

მსუ

ლიტერატურული ჟურნალი № 2 (45)
მსუ მსუ მსუ მსუ მსუ მსუ მსუ მსუ
2020

ნაიკითხეთ

რეზონანსი

ესე

„მეხვედრა დიდ მწერალთან“

ოლე

მწერალთა ასოციაცია
„ლიტერატურული კახეთის“ გამოცემა

The Literary Magazine OLE

ჟურნალი გამოდის 2004 წლის ივნისიდან
ISSN 1512-3995

ოლე – ბრყენა, გინა მოგრძე ტყე ველთა შუა
სულხან საბა

ოლე – ახომი საჩრდილობლად დატოვებული
ხე
ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი

ოლე – გიორგი ლეონიძის პოეტური შედევი

მთავარი რედაქტორი

აკაკი დაუშვილი

რედაქტორები

ფარნა რაინა
ნუნუ ძამუკაშვილი

მხატვრული რედაქტორი

სოფიო ქელიძე

მისამართი: 2200 თელავი
ერეკლე II-ის გამზირი №6
III სართული
მობ: 555 46 44 29
მწერალთა ასოციაცია
„ლიტერატურული კახეთი“
მობ: 558 48 24 80

„ოლეს“ რედაქციაში შემოსული მასალა
არ რეცენზირდება და ავტორს არ უბრუნდება

მასალების გამოგზავნა შეგიძლიათ
ელექტრონული ფოსტით
E-mail: akakidau@mail.ru

ჟურნალ „ოლეს“ წინა ნომრების წაკითხვა
შეგიძლიათ საქართველოს პარლამენტის
ეროვნული ბიბლიოთეკის საიტზე www.nplg.gov.ge —
ციფრული ბიბლიოთეკა „ივერიელის“
ვებგვერდზე.

ჟურნალი „ოლე“ გამოიცემა თელავის მუნიცი-
პალიტეტის მერიის (მერი ბატონი **შოთა ნა-
რეკლიშვილი**), თელავის მუნიციპალიტეტის
საკრებულოს (თავმჯდომარე **არჩილ თხლაშიძე**)
მხარდაჭერით.

მარტი, ივნისი, სექტემბერი, დეკემბერი №2, (45), 2020

გამოდის სამ თვეში ერთხელ

„ოლე“ ლიტერატურული ჟურნალი

შინაარსი

იხილეთ

2. რაზომ აღამია. შეხვედრა დიდ მწერალთან

ალექსანდრე გვენცაძე – 115

12. თინათინ თუშაზრაიშვილი.

ადრესანტების თვალთ დანახული
ალექსანდრე გვენცაძე

ოლე – 15

19. ფარნა რაინა. მისასალმებელი სიტყვა

ღვანლმოსილი თელაველი

22. დარეჯან ჭანკოტაძე. ლექსები

მხატვრული ლიტერატურა

25. თამარ მაისურაძე. ლექსები

28. ვაჟა ოთარაშვილი, ეკა კვანტალიანი.

პოეტური დუეტი

32. ვანო ჩხიკვაძე. მობილური. მოთხრობა

41. გიული ჩხინაშვილი. ლექსები

43. კახაბერ პავლიაშვილი. ლექსები

46. მარიამ კამუკაშვილი. ბალი. მოთხრობა

50. ჯანაშაძე სამხარაძე. ლექსები

52. ანა მანოშვილი. ლექსები

საკავშირ მწერლობა

54. ნუნუ კამუკაშვილი. ლექსები

თარგმანი

57. ალექსანდრ ილიჩევსკი. ნამის წერტილი.
მოთხრობა

წერილები

59. სოფო გვრიტიშვილი. ერთი მსახიობის
ცხოვრების გზა

63. ციური პერიძე. ღვანლმოსილი

საზოგადოებრივი ცხოვრების ქრონიკა

64. ლია ფინქარიშვილი. დიდი სიყვარულითა
და ზრუნვით

გარეკანის პირველ გვერდზე

სოფიო ჭელიძის ნახატი

დაიბეჭდა

გამომცემლობა „მერიდიანში“

ქ
ლ
ქ
ქ
ქ
ქ
ქ
ქ
ქ
ქ
ქ
ქ
ქ

„ეტიუდნიკი“ გართო, სახლის კედელს ფრთხილად მი-
ვაყუდუ და ნახატი-ტილო შესასვლოელ კართან, ნათელ
ადვილას დავფე. ამ დროს კონსტანტინე ბატონი, ნინას-
ნარმეცყველ მოგვისმხიერი სვლით დარბაზიდან გამობრძან-
და; დინჯად, თითქმის უხმოდ მომესალომა, ყოველგვარი
ლიმილისა და მიმიკის გარეშე, მშრალი, რეკად ანეული
ნარბეზით და გამომრდელის მზერით სურათი დათვალიერა,
როჭა ხანს მდუმარე მოწიქულივით იდგა; შემდგომ, მხ-
ოლოდ ერთი სიტყვადა თქვა, კარგია! შეტრიალდა და შინ
შებრძანდა.

რ. ალამია

უხვედრა დიდ მხარალთან

(ფიქრები და განცდები)

კონსტანტინე გამსახურდია, უძველესი კოლხ-
ურ-იბერიული ხასიათ-ჟინ-შემარტების და სრულყოფილი, სიმართლის მწერალთაგან, ბევრად განსხვავებული ნიჭით – უფლისმიერობაა და მისტიკურ-მითოლოგიური უტეხი მცნების, უსაზღვროდ შეუვალე ნაღძართველური ზნეობრივი გენის ჭეშმარიტი ნმიდანური გაგრძელება...

გავა ჩვენი უბერებელი პლანეტის ათასეული ნელი და ამჟამად მოქმედ აღმსარებლობებს კოსმიური უფლისმიერობით ჩაენაცვლება ზეკანონებიდან გამომდინარე, დროისთვის მონათესავე რელიგიები, რომლებიც სიახლე ცივილიზაციათა და ვარსკვლავეთის ურთიერთგავლენით მიახლოებით რწმენითი სახე იქნება; ხოლო განუმეორებელი ხელოვანი: შოთა რუსთველი, ვაჟა-ფშაველა, დავით გურამიშვილი, ილია ჭავჭავაძე, აკაკი წერეთელი, გრიგოლ რობაქიძე, კონსტანტინე გამსახურდია, რომელიც უმაღლესთა შორის გენიის სრულყოფილება; გალაკტიონ ტაბიძე, ტერენტი გრანელი და სხვა რამოდენიმე უნიკალური ქმნილებანი, ჰომეროსისა არ იყოს, მარადიულობას გადაბარდება, რადგან უსასრულობის ფერ-ხმა, აზროთუკვდავების განმგრცობნი არიან და იქნებიან...

ადამიანში თუ რამე ამაღლებული და დიალია, სულ-გონ-გულ-ნიჭიდან დანყებული, მაშინ ბრძენი იტყვიან, შემოქმედ უფალია მასში დავანებულიო...

გენიის მაღალი შემოქმედებითი აზროვნება, ჭეშმარიტ-ზნეობრივი მიახლოებაა მომავლის ნმიდად-უმდიდრეს უსასრულობასთან, რაც ქვეყნიურ მთლიანობის ტოლფარდობაა...

იმდენად ღრმა, მხატვრულ-ზეადამიანურია დიდი კონსტანტინეს გენიალური რომანები, მოთხრობები და ნოველები, მართალი ნარმოდგენა გებადებათ, რომ მათი ეპოქალური კუთვნილებითი ცნება ქრება და მარადიულ-კაცობრიული სულისმიერობით მსოფლიო ფორმად დგინდება...

შემეცნებითი მცდელობებით, უშუალო განც-

დებით, აზროვნებით და სულით რომ მიხვიდე გამორჩეული მწერლის შემოქმედებითი უფლებამოსილებამდე, მაგ შემთხვევაში, მიახლოებით მაინც ავტორის დონისა უნდა ბრძანდებოდეთ, მეცნიერული ინტუიციის შეგნებით, სამართლიანი ანალიზების აღქმით, აუცილებელი წარმოსახვებით თუ აზროვნებითი სიღრმეების სიმდიდრე იდუმალ ინსტიქტით გამოხატვისა...

როგორც ხელოვნების მუზეუმებში, საკვირველ დარბაზ-განძისცავში შელწევა სულიერი ბედნიერებაა, ასევე ბატონი კონსტანტინეს ცხოვრების ყოველი ისტორიული მოვლენის ხილვა-ნაკითხვა... ერთგან კონსტანტინე ბრძანებს: ჩვენ, გამსახურდიები, აზნაურები გახლავართო!. ამ შემთხვევაში, საკმაოდ მოკრძალებულია მწერალი, რადგან ნებისმიერი გენიალური ხელოვანი თავადაზნე მეტი გახლავთ და საეკლესიო პირებზეც ფრიად ზეალმატებული, რადგან შემოქმედი ღმერთია მასში მთავარმოქმედ-დავანებული...

სამხატვრო აკადემიის ფერწერის ფაკულტეტის სრულ კურსს ვამთავრებ, მაღე პროფესიონალი მხატვარი გავხდები, მაგრამ ჩემი სულიერი სწრაფვა, შევქმნა მხატვრული დამოუკიდებელი ნაწარმოები, დიდი ხანია რომ გაიღვიძა, ფერწერის მოციქულთ, გამოჩენილი მხატვრებისა არ იყოს... თითქმის რამდენიმე წელია, ნათელ მიზნად დავისახე ლეგენდარული მწერლის, კონსტანტინე გამსახურდიას საცხოვრებელ-შემოქმედებითი კერა, კოლხური კოშკი რომ დავხატო, მისივე შიგნითა ეზოდან დანახული, მაგრამ იქ შელწევა ძალიან რთულიაო, იტყოდნენ. ხშირად კი მიფიქრია – მხატვრისთვისაც?!

შემოდგომის მზით გასხვივონებული კვირა დღეა. დილიდანვე მოვემზადე. დაახლოებით თემას, მოტივს როგორც მიესადაგება, იმდაგვარი სასურათე ფორმატი ავირჩიე. „ეტიუდნიკი“ მხარზე გადავიკიდე და ქათქათა, თეთრი სახატავი ტილოთი ხელში, გავემართე ურთულესი ამოცანის შესას-

რულებლად. დღეს ქარი არც ერთი მხრიდან არ ქრის და ედემის ბაღში მგონია თავი, წყნარი ამინდია, მზიანი, საამო ნატვრას მოყოლილი...

მე, როგორც სენაკელ-ძველსენაკელს, პლენერზე მუშაობისას ძვალსა და რბილში გამჯდარი მაქვს შიშნარევი ფიქრები აღმოსავლეთის უძლიერესი, სულის შემძვრელი ქარისა...

სხეულთა და სულ-გულ-გონებით გარინდული ვდგავარ კოლხური კოშკის ზღაპრისმიერ კარიბჭესთან და ვერ გადამინყვეტია გვერდით ბოძზე, ელექტროზარის ღილაკზე თითის დაჭერა; ვინ იცის, როგორ პასუხს მივიღებ-მეთქი-ს სიფრთხილით. ამ დროს მარცხენა მხარეს, მეზობლის რკინის კარი მოულოდნელად გაიღო და დიასახლისის საცრით ხელში, მსახიობი თათია ხანდრავა გამობრძანდა, ბატონი კონსტანტინეს დისშვილი. პირადად დიდი ხანია, ვიცნობდი, რუსთაველის დრამატული თეატრის შესანიშნავმა მსახიობმა, ზეინაბ ბოცვაძემ, ქართული კინოს ერთ-ერთმა ვარსკვლავმა, ხელოვანთა შემოქმედებითი საღამოს შეხვედრაზე გამაცნო; სუფრასთანაც ვმსხდართ ერთად და სათნო თათიას სადღეგრძელო რომ წარმოვთქვი, თხრობითი ტექსტის თუ ლექსის კითხვისას თვითმყოფადი ხმა, მომნუსხველი ინტონაცია თავისი შერბილებული მხატვრული საამო ტონალობით აგრე საინტერესოდ გავურჩიე და აღფრთოვანდა მსახიობი, სახის მხიარული გამომეტყველებით მეუბნება: – ბატონო რეზო! ერთხელ გალაკტიონმაც იგივე მითხრაო. თათიასგან ყოველივე თქმული ჩემთვის დიდი ქება გახლდათ. ადამიანის გული ზღვაა და მაინც გამკრა ცისფერმა ხმამ, განსხვავებული ხელოვნების გამონათების ხილვა რომ დამასწრეს. თბილად მივესალმეთ ურთიერთს და:

– საით გაგინევი, მხატვარო? – მეკითხება.

– თათია მშვენიერო! საგამოფენოდ ბატონი კონსტანტინეს კოლხური კოშკის დახატვა მინდა-მეთქი. – წინადადება როგორც კი დავამთავრე, უმალ ჭიშკარი გაალო.

– შემოდი, გენაცვალე, სადაც გინდა დადექი და ხატე.

სიხარულით აღვსილმა მადლობა გადავუხადე უკეთილშობილეს მსახიობ ქალბატონს, შექებითაც შევამკე და ღიმილით გავემართე აღმოსავლეთით, ქვითკირის თეთრ გალავანთან, დიდი, ბებერი ხის ქვეშ. მშვიდობიან ჩრდილოვან ადგილას შევჩერდი, „ეტიუდნიკი“ გავმართე, სახატავი ტილო დავაყენე და დავინყე ნანატრი კოლხური კოშკის მთლიანი ხედის ხატვა, თან ჩემთვის დავილაპარაკე: – თათია რომ არა?! მოკლედ, დღეს გამიმართლა. ამასობაში ეზოს კანონიერი ბინადარი პირუტყვი, ულამაზესი შველი, ნაბლისფერ-თეთრებში განყობილი, კოხ-

ტად მოხატული დრუნჩით, აცქვეტილ-წანვეტებულ ჩამუქებული ყურებით, ნუშისფერი, კეთილი რბილხედვითი თვალებით, რითაც მთელი მისი არსება იმზირებოდა, სასიამოვნო სიზმარივით გამომეცხადა და ჩემსკენ წამოცუნცულდა უწვრილესი ფეხ-შავი-შუა გაყოფილი კოხტა ჩლიქებით, ნიიპ-ნიიპის უნაზესი ხმის გამოცემით და მშვიდი სიფრთხილით მომიახლოვდა, კეთილი სულივით წინ დამიდგა და ღვთისნიერი ნდობით შემომჩერდა. თან ვფანტაზიორობ: ბატონი კონსტანტინეს შინაგანი სამყაროს იღუმალ განწმენდილი სივრცე დაჰყვება ამ ბუნების სიმდიდრე არსებას-მეთქი...

წმიდა ხატთან სულ-გულით ლოცვისას, ნეტარ სიამოვნებას რომ გრძნობ, არანაკლებითია, გენიალური ნაწარმოებიდან სიახლე აზრთ, წერის სტილით და ანდამატური მიუწვდომელგემოვნებითი სიამოვნების ნეტარ-სულთ მკვებავი შემოსვლა: ორთავე ქმედება ხომ მკურნალ-შვება ადამიანის წმიდად მკვიდრი ღვთიური უხილაობისა. ამდაგვარად ვფიქრობ-ვოცნებობ და ვხატავ ჩვეულებრივ, როგორც ყოველთვის. ამასობაში დრო გადის სანუკვარი, გარემოსთან შედარებით დაძაბული. გარკვევით ვამჩნევ, კოშკზე მიდგმულ გემივით სახლში, ფანჯრებს შიგნით, ადამიანთა ლანდები მოძრაობენ. სხვადასხვა ხეხილით გაშენებულ ეზოში საოცარი, მონასტრისეული სიწყნარე და

სიმშვიდეა. მხოლოდ დამოუკიდებელი, ნაფერე-ბი შველი მოძრაობს, ზოგან მწვანე, ნორჩ ბალახს წინკნის. ეზოში ნელი ნიავიც არ ქრის, თითქოსდა ეკლესიის საკურთხეველის სუნიც სუფევს ყველგან. ცაზე გუნდებად ბელურების მხიარული გადაფრენა და ალვის ხეებს მარდად გადაუვლიან. კოშკის ვეებერთელა ქადრების ჩრდილთ გარემოში კი, თეთრი, ცისფერი მტრედები ლალად დაფარვატობენ. ტილოზე შეუჩერებელი ფუნჯ-ფერებით ვწერ და ფიქრები ისევ მეახლა, რომელთა შეჩერება ჩემთვის შეცდომა იქნებოდა.

ქართული ეროვნული აზროვნების მოვლენა, იდუმალ შემოქმედი, ბატონი კონსტანტინე, დანრიტა და დალია თავის მიერვე ხატულმა უძლიერესმა ნაწარმოებებმა, ინდივიდ-თვითმყოფადმა ეპოქალურმა მძაფრხასიათიანმა გმირებმა და შეენირა კიდევაც განუყრელ ღვიძლ პირმშობებს. ვუმადლოდეთ უფალს, მათმა სიდიადემ და უზომო მაღალმხატვრულმა ემოციებმა მასტრო ჭკუიდან რომ არ შეშალეს. მაგრამ უფსკერო, წარმოსახვების მისტიკოს-მშფოთვარე მოვლენა შემოქმედი, შინაგან-გარეგანი ნერვებტოკვიითი ხასიათით თანამედროვე მწერალთაგან მკვეთრად განსხვავდებოდა, ხშირად უცნაურ ხასიათსაც ამჟღავნებდა, რომელიც უზარმაზარი ნიჭ-ბუნების რხევისმიერობა გახლდათ...

ოდითგანვე, დედამინის რელიგიით სვლათა კვალი, ოქროს გუთნის ხნულივით გავლებული იყო მწერლის სულ-გონებით აზროვნებაში, რათა, წინასწარმეტყველი მოგვივით, ყველა მათგანი სწამდა და ცამდე მართალი იყო: პლანეტის უმთავრესი აღმსარებლობებიც რომ ეწამა, არც გამიკვირდებოდა, რადგან ნებისმიერი მათგანი უზენაეს კოსმოს-უფლის პირმშოა და ყოველივე ამდაგვარი რწმენით-მართალი ვარსკვლავითობაა: დიდმა მოაზროვნე მწერალმა თუ ძალიან გაგვასწრო, რა მისი ბრალია; ამ შემთხვევაში მხოლოდ ჩვენი უსუსურობაა, ფხვიერ მინაში თამამ ძრომილობისა...

ლიტერატურული თხრობა, ძერწვით წერას, შინაგანი გემოვნებით, დამყოლ გამორჩეული ენა-სინთეზ-მიდრრული სიძველე განახლებით ფესვებიან; გონ-აზრით, მომწუსხველ სტილს; მოქმედებათა აღწერის, ქეშმარიტ სიმართლე მოგონებების და ზღვა გამოცდილების, მეცნიერული უზუსტესი დაკვირვებების გენისმიერი წარმოსახვების ნიჭს ფლობდა; მათივე, ზეციურ-წამებული ხელოვანი... ნაწარმოების მოქმედებათა წერისას, ფაბულათა სიმდიდრე, ურთიერთშედარებათა და ცოცხალთ ლეგენდად გარდასახვის უებარი ოსტატი გახლდათ. ზომა, ლიტერატურული ხმა-ხედვით, უცნაური შინაგანი სმენით, გამორჩეოდა უპირველესი რომანები, მოთხრობები თუ ნოველები; ჩანაფიქრის, სიღრმისეულ მრავალ რელიგიური აზროვნების ლაკონიურ-ჰარმონიულობა, მოულოდნელ ფერთა კოლორიტ გამაზე საკვირველ გაედინება, რითაც ქმნილებათ, გენიალური კლასიკოსი თანამედროვე

მოდერნისტული უდიდესი ფერმწერლების დონეზე ავითარებდა და ყველგან ტიცინისეულ-ფერადოვან სულ-ხორცს ასხამდა: უფრო მეტყველი გამოხატვისთვის მათაც ჩამოვთვლით. პაბლო პიკასო, ამედეო მოდილიანი, ანრი მატისი, ალორძინების ხანის სანდრო ბოტიჩელისეული, რეფორმატორები, ხუან მირო, ჟორჟ ბარაკი, და ვასილი კანდინსკისაც გახსენებს. ამავე დროს, „ბედნიერ-ტანჯული“ მწერლის ნებისმიერი ნაწარმოები, ქართული უნიკალური ხუროთმოძღვრების და მათში ბინადარ შედეგ ფრესკების ჩაუქრობელი ეკლესიური სხივებითაა მოფერთფენილი. ნუ გაგიკვირდებათ და ლეგენდა მესტროს, ლიტერატურულ-ისტორიული გმირების გალერეაში რომ შეიხედავთ, უსათუოდ შემეცნებისთვის უდიდესი მხატვარი, იერონიმ ბოსხიცი; ბევრ რამეშიც დაგეხმარებათ. შეიძლება ლეონარდო და ვინჩის, ფსიქო-ტონალური, უფაქიზეს ფიქრთა ნიუანსური სიღრმეებიც აღმოაჩინოთ...

ეგვიპტური საოცრება სფინქსივით, წინმსწრაფი მზერის, წარსულის, ანმყოს თუ მომავლის ათასწლეულთა სინთეზური ხედვის სტილ-ხატვან, ღრმა ფილოსოფიური აზროვნებისა, და ფონად, ლეითური საკრავ ორლანოს ქართული კლასიკური მუსიკა რომ გასდევს. ბოლოს ვიტყვი თამამად, თავდადებული მამულიშვილობა და ჯანსაღი სისხლსავსეობა, უვნებელი პატრიოტიზმი; უთუოდ თანაბარია, დიდი ქართველი გამორჩეულ ბაგრატოვანთა მეფეებისა და თავადვე პატრონ ჭყონდიდელია შეუდარებელი. აქვე უნდა ორგანულად შევასისხლხორცო ის აზრი, რომ თემის აღწერისას, ქვეყნიერების საოცრებათ, იმიტომ ვიახლოვებ, რათა ზედმინეწვით მწამს, ყველა კლასიკურ შედეგში სამყაროს უფლის წმიდა ხატია ჩაბრძანებული...

საინტერესო და აზრიანი ფიქრებიდან, ისევ სურათზე შექმნილმა ფერწერულმა სირთულეებმა გამომიყვანა და ვხედავ, სასახლის აღმოსავლეთით ჩემს მხარეს. საფრანგეთის ასაკოვანი, მეფის კარდინალივით, კონსტანტინე ბატონი, მოულოდნელად ნელი ნაბიჯით გამობრძანდა, სუსტი საშუალო ხმელი ტანალნაგობის, გაკრიალებული ცისფერი, იაპონური ხალათით და თავზე კონტად მოხურული, შავი კახური ქუდი; თითქმის უძრავი, კოლხური უძველესი, ჩაყამული თეთრასფერი სახით. დინჯად და დაკვირვებით მიყურებს, უმაღ ხატვა შევწყვიტე და გაოგნებული ვდგავარ, გულმკერდზე მარჯვენა ხელმიდებულმა, წელში მოხრით, ძველოდიშურად უხმოდ მივესალმე – მორიდებით. რა გვარისა ხარ, ყმანვილო! თითქმის დაჭიმული ხმით დამიძახა. ადამია გახლავართ, ბატონო! მიუფე. გასაგებია! წარმოთქვა და კოშკის ჩრდილოეთის დიდი კარიდან სახლში მოციქულივით შებრძანდა. ვგრძნობ, რომ აუცილებელია და ჩქარი მანერით ვშუშაობ. დრო ძვირფასი გადის. ჯიუტი ანმყო არაფერს არ გვატობს და არცა თმობს. სურათი, სადაცაა მთავრდება. ან კი, ჩემზეა დამოკიდებული, თუ საჭირო იქნა, დამამთავრებელი, ფერ-ლაქების ფორმათ-ხაზ-

ების დროულად მოხმობა... შემდეგ ვხედავ, სამუშაო დღე, საგრძნობლად იწურება; უცილოდ ღვთიურმა მასპინძლებმა იგრძნეს მოახლოებული დრო, ხატვის დამთავრებისა და ქალბატონი მირანდა, მეუღლე დიდი მაცხროსი, წინ თეთრი, ხალათ-აკრული, მოვარდისფრო ყვითელფოთლებიანი, თავსაფრით და წმიდანური, სანდომიანი სახის მზერით ჩემსკენ მოდის. მომიახლოვდა, თბილი ღიმილით მომესალმა და სადილზე წამობრძანდით, ბატონო! კონსტანტინე გეპატიუებათ: გთხოვთ, მოხუცს არ აწყენინოთ! ამ სიტყვებით მომმართა, კეთილსახოვანმა დიასახლისმა, დინჯად შეტრიალდა და კოშკისაკენ წაბრძანდა. დიდი მადლობა, ქალბატონო მირანდა! ეხლავე მოვრჩები მუშაობას, ავაღაგებ ხელსაწყოებს და თქვენთან გამოვცხადებები-მეთქი. ჩემსას უკვე ყველაფერი მოვანესრიგე და უმალ, კოლხური კოშკისკენ წამოვედი, ულამაზესი შველი არსად ჩანდა. „ეტიუდნიკი“ გარეთ, სახლის კედელს ფრთხილად მივაყუდე და ნახატი-ტილო შესასვლელ კართან, ნათელ ადგილას დავდე. ამ დროს კონსტანტინე ბატონი, წინასწარმეტყველ მოგვისმიერი სვლით დარბაზიდან გამობრძანდა; დინჯად, თითქმის უხმოდ მომესალმა, ყოველგვარი ღიმილისა და მიმიკის გარეშე, მშრალი, ცივად აწეული წარბებით და გამომცდელის მზერით სურათი დაათვალიერა, ცოტა ხანს მღუმარე მოციქულივით იდგა; შემდგომ, მხოლოდ ერთი სიტყვალა თქვა, კარგია! შეტრიალდა და შინ შებრძანდა. მე არ დავბნეულვარ: ქალბატონი მირანდა მაჩვენებს, საით წავიდე; ელიფსური უზარმაზარი, ნაბლისფერი მაგიდის თავთან, სამხ-

რეთით ფანჯრების მხარეს მიმითითა. ჩემთვის ცალკე იყო სუფრა ოთხკუთხედ საფარზე განწყობილი; მეორედ გამიმეორა, აქ დაბრძანდითო! მეც ჩვეულებრივ დავჯექი და დარბაზში გაფაციცებით ვათვალიერებ სურათებით და ფოტოებით ექსპონირებულ კედლებს, ერთ ადგილას ლაღო გუდიაშვილის გრაფიკული სურათი, პარიზში მოღვაწეობის დროინდელი, საკურთხევის სანთელივით ციმციმებდა; რაც მთავარია, ჩემთვის სალოცავი ხატივით ვუმზერ, პროზის – აზროვნების და ქართული პატრიოტიზმის ჩაუქრობელ შუქურას – ლეგენდარულ ცოცხალ პიროვნებას.

ყმანვილო! ღვინო გაიხსენი, რომელიც გნებავდეს. სამი ბოთლი ერთად იდგა შეჯგუფებული: საფერავი, კახური და ტიბაანი. მე ტიბაანი ვირჩიე, უჩუმრად გავხსენი და დავისხი ბროლის თხელ ჭიქაში. თვითონ შეუდარებელი კლასიკოსი მაცხტრო, მაღალ ანტიკვარულ მაკაგონის ხის ფიგურებიან-ორნამენტით შემკულ სკამზე იჯდა. გვერდით, იატაკზე, თუთიის თუნუქის ფართო და ღრმა ჭურჭელი ედგა მცირედი წყლით.

ნერწყვდენით დაავადებული, ქვედა ყბის ხშირი მოძრაობის შემდეგ, ყელის ამონმენდითაც გადაანერწყვებდა. მრავალი შედეგის ავტორი, უზომოდ ნაშრომ-ნაჯაფარი, არ გახლდათ ჯანმრთელად, ყოველ მოძრაობაზე ემჩნეოდა, რომ ავადმყოფობდა.

წინ, ოდნავ მარცხნივ, წვრილი ტანწერნეტა ძვირფასი, ისევ უძველესი ფუჟეროლი კეკლუცობდა, რომელშიც წითელი, კოლხური ღვინო მდუმარებდა. მეგობრებო! ნუ გიკვირთ! ცოტა ხნით რომ ვშორდები ზღაპრულ სივრცე-გარემოს...

კონსტანტინე გამსახურდიას პროზას; როდესაც ხარ მოაზროვნე ინტელექტუალური მკითხველი, ღრმად გრძნობ, განიცდი და სუფთა სულიერებიდან დაწყებული, უთვალავი ნიუანსით გაზიარებს გამოცხადებულ ნეტარ სურნელოვან სიამოვნებას; ასევე გონებრივად გამდიდრებს და ზეციური სიმაღლეებისკენ წვდომებს განგაცდევინებს. სიახლე, სიტყვა-ფორმათა, ხაზ-ფერთა, მშვენიერების მოსვლას რომ გვაზიარებს დაბოლოს მაინც იდუმალ მაამებელ განწყობილებათა მთლიანობას საკმარისად ვერ დაახასიათებ და ახსნი. უთუოდ ურთულეს-ღვთიური განძია, ჩვენდა ბედად აღმოჩენილი...

დავუბრუნდეთ საოცრებათა დარბაზს:

ჩემი მენიუ ამდაგვარი გახლდათ: ფაიფურის ლამაზ თეფშზე პატარა ნაკვეთი ღომი იდო, სულუგუნჩახარშული; მეორეზე, მცირე, დაჭრილი მეგრული ხაჭაპური. ცოტად და მოკრძალებით ორივე დავაგემოვნე. ამჟამად ჩემთვის მთავარი იყო, უფლის მადლით თუ შედგებოდა, ოცნებად ქცეულ

ბატონ კონსტანტინესთან მოკლე საუბარი. დაისხი ღვინო! წვრილი, ავადმყოფური ხმით შემახსენა და ფუფეროლი ასნია, რითაც სივრცე უჩვეულო მოვლენად შეივსო და, საქართველოს გაუმარჯოს! მოკლედ წარმოთქვა. ფეხზე არ ადგე! ისე მიირთვი! თითქმის ბრძანა. შემდგომ თავის თეფშს დასცქერის, ისე მეკითხება, ბინა საკუთარი თუ გაქვს, ყმანვილო?! არა, ბატონო, ნაქირავებში ვცხოვრობ. ციგანი მთავრობა! გაღიზიანებულმა ჩაილაპარაკა, შეიძლება უხერხულად, მაგრამ ჭურჭლისკენ გადაიხარა და ისევ გაინთავისუფლა პირის ღრუ. მუდამ იმდენად უძლველად მიმჩნდა უპირველესი ხელოვანი, არ შემცოდებია.

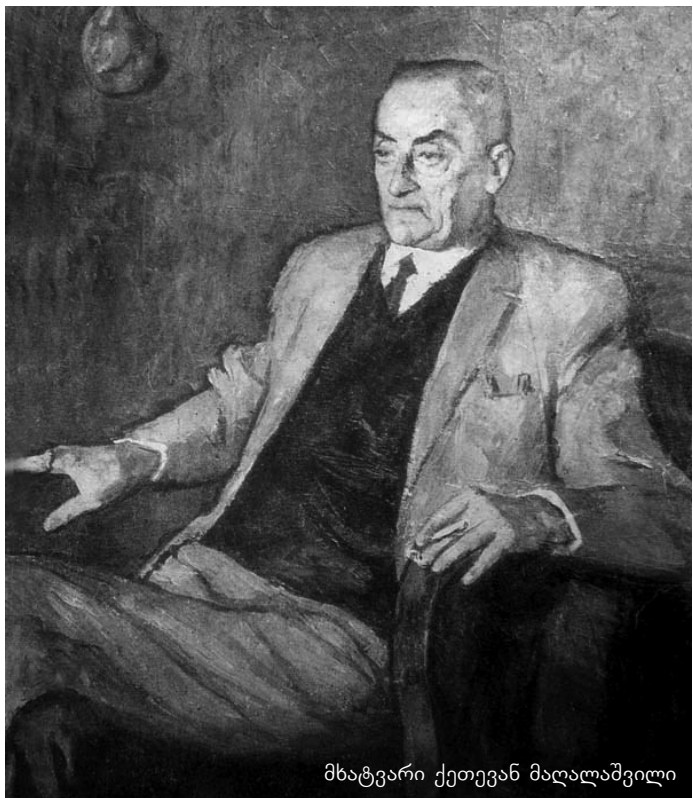
რომელიმე თემაზე საუბარს მეგრულად რომ დამინცებდა, ჩემი იმავე ფორმით პასუხი არ მოსწონდა. საინტერესო ისტორიაზე კითხვები ოდნურად რომ დაფუსვი, წარბებშეკრულმა მაესტრომ, შეკუმშული კილოთი, ქართულად გამცა პასუხი. ამასობაში მასპინძლისგან ძალიან საინტერესო და ღრმად განსხვავებული ხასიათ-განწყობილება ვლინდებოდა... ბატონი კონსტანტინე, როგორადაც ხალხი ახასიათებდა, ზუსტად ის ბუმბერაზი, ოდნავ ურჩი პიროვნება, მრავალფორმიანი ფსიქოლოგიური თვისებების პორტრეტი იხატებოდა ჩემს წინ. მეორედ თუ მესამედ კვეთილი მორალური მზერით რომ გადმოხედა, თითქოს შორეული საქართველოდან სევდით მზირალმა: უმალ გენიალური ფილოსოფოსის, ვოლტერის ფიგურული ქანდაკება წარმომიდგა თვალწინ. შემდეგ მთვარისეული შენელებული სვლა სითბოთი გაიხსნა და მეკითხება: ჩემი პატარა შველი თუ მოგეწონა, ყმანვილო? ძალიან! ულამაზესია, ანგელოზის თვალები აქვს, ღიმილით მივმართე და პირველად ვიხილე დღეს, ნათქვამი რომ ესია მოვინა და გაეცინა კიდევაც. თხელი ლოყები ჩაეკეცა და ქვედა ყბამდე მუქმა ხაზმა გაიბინა, თვალები გაუმხიარულდა და ჩემთვის სრულიად სხვა განწყობილების მწერალ პიროვნებად გარდაიხსნა. უთუოდ მეამა მასტროს მაგ სახის განწყობილების ხილვა.

ნებისმიერი მდგომარეობისას განსხვავებული აზრ-წარმოდგენები არ გასვენებს: მგონი არაა საჭირო, მწერალს რაც კი შეუქმნია, უფლის მეშვეობით, მის იდუმალ ნიუანსებზე რომ დაუსრულებლად წერო და მეცნიერულად განიხილო: მაშინ ბევრად მეტი ლიტერატურათმცოდნეობითი წიგნები შეიქმნება, ვინემ თვით ავტორისა, რომელიც აზრთ-ფილოსოფიის, უსასრულობის გენიის იმდაგვარ სიღრმისეულ უტყევობას ატარებს, რომ უმჯობესია, გრძნობათ საუფლო მიუწვდომლობის მუდმივ მესიერებაში ბინადარ-მდუმარებდეს; ლეონარდო და ვინჩის „ჯოკონდა“ და ლუდვიგ ბეთხოვენის „მთვარის სონატა“, მიქელანჯელოს „დავითი“, პრაქსიტელის „აფროდიტე“ ან

„ნიკია“ და „ვენერა მილოსელი“, დარად მზე და მთვარე-ვარსკვლავებისა... დიდი ხელოვნება, კლასიკური თუ მოდერნისტული, იდუმალებიდან იბადება და ხილულ თუ სმენა-ხედვით ფორმად მოვლენილი, კვლავ დაუნერეული კანონებით ნაწილობრივ უხილაობაში თითქოსდა მიიპარება თავისი კოსმოსური უკიდევანო სიმდიდრე თვისებებით. მერმე წრიულად, უჩინარვით, ისევ უკან გვიბრუნდება და აქაა საოცრება ზეციური სიმდიდრე ხელოვნების, ბოლომდე, ჩანვდომმა, გაგება-შეგრძნების შეუძლებლობა. შოთა რუსთველის „ვეფხისტყაოსანიც“, ოცდამეთხუთმეტე საუკუნეშიც, იდუმალ მეცნიერულად შეუსწავლელი იქნება. განა უფალს და მის შემოქმედებას ბოლომდე ჩავწვდებით ან გაუვებთ? მიახლოებით კი უნდა შევიგრძნოთ, იქიდან გამომდინარე კიდევაც სულიერად აღვიზრდებით და პერიოდულად ვისიამოვნებთ თუ მეტსაც მივიღებთ! აი და ამამია, მეგობრებო, გენიის სიღიადე და შემოქმედებითი ზეენარული მიუწვდომლობა. ჩემი ბოლოთქმამა, შემოქმედ გენიათ, სივრცის უხილაობის სახეგანუზომელი ფონდებიდან ჩამოაქვთ აზროვნება-მშვენიერება, რომელსაც იდუმალების საბურველს ბოლომდე ვერ აშორებს და ისევ აქაა, შედეგ წანარმოების ხილულობაში ჩამობრძანებულის მიწიერი უძლურობა, რომელიც უსასრულობიდან მარადიულობაში, ექსპონატ-ქმნილების სახით განსულიერდა.

სივრცობრივი სიმდიდრის მიუწვდომლობა, რომელიც გენიის მიერ შემოტრიალდება ჩვენსკენ, ის ნაწილობრივ მაინც იმქვეყნიურია.

„გენია კოსმოსური, ყველაზე მაღალი, მგრძნობიარე ნიჭ-განცდებითი, ზეკატეგორიის ინტელე-

მხატვარი ქეთევან მაღალაშვილი

ქტუალური დაავადება“...

დავუბრუნდეთ წმინდანთა და მოგვთა გენია საუფლოს...

კონსტანტინე ბატონო! ღვინისგან ოდნავ შეთამამებულმა დაბალი ხმით მივმართე: სამხატვრო აკადემიის ფერწერის ფაკულტეტის დამამთავრებელ – სადიპლომო ნამუშევრად ფერწერული ტილო-სურათი, თქვენი პორტრეტით მინდა შევქმნა და გამომშვებ კომისიას წარვუდგინო. ნებას თუ დამრთავთ, კონსტანტინე ბატონო, თითქმის მორჩილად შევეხვეწე; მხოლოდ სამჯერ შეგანუხებთ, პორტრეტის ჩანახატების შესაქმნელად, თქვენთან მოსვლით-მეთქი. არა! ყმანვილო! შეუძლებელია! მოჭრით გამცა პასუხი. მერმე წყვეტილი სიტყვებით წარმოთქვა: ქეთევან მაღალაშვილმა მთხოვა; ახალი ჩამოსული იყო პარიზიდან და ნატურაზე ორჯერ ვეჯექი მხოლოდ: კოლია კანდელაკთან ერთხელ, რომელიც დიდი მოქანდაკეა.

აქედან გამომდინარე, აუცილებელია გაგაცნოთ ის საინტერესო მოგონებები, რომლებიც მაკავშირებს ბატონ კოლია კანდელაკთან.

კვირა დღეა; ისვენებს სამხატვრო აკადემიის უხუცესი პროფესორი, ქანდაკების ფაკულტეტის დეკანი და შემოქმედებით საკუთარ, უზარმაზარ სახელოსნოშია ვაკეში, მცხეთის ქუჩაზე. მიუხედავად ყველაფრისა, დაძაბული, შემოქმედებითად თავდადებით მუშაობს. ბატონ კოლიასთან გამოსასვლელ დღეებში ხშირად დავდიოდი, რადგან შეყვარებული ვიყავი მოქანდაკის ნებისმიერ ნაძერწ ქმნილებაზე. ბევრს გინახავთ ალბათ აკაკი ხორავას ბიუსტი, „იმერელის“, „გენერალ ტოლბუხინის“ და მრავალი პორტრეტი შედეგები: ვზივართ პატარა მაგიდასთან და ჭადრაკს ვთამაშობთ. რომ მოუფეხბდი, სასტიკად მოელუშებოდა სახე და მონითალო, მხრებამდე ჩამოყრილი თმებიდან მომწვანო თვალებით დემონივით იყურებოდა. როგორც კი მომიგებდა, მეუღლე ქალბატონ ჟენიას, უმაღლესადაა ოთანში მოფუსფუსეს შესძახებდა, წარმოშობით რუსი, სანქტებტერბურგელი გახლდათ; მხიარული და კვიღობილი ადამიანი ჟენია! მოუფეხ რეზოს! ჩქარა კონიაკი გამოიტანეო! მეც ძალიან არ განვიცდიდი ბატონ კოლიასთან წაგებას. ერთხელ დიდი მოქანდაკე თავის ვრცელ სახელოსნოს მათვალისწინებებს: ორსართულიანი თაროებიდან დაწყებული, შედეგ-ქანდაკეებით იყო სასვე. მიმიყვანა ბატონ კონსტანტინეს, მხოლოდ დაწყებულ, ბიუსტ-პორტრეტთან. ძლიერ აღვფრთოვანდი, რადგან შესანიშნავად იყო ხასიათ-განწყობილება დაჭერილი და სახის ფორმათა გამოკვეთილი ძერწვა? შეუდარებელი ფრანგი მოქანდაკის, ანტუან ბურდელისა მოქანდაკების დონეზე. აკადემიის პირველ-მეორე კურსის სტუდენტი რომ ვყოფილიყავი, ყოველგვარი მეცადინეობით და მიზანსწრაფვით, ქანდაკების ფაკულტეტზე გადავიდიოდი, მაგრამ... რატომ არ დამამთავრეთ პორტრეტი, ბატონო კოლია? გულდაწყვეტილი ვეკითხები. უსათუოდ! რთული ხასიათის

კაცია! ერთხელ მოვიდა მხოლოდ, იჯდა ნორმალურად. არც კი საუბრობდა, ფიქრებით ჩემთან არ იყო. ორიოდე სენისის შემდეგ მეუბნება: ან, ბატონო კოლია, დანარჩენი შენი საქმისა შენ იციო, როგორც როდენმა, უნატუროდ გამოძერწა, ვიქტორ ჰიუგო, მაგრე იმოქმედეთ თქვენცო: უსათუოდ კაცო! უცნაური პიროვნებაა...

მაგ ნაამბობს როგორ გავამხელდი ბატონ კონსტანტინესთან, მაგრამ დღეს ნათლად მომაგონდა ბატონი კოლიას – სამართლიანი, მართლაც უნიჭიერესი მოქანდაკის – გულისწყრომა. არადა, წარმოიდგინეთ, როგორი ღირსების ბიუსტ-შედევი გვექნებოდა ქართველებს და მხოლოდ ჩვენ კი არა, გულდასაწყვეტია, რა თქმა უნდა. იმხანად საბჭოთა კავშირის სახალხო არტისტის, გრიბოდოვის სახელობის რუსული დრამატული თეატრის წამყვანი მსახიობის, ნადეჟდა ბურმისტროვას პორტრეტზე მუშაობდა; მსოფლიოში განთქმული მოქანდაკისგან უფლება მქონდა, სენსებს დავსწრებოდი. შუადღეა, სახელოსნოს კარი გაიღო და უმშვენიერესი ტანის რხევით შემობრძანდა ულამაზესი, მაღალი ჰარმონიული აღნაგობის ქალბატონი, მიხაკებით ხელში. მოგვესალმა, შინაურულად ხალასად, მოხდენილ-მსახიობურად და მამრობითი სქესის ლომის შეხედულების დიდ მოქანდაკეს უშუალოდ, თამამად ეახლა და თბილი ღიმილით თაიგული გადასცა და ნაიარევივით დაღარულ მაცტროს წითურ ლოყაზე მოკრძალებით ემთხვია. მერმე დაიწყო ზებუნებრივი ქმედებები, მშვენება ნატურა მთლიანად უხილავ სხივებად გასცემდა შინაგან სამყაროს და მოქანდაკეს ალაღად სთავაზობდა. სინამდვილებს ვისხენებ! ბატონი კოლია ბიუსტთან მუშაობდა უცნაური მიდგომით, არა ჩქარი მოქმედებით და არცა ნელი, რაღაც შუალედური იყო, დემონურთან ახლოს. ჯერ აგურისფერ თიხას ხელის თითებშუა ამუშავებდა, თითქოსდა ავტორისა და ნატურის სულის ჩასახვა ხდებოდა. მერმე გრძელი, ვიწრო ტუჩების ცმაცუნით, ზემათემატიკური სიზუსტით, ბიუსტთან მიიტანდა საგანგებოდ ნაძერწს, დასვამდა საჭირო ადგილას და იქვე სიცოცხლე, უმკვრივესი შინაგანი ფორმიდან, სულიერდებოდა. ამდაგვარად ჩვენს წინ მარადიულობა ქანდაკდებოდა.

მართლაცდა უფაღმა, თავისი თავის გამოსახვატავად ხელოვნება ალავლინა გენია-ადამიანთა მეოხებით...

ორი აკადემიური სენისის დამთავრების შემდგომ ღირსეული ქალბატონი სევედიანად გავაცვილეთ. ბატონი კოლია შუა სახელოსნოში, მარჯვენა მხარ-ხელჩამოშვებული და თმააშლილი, ბიუსტ-პორტრეტის წინ დადგა და შინაგანი ხავერდოვანი ხმით დაილაპარაკა, უსათუოდ ბრწყინვალე ქალია... პირადად, არც ღიმილი და აღშფოთება თუ გაკვირება არ მომგვარა ამ ცოცხალმა სურათმა, რადგან რაღაც რეალურს მიღმა, სრულიად უცხო სივრცეში მოვექექი.

ახლა კი მოანია კეთილმა ჟამმა, ბატონ კონ-

სტანტინეზე ვიოცნებოთ და ვისაუბროთ. დროსთან, უფერულ, ბნელ თუ ცეცხლოვან სივრცესთან, ადამიანთა ყველა თვისებასთან, ქარიშხლიან სტიქიასთან, ბოროტ მოვლენებთან, წარსულში ჩამარხულ მტრებთან თუ თანამედროვეთა გახელებასთან მებრძოლ სამაგალითო ხელოვანს, ისევ ვეახლოთ. ალბათ თვითონაც უკვირდა, რომ ასეთი დაიბადა...

შუქნათელი მწერლის ნაწარმოებთა თხრობის გმირი, რომელიც გამორჩეულ ლიტერატურულ, ისტორიულ, მითოლოგიურ, რელიგიურ, მისტიკურ, ზოგჯერ რეალურ-ირეალურსაც, ასევე სიურეალიზმის აბსტრაქტული თუ ჰიპერრეალიზმის უცნაურ ფორმათ ხილვათა სხეულსაც ფლობს. ყველა მათგანს თავისი დამოუკიდებელი ჩამოსხმული ხმა, ფერთ ჰარმონია, ლაკონიზმი გააჩნია. გამოკვეთილი ხასიათი, ზნე, მთლიანი სხეულის კონსტრუქცია თვითმყოფადი, უფსკეროდ სიღრმისეული სულიერ-ფსიქოლოგიურად ნაძერწი პორტრეტებისა; რითაც უნაკლოდ, ეპოქათ სრულყოფილი ხატვაა, მხატვარ კლასიკოსების, ბრეიგელ-ბოსხისმიერობით: უფრო ღრმად წარმოვიდგინოთ, თითქოსდა ეგვიპტური, მუქი ლურჯი გრანიტის ქანდაკებათ, ფორმა-ხაზთსხმულია; ან, კოლხური უძველესი წელფორმიანი ამფორებივითაა – ტევადი, უხილავ აზრთ უსასრულობისა. საკვირველი და შორეული ზომა ხედვაა მოქმედება მრავალხმიანი. მათგან იღუმალი მინიშნებებიცაა მიწყვდიადებულ, პელაზგურ-ეტრუსკულ, უძველეს კოლხურ არქაიკად შერწყმულ-მონეულ, ინსტინქტურ-წარმოსახვათ ზიარებისა, რომელთაც უხსოვარდროინდელი, ურყევად მოარული ფანტასტიური ინსტინქტ-მისტიკა ახლავს...

ნუ გიკვირთ და უკადრისად ნურც გაფრთხობთ, მეგობრებო! ზემოთ მოხსენიებული შორეული ვარაუდები; ჩვენი მზის სისტემისა და უსასრულო სამყაროს დროთა სვლა, რა თქმა უნდა, ძალიან სწრაფი და უახლოესია: მხოლოდ ჩვენთანაა ათასწლეულებად აღრიცხული. არაა გასაკვირი, ქართულ თანამედროვეებშიც რომ ელავდეს შუმერული, ხეთური, ქალდეური, პელაზგური, ძველბერძნული, ბაბილონური ატლანტიდების თუ ძველკოლხურ-იბერიული სულიერი გრძნობა, განცდა, ნიჭთ მერამდენედ მოსვლის გენეტიკური სინათლე უხილავი მოლეკულებისა. სამყაროს დრო ხომ, ასტრონომიულ-კოსმოსური ცნებიდან გამომდინარე, სივრცეში თვალის დახამხამებაა: მაინც თუ ვერას გაზხდი თქვენთან შედარებით დარწმუნებას, მაშინ პიროვნულ, ეროვნულ, გვაროვნულ თუ რასისტულ გენეტიკასაც ხომ ვერ უარყოფთ?..

მგონი, მოგაბეზრეთ თავი, მაშინ, დაუბრუნდეთ დიდი მაცხროს ისტორიულ შემოქმედებით დარბაზს. მერამდენედ მკვეთრი მზერით გადმოხედა მითოლოგიურმა მწერალმა და მეუბნება, თუ გინდა, ჩემს პორტრეტზე მუშაობისას ფოტოებით ისარგებლე, ყმანვილო! მირანდას მოვატანინებ ალბომს და... საშინელ მდგომარეობაში ჩავვარდი,

უმაღ მართალი პროფესიონალური გადაწყვეტილება უნდა მიმელო. წამიერი დუმილის მერმე, სამხატვრო აკადემიაში გვეკრძალება ფოტოებიდან ხატვა, თანაც ცოცხალი პიროვნებისა, ჩემო ბატონო! ვუპასუხე და ისევ უხერხული განწყობილება ჩანვა.

დრო! წარსულ-ანმყო-მომავლით ჩვენს ირგვლივ თვითნებურად ნაწილდებოდა და უძველესი კედლის საათის ისრებზე თითქოს თანაბრად ილექებოდა. ანმყო? ჩვენთან იდგა და გარბოდა კიდევაც... მეორე სადღეგრძელოთი შენ გაგიმარჯოს! წარმოთქვა მაცხრომ. სახელი არ უკითხავს, მეც ვერ შევკადრე და თავი შევიკავე. მერმე სიზმარივით მიეკარა კოლხურ წითელ ღვინოს და ფუფეროლი მოშორებით დადგა. ნეტავ როგორი გემოსია ბატონი კონსტანტინეს რჩეული ღვინო? ჩემს თავს საიდუმლოდ ვეკითხები. სადღეგრძელოზე მადლობა მოვახსენე. მასწავლებლებით ხარ კმაყოფილი? სტიპენდიას თუ ლებულობო და მკაცრად გადმომხედა. მასპინძლისეულ ყველა შეკითხვაზე, დიახ ბატონო! სიმართლე მივუგე. შემდგომ ვგრძნობ, უკვე დაიღალა ჩემი ოცნების მწერალ-მასპინძელი და დროზე, ჩემდა ბედად, ბატონი კონსტანტინე ვადღეგრძელებ, ფაქტებით, სურვილებით დიდად შევამკე, ჩემი სიტყვა-აზროვნების მიხედვით და სითბო-სიყვარულიდან გამომდინარე, მადლობის ნიშნად თავს ოდნავ შესამჩნევად მიქნევს, შემომხედა და, ლაზერის სხივივით, ჩემს მორჩილ თვალ-სხეულზე კეთილგამჭოლად გაიარა პირველად ხილულმა მზერამ... მერმე ისევ შევთამამდი და მივმართე, კონსტანტინე ბატონო! თქვენ, ქართული წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების მიერ დაარსებული, სოფელ ძველისენაკის ორწლიანი დაწყებითი სკოლა გაქვთ დამთავრებული და სოფლელები, დიდ-პატარიანად, ვამყობთ თქვენით. დიახ, ბატონო! მთელ სოფელს ძლიერ უყვარხართ. მაშინ მაცხროს კითხვა-წამოძახილი იყო – ფრიად ბავშვური, მართლა ვუყვარვარ? მე კი უხმო, ვაიმეთი?! შინაგანად ჩავიკვნესე: იმდენად, რომ სიტყვიერად ვერ გამოვხატავ, ჩემო ბატონო! დაფუმატე და ჩვენში თითქოს გარემო ამინდი შეიცვალაო, შუქთ გამონათობით ღიმილმა მთელ სახე-სხეულს გადაუარა. უფრო მეტად ვასიამოვნებ-მეთქი და ვეუბნები: უსაზღვრო უფლისმიერი ძალა ჰქონია სოფელ ძველისენაკს, ამოდენა გენიოსი რომ გამოგზარდათ და მესამედ ისევ გავალიმე, უფრო გავაცინე კიდევაც.

ბოლო წლებში, როცა მოეძალა ავადმყოფობები, მძიმე ფიქრები, დეპრესიები: ქვეყანასთან, ოჯახთან, თავის შედეგებთან, გმირებთან (მწერალი ხომ თავისივე ნაშობი გმირით ფასდება), მზე, სინათლე ქვეყანასთან განშორების დღეები, თვეები თუ წლები, მკაცრი კოსმოსი აკონტროლებდა, მამა ღმერთი, ძე ღვთისა იესო ქრისტე. ადამიანი თავადვე მცირე განყენებული კოსმოსია: იბადება, იზრდება – იწვის, იფიტება და ქრება. მერმე კვლავ აღსდგება და ამაღავარი ფორმით ტრიალებს ცოცხალი სამყარო, უხილავი მოლეკულებიდან დაწყებული. ქვეყნიერ-

სივრცეს უცქერდა. კეთილი საუბარი და სიმშვიდე ხომ მკურნალია ნებისმიერ შემთხვევაში... ზომიერი გამბედაობა არ მაკლდა, რათა დროულად რომ გამხსენებოდა და ერთი წინადადება მეტყვა, კონსტანტინე ბატონო! ხელისუფლებამ პატარა ბინა-ოთახი რომ მომცეს, თქვენს ერთ ტელეფონის ზარს შეუძლია-მეთქი. თან უკვე გულლიად და სიამაყით განვაცხადე, რომ კომკავშირელი არა ვარ და მომავალშიც ღმერთმა დამიფაროს-მეთქი. კომკავშირელი არა ხარ, ყმანვილო? ცნობისმოყვარეობით კითხვა დამისვა და ნდობით ავესო თვალები, საგანგებოდ შემომხედა, თითქოს ეხლა აღმომჩინაო.

მამაჩემი, კონსტანტინე ბატონო! ათას ცხრაას ოცდაოთხის აჯანყების გამოსვლის მონაწილე გახლდათ, ქაქუცა ჩოლოყაშვილის წინამძღოლობით. ბოლშევიკ საშა გეგეჭკორს დაუჭერია და მეამბოხეთა, მორიგ დასახვრეტათა სიაში შეუტანია, მაგრამ ბედად იმ

დღეებში ფილიპე მახარაძე და მიხა ცხაკაია სენაკში ჩამოსულან და მათ გადაურჩენიათ მრავალნიც: ასე უთქვამთ გეგეჭკორზე, რა გიქნია, შე კაცო, მთელი სამეგრელო დაგიხვრეტიაო, შეწყვიტე ეხლავეო! ნაღვლიანად ამოიხვნეშა მაცესტრომ, თითები მაგიდაზე დააკაკუნა და სახეზე ზიზილი გამოეხატა. ბაბუაჩემი ნიკო ადამია მაზრის მწერალი გახლდათ, მერე კომუნისტებს გაუკუღალაკებიათ. კი! მასხოვს ბუნდოვნად, სოფლის ხალხში ნახსენებიდან... დაილაპარაკა მწერალმა და თავი დახარა; კოლხური კოშკისეული სიმშვიდე უხილავი დინებით შემოიპარა დარბაზში და მაცესტრომ, დალლილმა, ფარულ-ჩათვლიდა...

საშინელება ადამიანის ცხოვრება, შინაგანად მუდამყამს მარტოობაში ყოფნით...

ალბათ დასვენების დროა დიდი შემოქმედის, ფიქრმა გამკრა; ასაკოვანი მწერლის უზომო შრომა-გონებრივი; სიცოცხლე-გარემოსთან უმძიმესი ურთიერთობა, უღმრთო კომუნისტებთან გაუთავებელი დავა; ვერაფრით ვერ დაუმტკიცებდით მათ, რუსეთი, ახალ ერეხულაპიად რომ ჩამოაყალიბეს. ბუნებრივი ავადმყოფობა და ასაკიც ეძალებოდა მსოფლიო მნიშვნელობის ხელოვანს...

საკვირველი არაა? ყოველგვარი შედეგების შექმნა ცვეთს შემოქმედის ორგანიზმს თავისი სხეულის უმცირესი ორგანოებითაც: რომელიც დაუზოგავ, თავისთავად ფიზიკურ, სულიერ-გონებრივ შენირვას წარმოადგენს.

იშვიათობაა მსოფლიო პროზაში, მაგდაგვარი მოხდენილი ანდამატური თხრობის, მხატვრულ ულამაზესი ხატოვანი ფორმა. მიაღვენეთ გონებრივი მზერა და იხილავთ მუქი ნავლისფერი კოლხურ-იბე-

ების ყოვლისმომცველი სული ხომ უსაზღვროდაა გადანაწილებული, როგორც უფალია ყველგან (პატარა ია-ის ყვავილშიც რომ დანიავობს), უსასრულობაში – კოსმოსში და მის ორომტრიალში, შავი ხვრელის სიმძაფრითურთ, ყოველგვარი ზეკანონით, ზნეობრივ ჭეშმარიტებათა მთლიანობაა...

უმდიდრესი-თვითმყოფადი, ლიტერატურულ-მხატვრული, თანამედროვე თუ ისტორიული გმირების გაღერეა, ბატონი კონსტანტინეს ფსიქოლოგიურ-ზნეობრივი, წმიდა ეროვნულ-კაცობრიული უმტკიცესი კანონ-ნესდებაა... უცილოდ, ურთულესი მიზანია, მაგრამ ანთებულ ბრწყინვალე მაცესტროს, შინაგან იდუმალ უხილაობას მინდა მიუუახლოვდე: ვარსკვლავეთის მრავალმხრივ გადავსებული სივრცე უზომოდ მდიდარია მუსიკით, აზრებით, ფერებით, ფორმებ-ხაზებით, პოეზიით, ფილოსოფია-მეცნიერულ-საოცრება-უხილაობებით. შეუვსებლობაში ინახება მომავალი ცივილიზაციები და რელიგიათ სიახლეები. სავსეობაა უკეთურ-სიკეთე და სიყვარულით, რომელსაც გამონაკლისნი სწვდებიან და ურთიერთკავშირად, უსასრულოდ კოსმიურ-უფლისმიერი სული დანიავობს ყველგან. მომავლის მილიონობით წლებში მაგ სიმდიდრეს პოულობდნენ იქნება მწერლები, პოეტები, ფილოსოფოსები, მოქანდაკეები, ფერმწერები-მხატვრები, კომპოზიტორები, არქიტექტორები, ღრმად მოაზროვნე მორწმუნეები, ნათელმხილველები და მეცნიერები: ყოველივე მიუწვდომლობას მიაგნებენ და მოიზიდავენ მხოლოდ გენიალური ნიჭის ადამიანები, უბრალო ადამიანებისთვის მაინც ძნელად მისაწვდომი, მაგრამ მათი სულიერ-გონებრივი ამბალელებლნი.

დავუბრუნდეთ სასიამოვნო განწყობილებას, გონებით შორს მყოფი მწერალი, გახსნილი სახით,

რიული ცხენ-რაშის ფრიად შეკაზმულის მიერობას: ნერის სტილის, ნეტარ ფერწერულ-მუსიკალური, პოეტური ნატიფი გემოვნება. აზრთ ჰარმონია მხატვარ ანრი მატისისეული, ხაზთ სვლა, ნარნარ დინება ფორმათ ყოველივესი. მოციქულთა ოთხთავივით საამოდ რომ იკითხება. რომანი „დიდოსტატის მარჯვენა“ ხომ განუმეორებელი, ლიტერატურულ სივრცეში მუსიკალურ-პროზაული უნაკლო პოემა, გენიალურ პოეტათვისაც თეთრი შურის აღმძვრელი. თხრობა-მოყოლისას ნებისმიერი სიტყვა-წინადადებით, ტანში ჟრუანტელის მომგვრელი სიახლე, აზრთ წყობით; ეგვიპტური ფრესკათ მოხატულობის შეპარვითი მრავალხაზოვანი განწყობილება, სიტყვათ-ფერ, აზრ-ფორმათ პროპორციები, მხოლოდ ავტორისეული სტილისეური მოქმედების ლიტერატურულ ჰარმონიად გვეცხადება... ქართული, ღრმად მოაზროვნე სიტყვები ინდივიდუალურად ისე მოძრაობენ, ბეჭა და ბეჭენ ოპიზრებისეულ ორნამენტებად მოიჭედებ-მოიხატებიან!..

ერთხელ, პარიზში, ლუვრის ფერწერული სურათების დარბაზებიდან გამოვედი, ულამაზესი ეზოს ჩრდილოვან მხარეს მარმარილოს გრძელ სკამზე განვმარტოვდი. ფერწერული შედეგებისგან აღფრთოვანებულს მინდოდა და ყოველმხრივ ვეცადე შედეგ ქმნილებები თეორიულად განმეხილა, ჩავწვდომოდი, რა ხდება შენში იმ წუთებში, ნანარმოების უცხო შეგრძნება, სტილი და კულტურა ოსტატობისა როს შეგაპყრობს და ნეტარ უზომო სულიერ სიამოვნებას განგაცდევინებს. აქ

უთუოდ, მაგ შემთხვევაში, ღმერთი კეთილი განმანათლებლად შემოვიდა შენში უშუალოდ შედეგრიდან და უფრო მეტი რამე არსებობს? ახსნით?! ლამაზი თუ ნებისმიერი ქალის სიყვარულს? შესძლებთ, აის-დაისის მშვენიერების სულიერადაც დასურათებას? ან ბრძნულ სიახლე ღვთაებრივ აზრებს ბოლომდე ჩასწვდებით? ძნელიაო, იტყვიან. ამიტომაცაა ხელოვნების შედეგები უმეტესათვის მიუწვდომელნი, რადგან ყველგან მათში იდუმალებათა უფაქიზესი ანგელოზისეული მრავალი უნატიფესი ნიუანსია დავანებული. დიდი ხელოვნება სამყაროს უსასრულობიდან გადმოედინება და უმნიშვნელო ნელი სვლით უკანვე მიცოცავს, კვლავ დიდი ნიჭია საჭირო მათი ჩვენს პლანეტაზე მუდმივად დატოვება-შენარჩუნებისა (დედამინიდან დროთა ჟამში, ცოტა ხელოვნების შედეგები გაქრალი?).

ამდაგვარი ფიქრ-მდგომარეობით ლუვრის ეზოში ვზივარ და ვუტრიალებ შედეგრთა მიუდგომელი გემოვნების ღვთიურ უხილაობას, ყოველმხრივ ვეცადე მრავალგზის თეორიულად განმეხილა და მიახლოებითაც ვერ მივედი იქამდის. აზრთ წარმოუდგენელი ღვთიური იდუმალებაა, არაამქვეყნიურ-მინიერი შეგრძნება და უფრო შენში უფლისმიერობითი ურთულესი სივრცე მუღავნდება. ყოველგვარი ამაღლებულობა ხომ ოპტიმისტური იქნება, თუ პესიმისტური ღვთიურ-ადამიანურ გრძნობათა მთლიანობაა ღრმად დადებითობისა: იმდენად ღვთაებრივია სიტყვა-აზრთ ჯადოასხმული მაცეტროს რომანები, მოთხრობები და ნოველები, რომ სრული წარმოდგენა გეუფლებათ. მთლიანობაში თითქოსდა მარადიული ზნეობრივ-კაცობრიული ჯანსაღი სულისმიერობითი ურღვევი გემოვნებითი ფორმაა;

„თავისი დროის ზნეობის გაუმჯობესება – აი მიზანი, რომლისკენაც უნდა ისწრაფოდეს ყოველი მწერალი, თუ არ სურს მხოლოდ „ხალხის გამართობი იყოს“. – ბალზაკი. კონსტანტინე გამსახურდია, ქუმარიტი მსახურია ამ ზეგონებრივი აზრისა...

კვლავ ვეახლოთ უკეთილშობილეს დიასახლისს; დარბაზში სიმშვიდეა, ფიქრები, აზრები, ნანარმოებთა გმირები, ყოველგვარი ზნეობისა, თითქოსდა შორეულში გავიდნენ. მგონი ხელოვნების ანგელოზიც დადუმდა და მწერალთ მოძღვარს ფიქრებით მისჩერებია. ეზოდან ოდნავ ჩიტების ხმა ისმის... უმაღლ ნამოვდექი და ქალბატონ მირანდას დარბაზიდან გასვლის უფლება ვთხოვე, თანხმობის ნიშნად თავი დამიქნია, დაილალა, ბატონო! დილით ადრე იწყებს ახალ რომანზე მუშაობას, ძალიან უნდა, „თამარ“ დროულად დაამთავროს. შემდეგ სურათი ავიღე, „ეტიუდნიკი“ მხარზე გადავიკიდე და კეთილ დიასახლისს გულთბილი მადლიერებით დავემშვიდობე. ნამით შევჩერდი და უმორჩილესად ვთხოვე, მაპატიოს

კონსტანტინე ბატონმა, რადგან დაუმშვიდობებლად ვტოვებ თქვენს ღირსებას-მეთქი! არა უშავს, ბატონო! ამჟამად მდგომარეობა შეიქმნა ასეთიო. მაგ წუთებში უკმარისობის გრძნობით დათრგუნულს, უჩვეულო შინაგანი უძლეურობის სიმძიმე დამანვა...

რამდენიმე წლის შემდგომ, მაშინდელ საკავშირო გამოფენაზე მხატვართა კავშირიდან წარადგინეს ჩემი კოლხური კოშკის ნახატი, ქალაქ მოსკოვში და შემფასებელმა კომისიამ ფონდებისთვის შეიძინა კიდეც. დღეს ნამდვილად ვნანობ; ნეტავ ჩემთან ყოფილიყო ერის საამაყო კონსტანტინე გამსახურდიას სიცოცხლის დროინდელი კოლხური კოშკის ამსახველი ფერწერული ტილო; ან საჩუქრად გადამეცა ოჯახზე. თუმცა, ბატონი კონსტანტინეს შვილის, საქართველოს პირველი პრეზიდენტის, ზვიად გამსახურდიას ოჯახზე თავდასხმის დროს, საუბედუროდ, კოლხური კოშკი რომ გადანვეს, შეუდარებელი, მგზნებარე პატრიოტის მიმართ მტრულად განწყობილმა ქართველებმა, ჩემი ნახატიც ხომ პოლიტიზირებული ცეცხლის მსხვერპლი გახდებოდა.

„ხელოვნების ნაწარმოებში ღმერთი სთავაზობს და კაცი განაგებს“. – ანდრე ჟიდი.

ჩვენს პლანეტაზე გამხელილი ყოველგვარი შედეგის მთავარი შემოქმედი უფალა! ღვთისეული გენიის სული, ნიჭი და გონება დედამიწის აურაცხელ პიროვნებებზე უებარი მკურნალ-ნამალია ან უმდიდრესი კარაბადინი და, განსაზღვრული დროის შემდგომ, ანმყო მორჩილი სხეული ხდება: ხოლო მოსვლა, ანმყოდ შობილის ისევ რომ გადასცემს მომავალს – ვარსკვლავეთური ქმედება (ამ საკითხზე ზემოთ გესაუბრეთ, ოლონდ სხვა კუთხით) დაუსრულებელი. შედეგად, ნაწარმოებზე იტყვიან, ულმობელ დროს გაუძლოო. მე კი ასე ვიტყვი: მგრძნობიარე დრომ მარადიულს გვერდი აუარა და სვლა განაგრძო (თუმცა სტიქია და ადამიანები დროზე უმეტესად ანადგურებენ კოსმიურ ქმნილებებს...). ზოგჯერ ღიმილით მიფიქრია, უზომოდ და უსაშველოდ ქარიანი კუთხის სხვადასხვა დონის და თვისების ნაშიერნი, როგორ მშვიდობიან გარემოცვაში ვურთიერთობდით ლეგენდარული კოლხური კოშკის ღვთიურ სივრცეში. უთუოდ რომ შორეულ წარსულში, ახალგაზრდობისას, ჩემზე მეტად განუცდია დიდოსტატს აბაშის, უფრო სამეგრელოს, ქარის თავხედურ ფორიაქთ მოვლენები. ყოველივე რა საფიქრალია, მაგრამ დროთა ღია ნაპრალები ხომ აღუვსებელია მარადის. თქმა უნდა მაგას? უკმარისობის გრძნობა რომ შეგანუხებს ბატონი კონსტანტინეს შემოქმედების შეგრძნება-განხილვისას, უფრო ნიჭ-სიყვარულისა, ხოლო ნაწარმოების გემოვნების უკუნარმოსახვის გადაყვანისას მთავრდება უშედეგოდ; ამიტომ ამ ფორმის ნააზრევით ამაღავრად მინდა დავამთავრო...

კონსტანტინე გამსახურდიას სიახლე აღუნერელ გემოვნებიანი სტილძარღვიანი პროზა, შემოქმედებ-

ითი სრულყოფილება ნებისმიერი ეპოქისა თავისი სხეულ-სულიერებით, სამშობლოს უმდიდრეს წარსულ, ყოფით და დღევანდლობის ქარცეცხლიანი ისტორიიდან იყო აღმოცენებული, რომლითაც ერის მომავლის სასიცოცხლო კვირტებს აღვივებდა. თავისი ქვეყნის პატრონ-პატრიოტი გახლდათ, რჩეულ ქართველ მეფეთა დონეზე და კოსმიურად აზროვნებდა, მეცნიერულ-ფილოსოფიური რწმენითი ჯანსაღი აღმოჩენებით, ნებისმიერ პატრიარქზე უმეტესად. თავდადებით ებრძოდა როგორც წარსულის, ასევე იდეურად აღჭურვილ თავისი დროის უძლიერეს დამპყრობლებს. მრავალჯერ თუ გადაურჩა გოლგოთა-გილიოტინას, ისე ვით უხორცო უშიშარი, დაუდგრომელ-მოუსვენარი და სუსხიანი ნიჭ-გენიიდან გამომდინარე, მაგრამ მოლაღატე ქართველებთანაც მუდმივი დაპირისპირებებით, პირადი ჯანმრთელობა დღითი დღე უუარესდებოდა. ჯალათებმა რამდენიმეჯერ, იოანე ნათლისმცემელივით, პატიმრობაშიც იყოლიეს. უთუოდ წმიდა მებრძოლი, ზეციდან ახლად მოვლენილი მორიგი შეწირულობა გახლდათ: სიცოცხლის უკანასკნელ წუთამდე არ ზოგავდა უიშვიათეს უფლისმიერ ნიჭთ-მონოდებას და ერის სამსხვერპლოზე პირწმინდად მიაბრძანებდა სამშობლოს სიცოცხლის მირონმომდინარე ხატთან, რომელიც ათასწლეულთა საშოდან გამოგვეცხადა. მთელი სიცოცხლე ნათელმიზნობრივად ჯვარზე გაკრულმა გმირულად გაატარა. კეთილი ზვარაკი ნელ-ნელა იცლებოდა წმიდა სისხლისაგან და ღია არტერია-კაპილარ-ძარღვებით დღენიდაგ კვებავდა მარად ტანჯულ, შინაური თუ გარეული მტრისგან გადათელილ მამულს, რისგანაც მადლიერებით აღმოცენდნენ შეუპოვარი, კვლავ შეწირული გმირები.

ღია ზეცის გუმბათიდან უძველესი და უძლეველი კოლხეთის მეფე აიეტ – მზის ღმერთის შვილი და ლეგენდა, გმირი მეფის, დავით აღმაშენებლის ღვთაებრივი ცრემლი, ვარსკვლავეთურ ენერგიად ეპკურებოდა განგებით რჩეულ შვილს...

შემოქმედად გაჩენა და მოღვაწეობა ტკივილ-სიამოვნებითი მოსვლაა სრულყოფილი. დიახ, ეგაა მთავარი ფორმა და არსი მიუწვდომელ შემოქმედ ზეციურობისა. სიკვდილითაც ხომ უმძიმესი ტანჯვით, უსასრულო სიამოვნებაში გადასვლა: სამყარო, კოსმოს-საოცრება – შენ ხარ, უფალო!

უდრეკი გენია, ხელოვანი, საბოლოოდ მედგრად დაეძგერა სიკვდილს და დაიმსხვრა მეტეორებად გარდასახული...

მწერლის უნიკალური, მზედქმნილი რომანები, მოთხრობები, ნოველები, ესეები თუ მრავალი მეცნიერულ-ფილოსოფიური წერილ-ნაწარმოებები სამუდამოდ დაობლდაო, ვილაცებმა დაიძახეს, მაგრამ არა! ერმა და მსოფლიომ მარადიულად იშვილეს. ნეტარ! კონსტანტინე ბატონის სისხლი კი, სამშობლოს მიწის ჟამეულ ნაპრალებში მტკიცედ ჩაკირდა...

2020 წ.

**თინათინ
თუშაბრაშიშვილი**

ფილოლოგიის დოქტორი

ალექსანდრე გვენცაძის არქივი მდიდარია ეპისტოლოური მემკვიდრეობით. არქივში შემონახულია მისადმი გამოგზავნილი ბევრი წერილი ქვეყნის გამოჩენილი ადამიანებისაგან, რომლებთანაც მას დიდი მეგობრობა აკავშირებდა.

თ. თუშაბრაშიშვილი

მ
ლ
ა
ნ
ა
ნ
დ
რ
ე
გ
ვ
ენ
ც
ა
ძ
ე

ადრესანტების თვალით დანახული ალექსანდრე გვენცაძე

ედვება ჩემს პაპას – ალექსანდრე გვენცაძეს

ალექსანდრე გვენცაძემ განვლილი ცხოვრების ხანგრძლივი გზა მთლიანად დაუკავშირა სამეცნიერო, პედაგოგიურ და საზოგადოებრივ მოღვაწეობას. პროფესორი ლეილა შალვაშვილი თავის მოგონებაში წერს: „ნახშირი ცეცხლის ანალოგია, კერის მაცოცხლებელი ცეცხლისა. – ინსტიტუტის კერის ცეცხლის პირველ გამჩალებელთა შორისაა ბატონი ალექსანდრე გვენცაძე, რომელიც არა მარტო გამჩალებელი, არამედ ამ ცეცხლის წმინდანად შემნახველიც არის ორმოცდათხუთმეტი წლის მანძილზე – მისი დაარსების პირველი დღიდან თავისი სიცოცხლის უკანასკნელ დღემდე“ (ჭიკაძე, 2009: 109-110). (პროფ. როინ ჭიკაძემ ალექსანდრე გვენცაძეს უძღვნა მონოგრაფია სათაურით – „მოდღვარი“. თანამედროვეთა მოგონებებს ალექსანდრე გვენცაძეზე დავიმონუმებთ ამ წიგნიდან). „პროფესორი ალექსანდრე (საშა) გვენცაძე ერთ-ერთი დამფუძნებელია თელავის პედაგოგიური ინსტიტუტისა, შემდეგ კი ხუთ ათეულ წელს საკუთარი მხრებით ზიდა ამ ინსტიტუტის (ამჟერად უნივერსიტეტის) ღირსება“ („ბურჯი ეროვნებისა“, №7-8 (68), 2003: 30, რედაქტორისა და გამომცემლობის მინაწერი პროფ. მაყვალა მიქელაძის წერილზე „მოიხსენით ტვირთი, ბატონებო!“ ციკლიდან „მოგონებები პროფ. ალექსანდრე გვენცაძეზე“).

ალექსანდრე გვენცაძის არქივი მდიდარია ეპისტოლოური მემკვიდრეობით. არქივში შემონახულია მისადმი გამოგზავნილი ბევრი წერილი ქვეყნის გამოჩენილი ადამიანებისაგან, რომლებთანაც მას დიდი მეგობრობა აკავშირებდა.

ალექსანდრე გვენცაძის არქივში დაცულია საქვეყნოდ ცნობილი მეცნიერების: აკაკი შანისის, ვარლამ თოფურისა, არნოლდ ჩიქობავას წერილები; შემონახულია მისი კოლეგების, პროფესორების: შოთა ძიძიგურის, ალექსანდრე ლლონტის, ივანე გიგინეიშვილის, გრიგოლ იმნაიშვილის, გრიგოლ კიკნაძის, გიორგი შალამბერიძის, არამ მარტიროსოვის, ივანე ქავთარაძის, მიხეილ ჩიქოვანის, სტეფანე ჩხენკელის,

და სხვათა წერილები; არქივში დაცულია ალექსანდრე გვენცაძის უფროსი კოლეგების, პროფესორების: სიმონ ყაუხჩიშვილის, მიხეილ ზანდუკელის, ავლიპ ზურაბიშვილის, გიორგი ჩუბინაშვილის; მწერლების: ანა კალანდაძის, გიორგი ლეონიძის, იოსებ გრიშაშვილის, გიორგი ნატროშვილის, ნიკა აგიაშვილის, ერეკლე ქარელიშვილისა და სხვათა პირადი ბარათები. ალექსანდრე გვენცაძეს მეგობრული ურთიერთობა ჰქონდა საზღვარგარეთელ ქართველოლოგებთანაც – იოლანდა მარშვეთან, რუთ ნოიკომთან და ლეა ფლურთან. მის არქივში შემონახულია ციურიხელი მეცნიერის ლეა ფლურის წერილები. დასაბამია, რომ მხოლოდ მცირე ნაწილი შემოგვენახა საინტერესო ეპისტოლოური მემკვიდრეობიდან.

სამწუხაროდ, ჯერჯერობით, ვერ მოვიპოვეთ ალექსანდრე გვენცაძის მიერ გაგზავნილი პირადი ბარათები (გარდა ოჯახის წევრებისადმი გამოგზავნილი წერილებისა), რომლებიც, ვფიქრობთ, მრავლად იქნება დაცული მისი ადრესატების არქივებში. ამასთან დაკავშირებით, აკადემიკოს ვარლამ თოფურისა შვილი – პროფესორი გურამ თოფურია წერს: „ვარლამ თოფურის არქივში ბატონ ალექსანდრე გვენცაძის 12 წერილია დაცული. ყველა ეს წერილი, გარდა იმისა, რომ ფრიად საქმიანი და ავტორის სამეცნიერო-პედაგოგიური მოღვაწეობის სხვადასხვა უბანს მოიცავს, დიდი ადამიანური სითბოთი არის გამსჭვალული – მათში კარგად ჩანს ბატონი ალექსანდრე, როგორც მოქალაქე და მეცნიერი, – თავისი მეორე მშობლიური, კუთხის, კახეთის, უანგარო მზრუნველი. ყველა წერილს აკურატული კაცის ხელი ატყვია – თითოეულ მათგანს ზუსტი თარიღი უზის, ამას იმიტომ აღვნიშნავთ, რომ წერილებით ბევრი ფაქტის, მოვლენის დათარიღება-დაზუსტება შეიძლება – ასე ვთქვათ, წერილს დოკუმენტის ძალა შეიძლება ჰქონდეს.“

ბატონ ალექსანდრეს და მამაჩემს – ვარლამ თოფურისა, განსაკუთრებული თბილი და კეთილი ადამიანური და კოლეგიალური ურთიერთობა ჰქონდათ

(მრავალმხრივ საქმიანი, მეცნიერულ მხარეს რომ თავი დავანებოთ). ჩვენი სახლის კარი ყოველთვის ღია იყო ბ-ნი ალექსანდრესათვის – იგი ჩვენი ოჯახის ხშირი და სასურველი სტუმარი იყო. ვარლამ თოფურიაც არაერთგზის ყოფილა სტუმრად თელავში ბატონ ალექსანდრეს ოჯახში და უგრძენია მადლი ამ ოჯახის სტუმართმოყვარეობისა.

ამ ურთიერთობას, როგორც ჩანს, ჯერ კიდევ წინა საუკუნის 30-იან წლებში ჩაეყარა საფუძველი (თუ უფრო ადრე არა), რასაც მოწმობს ბატონ ალექსანდრეს ერთი წერილი, რომელიც 1939 წლის სექტემბრითაა დათარიღებული:

ბ-ნო ვარლამ!

მუდამ იცოცხლეთ. ოჯახის ბედნიერება არ მოგეშალოთ.

ბოდიში პასუხის დაგვიანებისათვის. თქვენმა ბრატმა ძალიან შემანუხა იმიტომ, რომ თქვენ კი არ მიბრძანებდით, მთხოვდით.

მანც ავმალღდი სულიერად. გმადლობთ.

ბატონო ვარლამ! თელავის ინსტიტუტმა ხათაბალაში გამხვია, სხვა ვერავინ იშოვეს და, – მე შემომთავაზეს ფაკულტეტის დეკანობა, აგრეთვე, ქართული ენის კურსის წაკითხვა. შიშრეულობით არ დავთანხმებულვარ, მაგრამ მოკრძალებით, – კი.

ბატონო ვარლამ! ყველაფერი გამიბეღია თქვენი იმედით. გნახავთ რჩევა-დარიგებისათვის.

მე გამუდმებით თვალ-ყურს ვადევნებ თქვენს მუშაობას: ეს „თქვენ“ ამ ადამიანებს გულისხმობს: პროფ. ა. შანიძეს, პროფ. არნ. ჩიქობავას და პროფ. ვ. თოფურიას.

მე აქ არ უნდა ვცდებოდე. მე ისიც მახარებს, რომ თქვენი მუშაობისადმი ძირითადად შეიცვალა დამოკიდებულება. თავიდან რომ ასე ყოფილიყო, შეიძლება უთუოდ, ჩემი ცხოვრებაც სხვაგვარად წარმართულიყო.

ბატონო ვარლამ! ვიცი, გაგაცდენთ, მაგრამ აუცილებლად უნდა გნახოთ.

ბოდიში! მუდამ კარგად.

პ-ით ალ. გვენცაძე

10 სექ. 1939 წელი.

თელავი

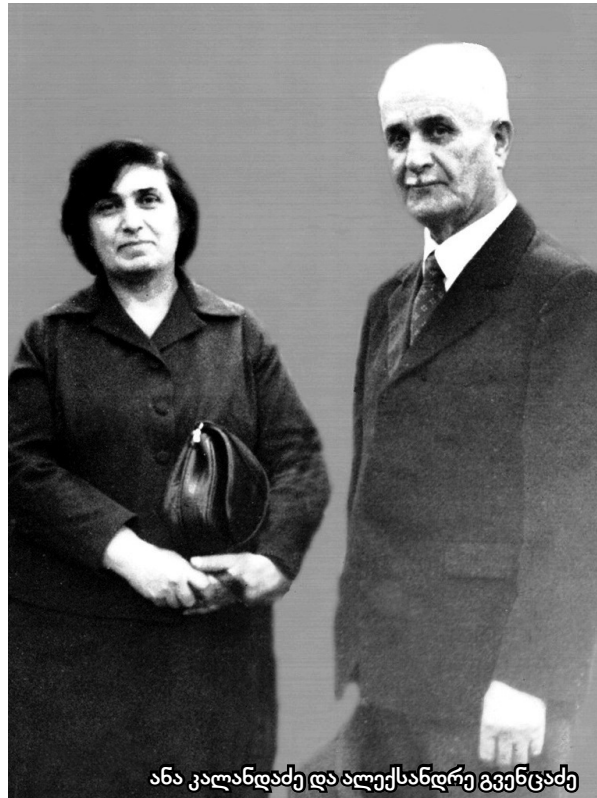
მე ყოველთვის დიდი მადლიერების გრძნობით ვიგონებ ხოლმე ბატონ ალექსანდრეს იმ ყურადღებისა და სითბოსათვის, რასაც ის იჩენდა დედისა და საერთოდ ჩვენი ოჯახის მიმართ ვარლამ თოფურიას გარდაცვალების შემდეგ. მისთვის ხმამაღლა ეს მადლობა არ მითქვამს. ახლა ვამბობ.

ახლაც თვალწინ მიდგას ბატონი ალექსანდრე თავისი ქირქილ-შეპარული ღიმილით“ (106-108).

პროფ. გ. თოფურია.

16. VIII. 2003.

დეკანობას და ქართული ენის კურსის წაკითხვას მოკრძალებით დავთანხმდით – წერს ალექსანდრე გვენცაძე ვარლამ თოფურიას. იგი მართლაც მონი-

ანა კალანდაძე და ალექსანდრე გვენცაძე

ნებულ, მორიდებულ, თავაზიან ადამიანად შემორჩა თანამედროვეთა მესხიერებასაც. 1978 წლის 20 მარტს პროფესორი ივანე ქავთარაძე სწერს ადრესატს: „აღბათ, თქვენ თავაზიანობა არ მოგცემთ ნებას თბილისში როცა ჩამოხვალთ, არ გვენახოთ“. 1968 წლის 26 ნოემბერს კვლავ ივანე ქავთარაძე სწერს ალექსანდრე გვენცაძეს: „ბატონო ალექსანდრე! დიდი მადლობა თქვენთვის ჩვეული თავაზიანობისთვის“.

განსაკუთრებით შთამბეჭდავი იყო ალექსანდრე გვენცაძის სისადავე, უბრალოება და თავმდაბლობა. ყველასთან თანაზომიერი ბრძანდებოდა. პროფ. მაყვალა მიქელაძე იგონებს: „მისთვის არ არსებობდნენ ე. წ. „მაღალი“ და „დაბალი“ პიროვნებები, არამედ იყვნენ მხოლოდ „ადამიანები“. ასეთი ზებუნებრივი თავმდაბლობის შემყურეს გვჯეროდა ცნობილი შეგონება იმის შესახებ, რომ „ჭეშმარიტი დიდება დიდების უარყოფაში მოიპოვება მხოლოდ“ (113-114). ალექსანდრე გვენცაძის ყოფილი სტუდენტი, თბილისის 65-ე საჯარო სკოლის მასწავლებელი თამარ ოქროპირიძე 1992 წლის 1 აპრილს სწერს ადრესატს: „მე განზრახული მქონდა, თქვენთვის ახალი წელი დეპეშით მომელოცა, მაგრამ დეკემბრის მინურულიდან თბილისში დატრიალებულმა თემურლენგობამ ყველაფერი ჩაშალა... თქვენი წიგნი და წერილი 17 იანვარს მივიღე და პასუხი დღემდე დავიგვიანეთ, გამიხარდა, რომ „მეგობარი და კოლეგა“ მინოდეთ... განა ამდენი დავიმსახურე?! გფარავდეთ ღმერთი!“.

ალექსანდრე გვენცაძეს არაფერი და არავინ რჩებოდა ყურადღების გარეშე. მისი ადრესატები მუდმივად მადლობას უხდნიან მას თანადგომისათვის, განუული დახმარებისათვის. ამიტომ იყო იგი გარემოცული ურიცხვ ადამიანთა სიყვარულით. პროფ. სიმონ ყაუხჩიშვილი ალექსანდრე გვენცაძეს სწერს:

„ძვირფას ალექსანდრეს სალამი და მადლობა, რომ გაგახსენდით“. მას არასოდეს გამორჩებოდა სხვათა მნიშვნელოვანი დღეები. აკაკი შანიძის მიერ ალექსანდრე გვენცაძისადმი მიძღვნილ პირად ბარათში ენათმეცნიერების პატრიარქი სწერს: „დიდად პატივცემულო ბატონო ალექსანდრე! მივიღე თქვენი მოლოცვა ჩემი დაბადების 90 წლისთავის გამო. მოლოცვა ალბომის 23 გვერდზეა მოთავსებული... ალბომმა მომაგონა ჩვენი ერთად მუშაობა უნივერსიტეტის ლექსიკოლოგიის კაბინეტში...“. აკაკი შანიძე ალექსანდრე გვენცაძისადმი გამოგზავნილ ბარათში დიდ მადლობას უხდის ადრესატს იმ დიდი ყურადღებისათვის, რასაც იგი იჩენდა დიდი მეცნიერისა და თავისი მასწავლებლის მიმართ. 1975 წლის 22 იანვართი დათარიღებულ წერილში აკაკი შანიძე წერს: „დიდად გმადლობთ, ბატონო ალექსანდრე, თქვენი „ზოგადი სტილისტიკის საფუძვლების მოძღვნისთვის“. დიდი მეცნიერის მიერ ალექსანდრე გვენცაძისადმი მადლიერების გამოხატველი წერილები უხვად არის დაცული თავის ადრესატის არქივში. თბილისიდან თელავში ხშირად ეწყობოდა ხოლმე სტუდენტთა ექსპედიციები. პროფესორ ვარლამ თოფურიას სტუდენტები გამოუგზავნია კახეთში, თელავის რაიონში, დიალექტოლოგიური მასალის ჩასაწერად. ბატონი გვენცაძე კისრულობდა მათ დაბინავება-მონყოფას და ყოველგვარ ყურადღებას იჩენდა მათდამი. თბილისში ჩასულმა სტუდენტებმა ბატონ ვარლამსა და ქართული ენის კათედრას წარუდგინეს ანგარიში. 1954 წლის 30 იანვარს ალექსანდრე გვენცაძისადმი მიძღვნილ წერილში ბატონი ვარლამი წერს: „გიგზავნით უნივერსიტეტის გაზეთს... წინა წლებშიც და 1953 წელსაც სტუდენტები თავიანთ საანგარიშო მოხსენებაში, რომელსაც ისმენდა კათედრის გაფართოებული სხდომა, სიამოვნებით და მადლობით აღნიშნავდნენ თქვენს ყურადღებასა და დახმარებას.

მადლობელი ვართ! მადლიერების გრძნობას ყურადღებანი ადრესატისადმი უფრო ადრე, 1952 წლის 26 ივლისს მოწერილ წერილში ვარლამ თოფურია ასე გამოხატავს: „...დიდი, დიდი მადლობა. კარგია, რომ არამი და გრიგოლი დაბინავდნენ (იგულისხმებოდა პროფესორები არამ მარტიროსოვი და გრიგოლ იმნაიშვილი. თ. თ.). თქვენი დახმარება ძალიან კარგია, მაგრამ ხარჯს მაინც ნუ გასწევთ“. ამავე წერილში დიდი მეცნიერი სწერს ალექსანდრე გვენცაძეს: „...მადლობელი ვარ სტუდენტებისადმი ყურადღებისათვის, მაგრამ რა გამოვიდა თქვენ თუ ასე დაივალდებულეთ თავი და დრო დახარჯეთ, ხარჯი გასწევთ. შემდეგში იძულებული გავხდები არ მოგმართოთ ამგვარი თხოვნით“. ალექსანდრე გვენცაძის ხასიათის თვისება – ყურადღებანი ბევრისთვის იყო ცნობილი. პროფ. მიხეილ ჩიქოვანის მიერ გამოგზავნილ წერილში ვკითხულობთ: „პატი. ალექსანდრე! მაინტერესებს რამდენიმე სიტყვის მნიშვნელობა კახური გაგების მხრივ... მე მაქვს ალმატის ჩანაწერები. მინდა შემოწმება და იქნებ თქვენი ყურადღებანი თანაც ვისარგებლო“. ალექსანდრე გვენცაძის ყურადღებანი თანაც მადლიერებას გამოხატავს პოეტი ანა კალანდაძეც. იგი სწერს ადრესატს: „დიდად პატივცემულო ბატონო ალექსანდრე! თქვე-

ნი ჩემდამი კვლავ ასეთი ყურადღებისათვის მადლობას გიხდით... სიყვარულით მოვიკითხავ თქვენებს და მოწინებთ გაახლებთ ჩემს კრებულს“. ალექსანდრე გვენცაძეს მუდმივი ურთიერთობა და თანამშრომლობა ჰქონდა სხვადასხვა დანესებულებასთან, რომლებსაც მუდმივად ანებივრებდა თავისი ყურადღებით. 1984 წლის 17 ივნისს ადრესატს წერილი მოსდის ნატო ვაჩნაძის სახლ-მუზეუმიდან: „ბატონო ალექსანდრე! ნატო ვაჩნაძის სახლ-მუზეუმის დირექცია კიდევ ერთხელ გიხდით უღრმეს მადლობას იმ ყურადღებისათვის, რომელსაც თქვენ იჩენთ ჩვენ მიმართ“. ალექსანდრე გვენცაძეს ყურადღებას უმაღლის ციურხელი ქართველოლოგი ლეა ფლური. იგი 1967 წლის 7 იანვარს სწერს თავის ქართველ მეგობარს: „დიდად პატივცემულო ბატონო პროფესორო!.. მოგვივიდა თქვენი 25 აგვისტოს კეთილი ბარათი... თქვენ მიერ გამოგზავნილი წიგნი აკაკი შანიძის „ძველი ქართული ენის გრამატიკა“ მივიღეთ. დიდად გმადლობთ ყურადღება და გარჯისათვის“. ცნობილი ჟურნალისტი ნუნუ მატარაძე იგონებს: „...არც მოვალეობას უღალატებს, არც არვის მოაკლებს ყურადღებას და არც არვინ გამორჩება არასოდეს მხედველობიდან ჭირსა თუ ღვინში“ (163). ალექსანდრე გვენცაძის ყურადღებანი თანაც მოხიბლული პროფ. ივანე ქავთარაძე 1978 წლის 20 მარტს სწერს ადრესატს: „...მანანას (ალექსანდრე გვენცაძის შვილი, რომელიც თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ბატონი ივანეს სტუდენტი იყო. თ. თ.) დიდი მოკითხვა და საუკეთესო სურვილები. ბედნიერი, სახელოვანი და ყურადღებანი მშობელი ყოფილიყოს, როგორც თქვენ ხართ მის მიმართ“.

ალექსანდრე გვენცაძისთვის დამახასიათებელი თვისება – მზრუნველობა – ყველასათვის ცნობილი იყო. ბატონი ვარლამი ალექსანდრე გვენცაძისადმი მიძღვნილ პირად ბარათებში ხშირად გამოხატავს უხერხულობას იმ მზრუნველობისთვის, რასაც თავისი ადრესატი იჩენდა მეგობრის მიმართ. 1949 წლის 10 აგვისტოს ვარლამ თოფურია სწერს ალექსანდრე გვენცაძეს: „...ვევარაუდობ, რომ ჩემს ქალიშვილს გამოვასეირნებ და მოვალ, ოღონდ თქვენთან სახლში არა! ახლავე იცოდეთ“. ბატონ ვარლამს სურვილი ჰქონია თელავის ინსტიტუტისა და უნივერსიტეტის სტუდენტთა კონფერენციის ჩატარებისა თელავში. იგი სწერს ალექსანდრე გვენცაძეს: „ერთი სათხოვარი მაქვს თქვენთან. კახეთში მოდიან IV კ. სტუდენტები (სულ სამი)... გთხოვთ გზა და კვალი უჩვენოთ. თქვენებურად ნურც გადაეგებით (შარმან ბევრი მოგივიდათ ამ მხრივ), მხოლოდ დარიგება მიეცით და გზა უჩვენეთ“. 1965 წელს კი სწერს ადრესატს: „თქვენ უთუოდ მიიღეთ მადლობის წერილი უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტი-საგან იმ მზრუნველობისათვის, რომელიც თქვენი დამახასიათებელია და რომლითაც ბევრი სარგებლობს და მათ შორის ჩვენი ორი უკრაინელი სტუდენტიც“. ალ. გვენცაძე დიდად ზრუნავდა თავის მშობლიურ კუთხეზე – რაჭაზე. მის არქივში დაცულია რაჭველების წერილები, რომლებიც დიდ მადლობას მოახსენებენ მას იმ ზრუნვისათვის, რასაც იგი იჩენდა მათ მიმართ. ალექსანდრე გვენცაძეს, თავისი თანაკუთხელი და სი-

ყრმის მეგობარი (როგორც თვითონ უწოდებს საკუთარ თავს), თბილისის 61-ე სკოლის ყოფილი დირექტორი – თამარ გიორგობიანი – 1991 წლის 15 ნოემბერს სწერს: „მადლობა ასეთი ვრცელი და შინაარსიანი წერილისათვის. ჩემი მშობლიური სოფლის პატარა ონის ახლობელი და მოკეთე ყოფილხარ. ეს არ ვიცოდი და ძალზე მესიამოვნა, გამიასკეცდა შენდამი პატივისცემა“.

ალექსანდრე გვენცაძის სტუმართმოყვარეობით ხომ ყველა დიდად მადლიერი მიდიოდა თელავიდან, მისი ოჯახიდან. ქართველი მსახიობი – ცაცა ამირეჯობი სწერს ალექსანდრე გვენცაძეს: „ბ-ნო ალექსანდრე! გილოცავთ ახალ წელს. გისურვებთ ყოველგვარ სიკეთეს და ხანგრძლივ სიცოცხლეს თქვენი ლამაზი ოჯახით. დიდ მადლობას მოგახსენებთ იმ ლამაზი მასპინძლობისათვის ჩვენი ჯგუფის მიმართ“. ვარლამ თოფურია კი სწერს: „ალექსანდრეს ამთავითვე ვაფრთხილებთ, რომ არ იფიქროს გამასპინძლებაზე ერთი ჭიქა ჩითაც კი. ამაში აქედანვე შევთანხმდებით“.

ყურადღებოანი, მზრუნველი ბუნებიდან გამომდინარე, ალექსანდრე გვენცაძე ყველას დამხმარე იყო. მისადმი გიორგი ლეონიძისაგან მოძღვნილ წერილში ვკითხულობთ: „პატივცემულ ალექსანდრეს საღამო და დღეგრძელობა! მცირე სათხოვარით მიინდა შეგანუხო: თქვენთან აბარებს კურსს ბანცურაშვილი (ლექსებსაც წერს, ნიჭიერი გოგონაა). მე მიინდა სადმე მოვანყო თბილისში, ან გარეთ რედაქციაში. თუ მოსახერხებელია, იქნებ არ გაანანილოთ. თუ ჩემი თხოვნის შესრულებას შეძლებთ, იქნებ გააგებინოთ მას!“.

ლადო გუდიაშვილიც თხოვნით მიმართავს ალექსანდრე გვენცაძეს. დიდი ხელოვანი 1963 წლის 26 აპრილს სწერს ადრესატს: „დიდად პატივცემულო ბატონო ალექსანდრე! გთხოვთ, ამ წერილის მომტანს მარინე პაპიძეს დაეხმაროთ, ვფიქრობ, მომზადებულია და თქვენთან არ შემარცხვენს. მაპატიეთ შეწუხება. პატივისცემით ლადო გუდიაშვილი. გიგზავნით ჩემს მონოგრაფიას საჩუქრად.“ ერთი ახალგაზრდის დახმარებას სთხოვს ალექსანდრე გვენცაძეს პროფესორი გაიოზ იმედაშვილიც. 1951 წლი 19 ოქტომბერს იგი სწერს მეგობარს: „ჩემო საშა! ამ ბარათის მომტანი ჩემი საუკეთესო მეგობრის შვილია. კარგი ახალგაზრდაა. ნამდვილად დაინტერესებული ცოდნით. მისი გამოშვება თელავში დამენახებოდა, მაგრამ რაკი შენ მანდ ხარ, აღარა ვნანობ... თუ დასატუქსი იქნება, დატუქსე და მოფერება დასჭირდეს – შენ ხომ ამაში უფრო ბუნებრივი მონოდება გაქვს“. მადლიერი პროფესორი არამ მარტიროსოვი სწერს ალექსანდრე გვენცაძეს: „დიდად პატივცემულო ალექსანდრე! მე და ჩემი ოჯახი დიდად მადლობელი ვართ იმ მეტად საჭირო დახმარებისათვის, რომელიც წელს თქვენ გაუწიეთ ჩემს ძმისწულს. სასიამოვნო იქნება ჩემთვის მივიღო თქვენი დავალება, როცა კი ეს საჭირო იქნება“. ალექსანდრე გვენცაძის მეგობარი, პოეტი იოსებ გრიშაშვილი სწერს ადრესატს: „ძმარ ალექსანდრე! ამ ბარათში მოხსენებული – თამაზ შათირიშვილი – ახალგაზრდა პოეტი, სიღნაღიდან, მონყურებულია სწავლას. სურვილი აქვს თელავის პედაგოგიურ ინსტიტუტში განაგრძოს სწავლა. ძალიან

გთხოვ, მიიღო...“. ალექსანდრე გვენცაძის მეგობარი, პროფესორი მიხეილ ზანდუკელი სთხოვს თავის ადრესატს, რომ მან დახმარება გაუწიოს ბატონ ლევან ჭრელაშვილს სადისერტაციო ნაშრომის გარკვეული ნაწილის დაბეჭდვაში. 1957 წლის 12 მაისს იგი სწერს ალ. გვენცაძეს: „ჩემო ალექსანდრე!.. იქნებ მოეხმაროთ თქვენმა ინსტიტუტმა თავის შრომებში დაუბეჭდოს ერთი ნაწილი მაინც... შენებურად მიდექ-მოდექი და კარგი საქმე გააკეთე“.

ალექსანდრე გვენცაძე გამოირჩეოდა შრომისმოყვარეობით. დაუზარელი იყო საქმეში. აკაკი შანიძეს გაზეთიდან გაუგია მისი დაბადებიდან 75 წლის შესახებ. 1979 წლის 24 დეკემბერს იგი მისალოც ბარათში სწერს ადრესატს: „...ბატონო ალექსანდრე! კვლავაც მენახოს თქვენი დაულალავი შრომის ნაყოფი! (ამით, როგორც ჰხედავთ, ჩემს თავსაც ვლოცავ)“. პროფესორი ქეთევან ძინენიძე კი 1954 წლის 10 მაისს სწერს: „პატივცემულო ალექსანდრე! ავტო რომ არ გაგფუფქებოდა, მაქვე დავენრდი და თქვენს ათას სხვა საზრუნავს ამ ნაშრომთა რეცენზიის დანერა აღარ მიემატებოდა“.

ალექსანდრე გვენცაძის ნიჭსა და შრომას უშედეგოდ არ ჩაუვლია. მან მოიპოვა სახელოვანი მამულიშვილების, მეცნიერების, მწერლების, პოეტების, საზოგადო მოღვაწეების, სხვადასხვა პროფესიის ადამიანების, რიგითი თანამემამულეების, სტუდენტების მხრიდან დიდი აღიარება. 1961 წელს იოსებ გრიშაშვილი სწერს ალექსანდრე გვენცაძეს: „ალექსანდრე! ამასწინათ დაგავალეთ ერთ ამხანაგს, ჩემი ახალი ნიგნი „თეატრალური წერილები“ გამოეგზავნა. იმ კაცს მგონი მისამართი და გვარი შეეშალა, მაგრამ ისე ცნობილი ხარ თელავში, რომ მიიღებთ“. 1988 წლის 25 მარტს ალექსანდრე გვენცაძისადმი გამოგზავნილ წერილში თამარ გიორგობიანი აღიარებს ადრესატის მიღწევებს მეცნიერებაში. იგი სწერს მეგობარს: „ჩვენ ერთ კუთხეში, ერთნაირ ობლობაში ვიზრდებოდით. ერთნაირი წვალბით დავამთავრეთ უნივერსიტეტი. ერთნაირი სულისკვეთებით შევეუდექით ხალხის სამსახურს. თუმცა აქ შენ გამასწარი. მეცნიერებაში შორს წახვედი. პრაქტიკულ საქმიანობაში არც მე შემირცხვენია თავი“. მართლაც, ქალბატონი თამარი შასანიშნავი მცოდნე და დიდებული მასწავლებელი ბრძანდებოდა. ალექსანდრე გვენცაძეს, როგორც მეცნიერს აღიარებდნენ თვალსაჩინო მეცნიერები. 1969 წლის 7 აპრილს აკადემიკოსი არნოლდ ჩიქობავა სწერს ადრესატს: „დიდად პატივცემულო ალექსანდრე! გადავავალიერე თქვენი გამოგზავნილი მასალა (ლიტერატურის სია და დებულებები „სტილისტიკის სახელმძღვანელოს აგებისათვის“). საინტერესო ჩანს, რამდენადაც მე მასში გარკვევა შემოიძლია“. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დამთავრებისთანავე (1929 წ.), აკაკი შანიძემ ალექსანდრე გვენცაძე დატოვა სამუშაოდ უნივერსიტეტის ლექსიკოლოგიის განყოფილებაში. აქედან იწყებს იგი ქართული ენის ლექსიკის შესწავლას. თელავის ინსტიტუტში კი მან ფართო მუშაობა გაშალა კახური დიალექტის ლექსიკური მარაგის შესწავლისა და დამუშავებისათვის. 1965 წლის 1 ივნისს პროფესორი ალექსანდრე ლლონტი კი სწერს მეგობარსა და კოლეგას: „ჩემო საშა,

შენი მასალა თითქმის მთლიანად შევიდა „საკუთარ სახელთა ლექსიკონში“. პირდაპირ პენიცილინი აღმოჩნდა... გამოსვლისთანავე გაახლებ“. 1990 წლის 28 ნოემბრით დათარიღებულ ალექსანდრე გვენცაძისადმი გამოგზავნილ გურამ თოფურისა წერილის ამონარიდში ვკითხულობთ: „დიდად პატივცემულო ალექსანდრე, გერმანიიდან დაბრუნებულს დამხვდა თქვენი წერილი და ფრიად სასარგებლო წიგნაკი. დიდი მადლობა ხსოვნისთვის. ამას ჩემთვის განსაკუთრებული ღირებულება აქვს... მე თქვენი და თქვენი ოჯახის დიდი სიყვარული და პატივისცემა მაქვს, რასაც საფუძველი მამამ ჩაუყარა“. ალექსანდრე გვენცაძის ენათმეცნიერული ინტერესების ერთ-ერთი სფერო იყო სტილისტიკის თეორიული და პრაქტიკული საკითხების კვლევა. როინ ჭიკაძე აღნიშნავს: „აღ. გვენცაძემ სტილისტიკისადმი მიძღვნილ გამოკვლევებში ჩამოაყალიბა თვალსაზრისი, რომლის მიხედვითაც ერთურთისაგან უნდა გაიმიჯნოს „ენის კულტურა“ და „ენის სტილი“, რითაც, ფაქტობრივად, საფუძველი ჩაუყარა ლინგვისტური სტილისტიკის ახალ მიმართულებას ქართულ საენათმეცნიერო აზროვნებაში“ (12). საინტერესოა 1989 წლის 4 თებერვლით დათარიღებული ალექსანდრე გვენცაძისადმი მოწერილი პროფესორ თენგიზ სანიკიძის წერილი: „ჩვენო სასიქადულო, ღირსეულო მამულოშვილო და დიდად პატივცემულო ბატონო ალექსანდრე! თქვენმა ბარათმა ძალიან გამახარა. ამ პატივისცემას არასოდეს დაგივიწყებთ. სრულ ჭემმარიტებას ბრძანებთ. „სტილისტიკა“ გარკვეულ წილად უნდა აისახოს „ქართული ენის სახელმწიფო პროგრამაში“. ასევე საჭიროა ამ საგანში სახელმძღვანელოსა და პროგრამის შექმნა. ეს ხარვეზები შესავსებია. უპირველესად თქვენმა დიდმა ნიჭმა და გამოცდილებამ უნდა დაგვდოს პატივი ამ მეტად საშვილიშვილო საქმეში. ჩვენ, რაც შეგვეძლება, ყოველთვის ვიქნებით თქვენ გვერდით (ვიმეორებ, ეს ჩემთვის იყო, არის და იქნება ძალზე დიდი ბედნიერება“. 1991 წლის 7 ოქტომბერს თამარ ოქროპირიძე ალექსანდრე გვენცაძეს სწერს: „თქვენთვის ისიც ცნობილი იქნება, რომ საშუალო სკოლის X-XI კლასებში ქართული ენის გრამატიკის კურსი დაემატა; გამოიცა პროგრამის დამატება, რომელშიც მითითებულია დამხმარე ლიტერატურა, რომლითაც მასწავლებელმა უნდა იმუშაოს. ძალიან გამიხარდა, რომ ამ სიაში ამოვიკითხე თქვენი ნაშრომი – „ზოგადი სტილისტიკის საფუძვლები“, რომელიც, მასწავლებელთა სამწუხაროდ, ბიბლიოგრაფიულ იშვიათობად ქცეულა და ხელმიუწვდომელია“. ალექსანდრე გვენცაძემ მონოგრაფიულად შეისწავლა ქართული ენის ერთ-ერთი მეტყველების ნაწილი – რიცხვითი სახელი. დისერტაციის თემადაც შეარჩია – „ძველი ქართულის რიცხვითი სახელი“. სამეცნიერო ხელმძღვანელი ბრძანდებოდა თავისი მასწავლებელი და მეგობარი აკადემიკოსი ვარლამ თოფურია, ხოლო 1972 წელს გამოსცა მონოგრაფია – „ქართული ენის რიცხვითი სახელი“. 1949 წლის 10 აგვისტოს კი ვარლამ თოფურია სწერს თავის ადრესატს: „გიგზავნი თქვენი შრომის მცირე ნაწილს. ზოგი მათგანი ყურადღებით გადავიკითხე (თვლის სისტემა ქართულში, როგობითისა და

წილობითის აღნაგობა, რაოდენობითის მორფოლოგია). რთულ დაწერილად მომეჩვენა. თუმცა საინტერესო მოსაზრებები გაქვთ“. უფრო გვიან, 1954 წლის 30 იანვარს კვლავ ვარლამ თოფურია სწერს ალექსანდრე გვენცაძეს: „თქვენი შრომა „რიცხვითი სახელი“ მინდა შევითანო მონოგრაფიათა კრებულში, რომელსაც ამზადებს ინსტიტუტის ქართველურ ენათა განყოფილება“. საქართველოს უმაღლესი სასწავლებლების მიერ ალექსანდრე გვენცაძე, როგორც სპეციალისტი, მუდამ აღიარებული იყო. 1961 წლის 23 დეკემბერს პროფესორი ჭოლა თევზაძე ადრესატს სწერს: „პატივცემულო ალექსანდრე! პუშკინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო პედაგოგიკის ქართული ენის კათედრას განზრახული აქვს მომავალი წლის მარტ-აპრილში მოაწყოს დოც. ლ. კვაჭაძის მიერ შედგენილი სახელმძღვანელოს („ქართული ენის გრამატიკა, ნაწილი I“) საჯარო განხილვა. კათედრის წევრთა სურვილია განხილვაზე თანამოსხენებით გამოხვიდეთ თქვენ. გთხოვთ მოგვცეთ თქვენი თანხმობა“. 1963 წელს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ვაჟა-ფშაველას კაბინეტის თაოსნობით დაიწყო მგოსნის სიმფონია-ლექსიკონის შედგენა. უნივერსიტეტის თანამშრომლებმა ბარათების ამონერასა და მათ დამუშავებაში რესპუბლიკის სხვა უმაღლესი სასწავლებლების სათანადო კათედრები და სტუდენტებიც ჩააბეს. პროფ. გრიგოლ კიკნაძემ ალექსანდრე გვენცაძის სახელზე თელავში წერილი მოიწერა. წარმოვადგინთ ამონარიდს ვრცელი ბარათიდან; „...თუ თქვენ ამ საქმეს ჩაუდგებით სათავეში, ეჭვი არა მაქვს, რომ ღირსეულადაც შეასრულებენ თქვენი სტუდენტები ამ სასიამოვნო დავალებას“. „ბატონმა გრიგოლ კიკნაძემ დაკვირვებით გადაათვალიერა თელავის პედაგოგიკის სტუდენტების ამონერილი ბარათები და ალექსანდრე გვენცაძეს მადლობა გადაუხადა“ (გიორგი ჯავახიშვილი, როინ ჭიკაძე, №1-3 (87), 2005 : 28 წერილები ალექსანდრე გვენცაძის არქივიდან, „ბურჯი ეროვნებისა“). „ალექსანდრე გვენცაძის სამეცნიერო ინტერესების სფერო მარტოოდენ ენათმეცნიერული კვლევით არ შემოფარგლულა. მან გარკვეული ხარკი გაიღო ლიტერატურისმცოდნეობაშიც... უაღრესად საყურადღებოა მისი სტატია – ვაჟა-ფშაველას სამი პოემა“ („სტუმარ მასპინძელი“, „ალუდა ქეთელაური“, „გველის მჭამელი“), რომელიც გამოაქვეყნა თელავის პედაგოგიკის შრომების III ტომში, 1959 წელს“. როინ ჭიკაძე ბრძანებს: „ალექსანდრე გვენცაძე იყო დაკვირვებული ლიტერატორი. გემოვნებით არჩევდა და სათანადოდ ანალიზებდა ლიტერატურულ მასალას“ (31-33). აღნიშნულ სტატიასთან დაკავშირებით იოსებ გრომანიშვილი სწერს მეგობარს: „პატივცემულო ალექსანდრე! მივიღე თქვენი ნაშრომის ამონაბეჭდი. მართლაც რომ ახალი კუთხით არის დანახული ვაჟას სიღიადე“. აღ. გვენცაძის მეგობარი, თბილისის ერთ-ერთი სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის ცნობილი მასწავლებელი – ლიზა ვახვახიშვილი თავის მოგონებაში „მეგობრობის ფურცელი“ წერს: „სრულიად ახალ პოეტური სიმალის ადგილს ამოირჩევდა ნაწარმოების განხილვისას და იმ ადგილიდან შემახედებდა, დამანახ-

ვებდა მწერლის სიდიადეს. ასეთი იყო განსაკუთრებით ვაჟას შემოქმედების შესწავლასთან დაკავშირებით“ (303). თელავის უნივერსიტეტის პროფესორი ლეილა შალვაშვილი თავის მოგონებაში წერს: „მხოლოდ ინსტიტუტი როდი იყო ალექსანდრე გვენცაძის სამოღვაწეო ასპარეზი. ცხოვრების შუაგულში ტრიალებდა იგი, ხალხთან ერთად გადაჰქონდა ჭირი და ლხინი. სად არ ნახავდით მას: სამთავრობო, კულტურულ-საგანმანათლებლო თუ სამეცნიერო დაწესებულებებში, – საქვეყნო სჯა-ბაასის თავყრილობებზე, ძველთა რესტავრაცია-აღდგენის სამუშაოებზე, დიალექტოლოგიურსა თუ ფოლკლორულ ექსპედიციებში, უმაღლეს სასწავლებელთა ენათმეცნიერულ კონფერენციებზე, სტუდენტთა თუ კურსდამთავრებულთა გაკვეთილებზე (თუშეთის ომალოს სკოლა-ინტერნატში, ორჯონიკიძის ქართულ საშუალო სკოლაში, საინგილოს სკოლებში...); სისტემატურად ეთანამშრომლებოდა ბიბლიოთეკის, რედაქციის, მუზეუმის, თეატრის მუშაკებს. ლექციებს კითხულობდა საზოგადოება „ცოდნის“ ხაზით, განსწავლიდა მასწავლებელთა დახელოვნების ინსტიტუტის მსმენელებს. გულს აძლევდა ბატონი ალექსანდრე საინსტიტუტო თუ საზოგადო მოღვაწეობას და ამიტომაც „გული მისცეს გულისათვის“ – შეიტკბეს, სიყვარულის კვარცხლბეკზე აამაღლეს მშობელივით მზრუნველი მოძღვარ-მასწავლებელი, მრავალთა ცხოვრების მეგზური“ (111-112). 1988 წლის 7 მარტს ალექსანდრე გვენცაძეს სწერს თელავის ინსტიტუტის ყოფილი რექტორი ტიტე სარიშვილი: „სულითა და გულით გილოცავ შენი დაბადებისა და საზოგადოებრივ-სამეცნიერო და პედაგოგიური მოღვაწეობის საიუბილეო წლისთავს. შენ, როგორც შენი მშობლიური ხალხის ერთგულ შვილს, დედა ენის ერთგულ ქომაცს, მისი სიმინდისა და სიმდიდრისათვის თავგამოდებულ მეზობლს, გამოჩენილ ფილოლოგს, ენათმეცნიერს, პუბლიცისტს, ბრწყინვალე პედაგოგს, სკოლისა და მასწავლებლის მუდმივ შემწე-დამხმარეს, ჩვენი ეროვნული ძეგლების მკვლევარ-აღმომჩენს, მეცნიერულად შემსწავლელსა და დამცველს – გისურვებ კვლავინდებურ შემართებას, ჯანმრთელობას, ახალ-ახალ წარმატებებს თქვენს მრავალმხრივ შემოქმედებით და პრაქტიკულ მოღვაწეობაში“. 1875 წლის 18 მაისს პროფესორი ივანე ქავთარაძე კი სწერს ადრესატს: „... თქვენ ისეთივე და უფრო მეტი გავლენა, პატივისცემა და ავტორიტეტი გაქვთ, ჩვენდა სასიხარულოდ და საამაყოდ, როგორც ყველა პატიოსან თანამდებობის პირს – კათედრის გამგეს, დეკანს, რექტორს. ეს თანამდებობა თქვენ აღარ ინებეთ, მაგრამ პატრიოტული და ეროვნული საქმის მოთავე იყავით და რჩებით“. დაახლოებით ასეთივე შინაარსისაა 1885 წლის 12 თებერვლით დათარიღებული ალექსანდრე გვენცაძისადმი მიძღვნილი პროფესორ ანტონ კიზირიას პირადი ბარათი: „...კარგი გიქნიათ, რომ რესპუბლიკური მნიშვნელობის პენსია გაგიფორმებიათ, მაგრამ, ძვირფასო ალექსანდრე, თქვენი ცოდნა, გამოცდილება და ზრუნვა თელავის ინსტიტუტს ყოველთვის დასჭირდება და ამიტომ ინსტიტუტშიც უნდა იყოთ“. ალექსანდრე გვენცაძის მუდმივი დაინტერესება იყო ისტორიისა და

კულტურის ძეგლები. მას ეკუთვნის ძეგლების აღწერილობანი. იგი პრინციპულად აყენებდა საკითხს ძეგლებამდე გზის მიყვანის თაობაზე. ცდილობდა ასევე ძეგლების სახელების ეტიმოლოგიურ ახსნასაც. მან ზეპირად იცოდა თითოეული ძეგლის ისტორია. პროფ. მაყვალა მიქელაძე წერს: „...ცხოვრებაში თქვენს ანალოგს რომ ვერ ვპოულობდი, ლიტერატურულ გმირებთან გათანაბრებით: თქვენ იყავით ბერი ლუხუმი, ჩორეხი, მინდია... დიახ, მინდია, მაგრამ არა ყვავილებთან მოლაპარაკე, არამედ ძეგლებთან მოლაპარაკე მინდია“ (179). 1964 წლის 24 აგვისტოს ბატონმა ალექსანდრემ აკად. გიორგი ჩუბინაშვილისაგან მიიღო ვრცელი წერილი. წარმოვადგენ მცირე ამონარიდს: „...ბატონო ალექსანდრე! დიდ მნიშვნელობას ვანიჭებ თქვენ მიერ გამოქვეყნებულ სტატიას ჩვენი მშობლიური ძეგლების შესწავლისა და დაცვის საქმეში. დავრჩები თქვენდამი საღმით და ყოველთვის მზად ვარ გემსახუროთ“.

ალექსანდრე გვენცაძის აზრი აინტერესებდა ყველას – სტუდენტებს, ყოფილ სტუდენტებს, კოლეგებს და სხვ. 1991 წლის 26 აგვისტოს თამარ ოქროპირიძე სწერს თავის ყოფილ ლექტორს: „...ყველა თემაზე საუბარი საინტერესოა თქვენთან... ვფიქრობ, IV კლასები-საგან პატარა ლიტერატურული წრე ჩამოვყალიბო. გავაცნო ან ერთი რომელიმე პოეტი, ან შედეგები კლასიკოსების. თქვენი აზრი?!“ ამავე წერილში ავტორი წერს: „გიგზავნით ჩემი ყოფილი მოსწავლის ლექსების კრებულს (ავტორი 22 წლისაა); ვფიქრობ, არ გადაგლლით. ამკარაა პოეტური ნიჭი, მაგრამ მხოლოდ პირადი განცდები, სიყვარულით განაწამები სულის გოდებაა და არ იგრძნობა ეროვნულ-სოციალური მდგომარეობით აძგერებული გულისცემა...“

როინ ჭიკაძის მონოგრაფიაში „მოძღვარი“ ცნობილი ჟურნალისტი ნუნუ მატარაძე წერს: „ერისკაცი! – ეს სიტყვა მთელი თავისი მდიდარი შინაარსით ღირსეულად ხსნის ბატონი ალექსანდრეს პიროვნებას... ასეთები ცოცხალი მაგალითები არიან ახალგაზრდობისათვის. ღმერთმა უმრავლოს და უდღეგრძელოს ჩვენს ერს მისთანები“ (163,164). ალექსანდრე გვენცაძის გარდაცვალების შემდეგ, 1993 წლის 8 აგვისტოს, ოჯახის მეგობარი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, არაბისტი – რუსუდან გვარამია წერს მის შვილებს: „...თინიკო (ალ. გვენცაძის მეუღლე. თ.თ.) და ბატონი საშა მინც განსაკუთრებულნი იყვნენ და მეც განსაკუთრებულად მიყვარდნენ. ახლა ასეთი ხალხი აღარ არის. კოტეს (ქ-ნი რუსუდანის შვილი – კოტე ჯანდიერი, მწერალი. თ.თ.) ერთმა ამხანაგმა მითხრა – დინოზავრების თაობა ხართო. ალბათ ასეა. დედაჩემს ცალკე ჰქონია შენახული ბატონი საშას წერილები და მეც ცალკე მაქვს შენახული. თქვენი ცხოვრების ყველა მნიშვნელოვან მოვლენაზე და დღესასწაულზე მწერდა არაჩვეულებრივ წერილებს და მიგზავნიდა ღია ბარათებს. იქნებ მერე ჩემმა მომავალმა თაობამ ნაიკითხოს და გაიგოს, რა ხალხი არსებობდა“.

დამსახურებული ჟურნალისტი, გაზეთ „თელავის მოამბის“ რედაქტორი – მერი ზაალიშვილი წერს: „მამინაც მქონდა ამის განცდა, მაგრამ ახლა, როცა უკვე

წლები გვაშორებს ამ უაღრესად საინტერესო ადამიანს, უფრო თვალნათლივ ვხედავ, რომ ალექსანდრე გვენცაძის ყველა საქმე, ნებისმიერი მისი საქციელი, მისი ნაბიჯი მიმართული იყო ადამიანის სულის გადასარჩენად, ჩვენი სულის ზრდისაკენ“ (156-157)). ალექსანდრე გვენცაძის ყოფილი სტუდენტი, თელავის I საშუალო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი – ნინო კუხიანიძე კი თავის ლექტორს ახასიათებს ასე: „...იყო თავმდაბალი და სულით მაღალი, ალალი და გულმართალი, გრძობამზურვალე და ჭკუამახვილი, პირდაპირი, პირშიმთქმელი და უკომპრომისო. მისთვის უცხო იყო მლიქვნელობა, ვერ იტანდა უსამართლობას, ლაქუცს, გამოიმძალველობას. იყო გულკეთილი და გაჭირვებულის დამხმარე“ (145). ასევე ახასიათებენ ალექსანდრე გვენცაძეს მისი ადრესატები. 1986 წლის 22 დეკემბერს პროფ. გიორგი შალამბერიძის მიერ მიძღვნილ წერილში წერია: „...თქვენ უაღრესად კეთილშობილი ადამიანი ბრძანდებით, უანგარობით, გულისხმიერებით, სათნოებით გამორჩეული, და სამაგიერო სიკეთეს ბუნება არ მოგაკლებთ“. 1969 წლის 7 მაისს კი ნიკა აგიაშვილი სწერს ადრესატს: „სალამი და გამარჯობა პატივცემულო ალექსანდრე! თქვენი კეთილი გული ჩემთვის პატივსაცემი და სასიამოვნოდ მოსაგონარი იქნება. იყავით კარგად“.

პროფ. როინ ჭიკაძე „მოძღვარში“ წერს: „ალექსანდრე გვენცაძე ლამაზი მამაკაცი იყო, ამიტომ არ აკლდა თავყვანისმცემლები; არც თვითონ გახლდათ გულგრილი მშვენიერ სქესთა მიმართ; არასოდეს ტოვებდა მათ უყურადღებოდ და მრავალმნიშვნელოვანი ქათინაურებით ანებივრებდა ხოლმე. ეს თვისება არ დაუკარგავს მაშინაც, ოთხმოც წელს რომ გადასცდა. ხუმრობანარევი საუბარი უყვარდა ქალებთან ურთიერთობაზე“ (142). მას თავისი ადრესანტებიც ეხუმრებოდნენ ხოლმე. მაგალითად, 1970 წლის 1 ოქტომბერს პროფ. ივანე გიგინეიშვილი სწერს თავის მეგობარს: „ძვირფასო ალექსანდრე! დღეს ვიყავი უნივერსიტეტის გამომცემლობაში და ვნახე ლ. ბ. (გვარსახელს არ ვწერთ სრულად. თ. თ.), რომელსაც შენი წიგნი აქვს ჩაბარებული... ჩვენი საუბრიდან ის დასკვნა გამომდინარეობს, რომ შენ უნდა მოიცალო და ერთი დღით მაინც ჩამოხვიდე ამ ქალის სანახავად და საქმის გასარკვევად. ქალები ქე გიყვარს და იქ, როგორც გითხარი, ბევრნი არიან. თუმცა ქალად გამოსადეგი არც ერთი არ ჩანს. მამ, გელით! მაინც რა უნდა შენგან იმ ქალს?“. თელაველი ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი ნუნუ ნაზირიშვილი კი წერს: „ალექსანდრე გვენცაძე, თვით გარეგნულად წარმოსადეგი, ძალიან აფასებდა სილამაზეს. მოხდენილი ქალის გვერდით უფრო მხიარული და ხალისიანი ხდებოდა. კომპლიმენტებისა და ქათინაურების მრავალსახეობას ვერ დაითვლიდა ადამიანი. ეს მოქმედება მის პიროვნებას კიდევ უფრო ავსებდა, ამდიდრებდა“ (149). როინ ჭიკაძე კი წერს: „გულგრილი არ ყოფილა ქალების მიმართ, მაგრამ არასოდეს შეუბღალავს მათი ღირსება“ (9).

ალექსანდრე გვენცაძის განუმეორებელი პიროვნების ფასი იციან მისმა სტუდენტებმა, ნას-

ტუდენტებმა, მეგობრებმა, კოლეგებმა... და უხდიან მას მადლობას თანადგომისათვის, განუვლი დახმარებისათვის, სიკეთისათვის. 1980 წლის 6 მარტს თამარ ოქროპირიძე სწერს ადრესატს: „...ამ მასალების გამოგზავნას კადნიერებად ნუ ჩამითვლით! არ იფიქროთ, თავს ვინონებდე... რაც ხანი გადის, ვრწმუნდები, უმნიშვნელო მტვერიც კი არ ვარ სამყაროში, მაგრამ ჩემი ადამიანური და პროფესიული ცხოვრების გზაზე თქვენ მიერ ანთებული ლამპარი ანთია.“

ერთი კი ცხადია, რომ ერთადერთ თავშესაფრად პოეზია დამრჩა და მის გარეშე ცხოვრება ჩემი, მართლაც, „ჭრილობიდან სისხლის შეუწყვეტელი დენა იქნებოდა“. მაფიქრებს „ყოფნა-არყოფნის ჰამლეტისებური იდეა და ისევ მახსენდება „მაგრამ რადგანაც“... გამადლობთ ამ სიკეთისათვის! განგებას შევსთხოვ თქვენს ბედნიერებას!“, ხოლო, როცა, მადლიერ სტუდენტებს გაუგიათ ალექსანდრე გვენცაძის ავადმყოფობა, მიუწერიათ:

„უსახელი ბარათს გიგზავნით, ბატონო ალექსანდრე!“

ჩვენი მსმენელების სახელით ძალიან დიდ მადლობას მოგახსენებთ გულთბილი საუბრებისათვის, უზადო ადამიანობისათვის, სამშობლოს სიყვარულისთვის, ხალასი ნიჭისათვის...“

არც ერთი არ დავიშურებთ ჩვენი სიცოცხლიდან თითო წელი გაჩუქოთ.

„მართალია, წერილი არ იძლევა ადამიანის ცხოვრების ამომწურავ სურათს, მაგრამ იგი, როგორც დოკუმენტური მასალა, წარმოადგენს ერთ-ერთ ბიოგრაფიულ წყაროს. ამავე დროს, ის უძვირფასესი მასალაა ავტორის ფსიქოლოგიური პორტრეტის შესაქმნელად“ (თუშაბრამიშვილი, 2012 : 2).

რ. გერიგი და ფ. ზიმბარდო წიგნში „ფსიქოლოგია და ცხოვრება“ წერენ: „როდესაც განთქმული ან ისტორიული ფიგურა ფსიქოპიოგრაფიის საგანი ხდება, მკვლევარმა შეიძლება გამოქვეყნებულ შრომებს, დღიურებს და წერილებს მიმართოს, როგორც სანდო მონაცემების წყაროებს“ (გერიგი რ. ფ. ზიმბარდო, 2009 : 577). მართალია, ადრესატებისადმი გაგზავნილი ალექსანდრე გვენცაძის პირადი წერილები ჯერ-ჯერობით არ მოგვეპოვება, მაგრამ ადრესანტები და თანამედროვეთა მოგონებები გვანვდიან მისი ცხოვრებისეული ცნობების აღწერას.

პროფ. როინ ჭიკაძე წერს: „ალექსანდრე გვენცაძის პიროვნული თვისებებიდან გამომდინარე, იგი უყურადღებოდ არ ტოვებდა ადრესატებს და აქტიურად იყო ჩართული ამ მიმონერაში“ (63). ალექსანდრე გვენცაძის ეპისტოლური მემკვიდრეობის შესწავლა არ იფარგლება მხოლოდ ჩვენ მიერ წარმოდგენილი სტატიით. ნაყოფიერად წარმოგვიდგება ადრესატებისადმი მის მიერ მიძღვნილი პირადი ბარათების მოძიება და გამოცემა. მათი შესწავლით კარგი საქმე გაკეთდება.“

2019 წლის 27 ნოემბერს ალექსანდრე გვენცაძეს შეუსრულდა დაბადებიდან 115 წელი. მისმა შვილებმა სახელოვანი მამულიშვილის არქივი გადასცეს თელავის ისტორიულ მუზეუმს.

ზარნა რაინა

ო
ლ
ე
-
1
5

რა ურთულესი, უძნელესი და ჭაპანწყვეტის გზა გამოვიარეთ. ზოგს, თუ, გულზე ეხატებოდა მამულისთვის ჩვენი თავდადება, ზოგს რისხვით ავსებდა, რასაჯ ვგრძობდით – ჩვენდამი თანადგომით და ხელშეწყობით, – თუ, განდგომით... ვის, როგორ, შესტკიოდა სული: სამშობლოს მომავალზე... გლობალიზმის ეპოქაში, მერე ერების გაქრობის ფონზე, ერის, – ერობის, გადარჩენისათვის, ადამიანში: ადამიანობის გადარჩენისათვის, ჩვენს, უძელავათო, ბრძოლაზე...

ფ. რაინა

ჟურნალ „ოლე“ 15 წლისთავის

საიუბილეო საღამოზე ნარმოთქმული სიტყვა

ჩვენო, ძვირფასო თელაველებო, საქართველოზე ფიქრის, დარდისა და სიყვარულის მედროშენო, ძვირფასო თანამოკალმენო, – სიტყვის ქურუმნო, ხალხის სიკეთისათვის, ბედნიერებისათვის დახარჯულნო და... ჯვარცმულნო, უმზურვალესი გულით და ამზევებული სულით მოგესალმებით და გილოცავთ ჟურნალ „ოლე“ 15 წლისთავს.

რა ადვილი სათქმელია 15 წელი, მაგრამ... რამდენი: ფიქრის, განსჯისა და შრომის სიმბოლოა, როგორი თანმდევი, ჭირისუფალია ჩვენი, სურამის ციხესავით, ბედკრული საქართველოსი.

რა ურთულესი, უძნელესი და ჭაპანწყვეტის გზა გამოვიარეთ. ზოგს, თუ, გულზე ეხატებოდა მამულისთვის ჩვენი თავდადება, ზოგს რისხვით ავსებდა, რასაც ვგრძობდით – ჩვენდამი თანადგომით და ხელშეწყობით, – თუ, განდგომით... ვის, როგორ, შესტკიოდა სული: სამშობლოს მომავალზე... გლობალიზმის ეპოქაში, მცირე ერების გაქრობის ფონზე, ერის, – ერობის, გადარჩენისათვის, ადამიანში: ადამიანობის გადარჩენისათვის, ჩვენს, უძელავათო, ბრძოლაზე...

მწერალთა კავშირის თელავის განყოფილებების ნიალიდან იშვა: ახალი, შემოქმედებითი ფრთა და, თერგდალეულების სულისკვეთების მსგავსად, ალაზანდალეულებმა ახლებური სული შთაბერეს კახეთის ლიტერატურულ შემოქმედებით ცხოვრებას, – 2004 წლის 2 აპრილს დაფუძნდა მწერალთა ასოციაცია „ლიტერატურული კახეთი“, აირჩა გამგეობა: ფარნაოზ რაინაულის, აკაკი დაუშვილის, ნუგზარ ჩიკვაიძის, ნუნუ ძამუკაშვილის, გიორგი ბერძნიშვილის, ზინა სოლომნიშვილისა და გიორგი ჯავახიშვილის შემადგენლობით. გამგეობის თავმჯდომარედ არჩეული იქნა პოეტი ფარნაოზ რაინაული. დაარსდა ჟურნალი „ოლე“, რომლის მთავარ რედაქტორად დაინიშნა – პროზაიკოსი, – აკაკი დაუშვილი. მწერალთა ასოციაცია „ლიტერატურულ კახეთთან“

შეიქმნა: ახალგაზრდა მწერალთა სექცია და მის ხელმძღვანელად დაინიშნა პოეტი ნუნუ ძამუკაშვილი. შემუშავდა წესდება, – მწერალთა ასოციაცია ლიტერატურული კახეთისა და განისაზღვრა: ასოციაციის თავმჯდომარისა და გამგეობის წევრების არჩევნები გაიმართოს – ხუთ წელიწადში, ერთხელ.

2004 წელს, ჟურნალის პირველივე ნომერმა, მკითხველი საზოგადოების დიდი მოწონება დაიმსახურა, რაც რესპუბლიკურმა პრესამ, ჯეროვნად აღნიშნა. „ოლე“ გახდა: ჭეშმარიტი, სახალხო და, საზოგადოებრივი, მხატვრული სიტყვის ალამდარი. 2004 წლიდან, 2019 წლამდე „ოლე“-ში დაიბეჭდა 500-მდე ავტორის ნაწარმოებები. 2004 წლიდან 2012 წლამდე კახეთის მწერალთა ასოციაცია უდიდეს ფინანსურ გასაჭირს განიცდიდა, თითქმის, 6 წელი უხელფასოდ იმუშავა, განახლებულმა, მწერალთა შემართებულმა კოპორტამ. ჟურნალის 3 ნომერი დააფინანსეს ქველმოქმედებმა: ნოდარ საქუაშვილმა, ზაზა გოგოლაძემ და დომენტი გაგნიძემ. მიუხედავად, უაღრესი სიძნელებისა, გასულ ოცნლეულში, კულტურის სამინისტროს მიერ 2-ჯერ, – 2005 და 2008 წლებში, გამოცხადებულ კონკურსებში, ორივეჯერ, ჟურნალმა „ოლე“ გაიმარჯვა.

კახეთის მწერალთა ასოციაციამ, დაარსებიდანვე, დაანესა ლიტერატურული პრემიები: გიორგი ლეონიძის, გურამ რჩეულიშვილისა და „ოლესი“. სხვადასხვა დროს, – „ოლეში“ გამოქვეყნებული ნაწარმოებების მიხედვით, გიორგი ლეონიძის პრემია 2005-2008 წლებში მიენიჭა ფარნაოზ რაინაულს, თეიმურაზ ლანჩავას, ფრიდონ ხალვაშს, დავით თედორაძეს და შოთა ზოიძეს.

გურამ რჩეულიშვილის პრემია: ნუგზარ ჩიკვაიძეს, აკაკი დაუშვილს, ოტია იოსელიანსა და თამაზ ხმალაძეს.

ჟურნალ „ოლე“ პრემია: ბალათერ არაბულს, ელგუჯა თავბერიძეს, მარინა კოზმანიშვილს, ლეი-

ლა შალვაშვილს, თამაზ ხმალაძეს, ელა გოჩიაშვილს, გიზო თავაძეს, ნუნუ ძამუკაშვილს, გიორგი ჯავახიშვილს, ვაჟა ოთარაშვილს, ნიკო გოგოჭურსა და ელდარ ჭიჭიაშვილს.

მწერალთა ასოციაცია „ლიტერატურულმა კახეთმა“ მოაწყო ახალგაზრდა მწერალთა კონკურსები: 2004 წელს – „პოეტების ახალი თაობა“, 2006-2008 წლებში – დევიზით: „ჩვენ მოვდივართ“. ამავე დევიზით: „ჩვენ მოვდივართ“ 2014 წელს, გამარჯვებულებს გადაეცათ ჯილდოები, – დამსახურებისამებრ: ოქროს დიპლომი, ვერცხლის დიპლომი, ბრინჯაოს დიპლომი და სიგელები.

2005 წელს გამოვიდა, სპეციალური, ჟურნალი „ნაბიჯი“, რომელიც მთლიანად დაეთმო ახალგაზრდა ავტორებს.

ჟურნალი „ოლე“ ხშირად უთმობს ადგილს ნიჭიერ ახალბედა ავტორებს.

ჩვენს სამწერლო კერიაზე დაოსტატდნენ და, ეგრეთ წოდებული, მწერლური ნათლობა მიიღეს ახალგაზრდა შემოქმედებმა: ალა დათუკიშვილმა, გიორგი ბოტკოველმა, ფარნაოზ რაინაულმა (უმცროსმა), გიორგი ელიზბარაშვილმა, პაატა შალამბერიძემ, ნათია ბოტკოველმა, ქეთევან ნათელაძემ, მარიამ ქუფარაშვილმა, თამარ ბურნაძემ, ანა ანაშვილმა, შორენა გუმბათოვამ, ნინო მოსიაშვილმა, გიორგი გვერდელაშვილმა, თეა ყავრელიშვილმა, ხატია კვიციანიამ, მარიამ დედაბრიშვილმა, ქეთევან გუგუშაშვილმა, რუსუდან ყოჩიაშვილმა, ანი რაინაულმა, მაკა ლარიბაშვილმა, ელისო შაბლაიძემ, ვაჟა ყოჩიაშვილმა, მიხეილ ხალიჩაშვილმა, გიორგი ესიტაშვილმა და... სხვებმა...

2008-2015 წელს გამოვიდა: ჟურნალ „ოლეს“ – საიუბილეო ნომრები.

2016 წელს „ოლეს“ დაემატა ჩანართი, სადაც გამოქვეყნდა კონკურსში გამარჯვებული, ახალგაზრდა მწერლების ნაწარმოებები.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ასოციაციის დაფუძნებიდან, – 2004 წლიდან, 2019 წლამდე უნდა გამოცემულიყო „ოლეს“ 57 ნომერი, გამოიცა 41, არ გამოიცა 16, ნაციონალური ხელისუფლებისაგან დაუფინანსებლობის გამო.

2016 წლის 24 დეკემბერს თელავში მალალ დონეზე აღინიშნა მწერალთა ასოციაცია „ლიტერატურული კახეთის“ თავმჯდომარის ფარნა რაინას დაბადების 80 წლის იუბილე და გამოიცა იუბილარისადმი მიძღვნილი სპეციალური საიუბილეო ნომერი. საქართველოს მწერალთა კავშირის თავმჯდომარემ, მაყვალა გონაშვილმა, იუბილარს გადასცა: ილია ჭავჭავაძის ლიტერატურული პრემია და ფასიანი საჩუქარი (მანამდე იუბილარი დაჯილდოებული იყო: 2005 წელს – გიორგი ლეონიძის, 2006 წელს ჟურნალ „ოლეს“, 2010 წელს – ტერენტი გრანელის, 2015 წელს ვაჟა-ფშაველას, 2010 წელს – ქართული კულტურის ამადარის მედლითა და დიპლომით, 2013 წელს – ქრისტიანული პოეზიის მესამე ფესტივალის წმინდა ნინოს ჯვრითა და დიპლომით).

2016 წელს მიენიჭა თელავის საპატიო მოქალაქის წოდება. 2018 წელს, ნაყოფიერი შემოქმედებითი და საზოგადოებრივი მოღვაწეობისათვის, დაჯილდოვდა: საქართველოს მწერალთა კავშირის დიპლომითა და, მიენიჭა: „ღვანლმოსილის“ საპატიო წოდება. 2018 წელს დაჯილდოვდა აგრეთვე მესხეთის „შოთაობის“ კონკურსში გამარჯვებული დიპლომით.

პერიოდულად, ეწყობა ჟურნალ „ოლეს“ მკითხველთა კონფერენციები და, ასოციაციის მესვეურნი, ისმენენ პირუთვნელ აზრს. ასე იყო: 2016 წელსაც, – თელავის ცენტრალური ბიბლიოთეკისა და მწერალთა ასოციაცია „ლიტერატურული კახეთის“ ერთობლივი ღონისძიებით, ჩატარდა: 2015 წელს გამოცემული ჟურნალ „ოლეს“, ბოლო, ორი ნომრისა და 2016 წლის პირველი და მეორე კვარტლის ნომრების მიმოხილვა-ანალიზები. მოხსენებით გამოვიდნენ: თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის დოქტორები, პროფესორები: ნანა რჩეულიშვილი, ნელი ცქიტიშვილი და პედაგოგი – ნინო ლაჩაშვილი.

პერიოდულად, ეწყობა საინტერესო პოეზიის საღამოები.

ეს ერთ-ერთი, კარდინალური საკითხი თავშივე უნდა მეთქვა, მაგრამ ახლა, მაინც ვიტყვი: ცალკე, განსაკუთრებულად, ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, 1990 წელს საქართველოს მაშინდელი ხელისუფლების გადაწყვეტილება, რომელიც უაღრესად, გონივრული და აქტუალური იყო, რადგან, ეს იყო, – ეროვნული, სახალხო, დევიზი და ორიენტირი: „მწერლობა – ხალხთან ახლოს“, „მწერლობა – ხალხის გულიდან“...

აღნიშნული პრაქტიკა დიდი ხანია აპრობირებულია ევროპისა და კონტინენტების სამწერლო ცხოვრებაში, სადაც აქტიურად ფუნქციონირებენ: სამხარეო, მწერალთა ორგანიზაციები. ცხოვრებამ დამტკიცა, რომ პერიფერიებში არიან: უნიჭიერესი ადამიანები, გენიოსებიც, მაგრამ... ყველას არა აქვს საშუალება, – იცხოვროს დედაქალაქში და უფრო, ახლოს იყოს: სათაო მწერალთა ორგანიზაციასთან და საგამომცემლო დაწესებულებებთან. ხალხთან ყოფნის, განა, შესანიშნავი მაგალითები არ არის?.. გენიოსების: ლევ ტოლსტოის იასნაია პოლიანაში მოღვაწეობა, მიხეილ შოლოხოვის – ვეშენსკაიაში და ვაჟა-ფშაველასი – ჩარგალში... მიზანი უაღრესად ფასდაუდებელია და, მთავართა, ასევე ხელისუფლების მიერ ხელშეწყობილი პირობების შექმნა, ხალხის, ეროვნული, კულტურა – ზოგადსაკაცობრიო, რომ გახდეს...

2017 წელს კახეთის მწერალთა ასოციაციამ, დამსახურებისამებრ, გიორგი ლეონიძის სახელობის პრემია მიანიჭა ზინა სოლომნიშვილს, გურამ რჩეულიშვილის სახელობის: მაყვალა მიქელაძეს, ფიქრია ყუშიტაშვილს, რეზო ადამიას, ზაალ ბოტკოველს, ოთარ ხუციშვილს.

ამავე წელს დაწესდა ახალი ლიტერატურული

პრემია – რაფიელ ერისთავის სახელობის, რომლის პირველი ლაურეატები გახდნენ: ნუნუ დამუკაშვილი, ლეილა თარალაშვილი და გიორგი ბერძინიშვილი.

„ოლეს“ ყოველწლიური პრემიები, 2018 წელს, ჟურნალში გამოქვეყნებული საუკეთესო პუბლიკაციებისათვის მიენიჭათ: რეზო ადამიას, ზაალ ბოტკოველს, ნელი ზუროშვილს, თინათინ მრელაშვილს, ლანა მანველს, მარიამ დამუკაშვილს, მაია კაკაურიძეს, ზვიად ნეფარიძესა და ნინო დამუკაშვილს.

თელავის საზოგადოებამ, გასული წლის აპრილში, ღირსეულად აღნიშნა ნიჭიერი პოეტის, ჟურნალ „ოლეს“ ლაურეატისა და მრავალ პოეტურ კონკურსში გამარჯვებულის – მარიამ კოზმანიშვილის დაბადებიდან 60 და შემოქმედებითი მოღვაწეობის 40 წლისთავი.

სიამოვნებით უნდა აღინიშნოს, რომ: 2018 წლის აღმანახ „ამერ-იმერს“ მომზადებაში, კახეთის მწერალთა ასოციაცია მხარში დაუდგა – აღმანახის მთავარ რედაქტორს, ვაჟა ჩორდელს, სარედაქციო კოლეგიას, – ღირსეული წვლილი შეიტანა აღმანახის მეორე ნაწილის მომზადებასა და აღმანახის, ახალი ნომრის, კურთხევაში, – დიდი ერეკლეს ქალაქში.

ასევე, ერთგვარი, სიამაყით გვინდა აღვნიშნოთ, რომ – მთელს რესპუბლიკაში, ერთ-ერთმა, პირველებმა ჩავატარეთ დიდი პოეზიის საღამო დევიზით: „გადავარჩინოთ საქართველო, გადავარჩინოთ ქართული ენა“...

შემოქმედებით საქმიანობაში უდიდეს სტიმულს გვაძლევს ჩვენი ჟურნალის მკითხველთა წერილები, რომლებიც მაღალ შეფასებას აძლევენ მწერალთა ასოციაციისა და „ოლეს“ რედაქციის საქმიანობას; საკმარისია აღინიშნოს – გენიალური პოეტის გიორგი ლეონიძის შვილიშვილის, ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორის გიორგი ქავთარაძის, მწერლისა და დამსახურებული ჟურნალისტის ზურაბ არსენიშვილის, დამსახურებული ჟურნალისტის – მერი ზაალიშვილის, პედაგოგის – მანანა გოგიშვილისა და სხვათა მზიანი წერილები, ასევე, რესპუბლიკურ მედიაში გამოქვეყნებული საქები მიმოხილვები და საქართველოს მწერალთა კავშირის მაღალი შეფასებები...

პოლიტიკის ერთ-ერთ გენიალურ კლასიკოსს აქვს, ასეთი, გამონათქვამი: „თავბრუ დახვევა – წარმატებებისაგან“... ამიტომ, აქვე, უნდა ითქვას, ისიც რომ მართალია, დიდ სიამოვნებას გვანიჭებს და გვაამაყებს, კიდევ, ჩვენი – თავგამოდებული საქმიანობის, ესოდენ, დადებითი და მაღალი შეფასებები, მაგრამ თვითკმაყოფილების ნირვანას ბურუსში არ გავხვებით და, უფრო, მეტი თავდადებათა და პასუხისმგებლობით მოვეკიდებით: საქვეყნო, სახალხო, საერო და საღვთო საქმეს. ჩვენ – ამ, ქება-დიდებას ვიღებთ, როგორც – ავანსს, მომავალი, უკეთესი მუშაობისათვის.

2012 წლიდან ხელისუფლებაში „ოცნების“ მოსვლის დღიდან, შეიცვალა მიდგომა ქართული,

ეროვნული კულტურისადმი. „ოლეს“ გამოცემაში, საზგასმით უნდა აღინიშნოს (შესაძლებლობების ფარგლებში) ჯეროვანი წვლილი: საქართველოს პარლამენტის წევრის გელა სამხარაულის, კახეთის ყოფილი გუბერნატორის – ირაკლი შიოლაშვილის, თვითმმართველი ქალაქი თელავის მუნიციპალიტეტის ყოფილი მერის – პლატონ კალმახელიძის, ყოფილი თვითმმართველი თემი თელავის მუნიციპალიტეტის გამგებლის – ალექსანდრე შათირიშვილის, კახეთის სამხარეო ადმინისტრაციის თავკაცის – ირაკლი ქადაგიშვილის, თელავის მუნიციპალიტეტის მერის – შოთა ნარეკლიშვილის, თელავის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს თავმჯდომარის – არჩილ თხლაშიძის, მუნიციპალიტეტის კულტურის სამსახურის უფროსის – ფიქრია ყუშიტაშვილის, შ.პ.ს საგზაო სამშენებლო-სარემონტო კომპანია „სერპანტინის“ დირექტორის ზურაბ ფეიქრიშვილის.

არ შეიძლება, ამ საზეიმო ფონზე, იუბილარი „ოლეს“ ღირსეულად დამკვიდრებისათვის, კუთვნილი მადლობა არ გადაუხადო: ჟურნალის მთავარ რედაქტორს – აკაკი დაუშვილს, მწერალთა ასოციაცია „ლიტერატურული კახეთის“ თავმჯდომარის მოადგილეს თინათინ მრელაშვილს, ჟურნალის რედაქტორსა და ახალგაზრდა მწერალთა სექციის ხელმძღვანელს – ნუნუ დამუკაშვილსა და ჟურნალ „ოლეს“ კორექტორს – ლია დაუშვილს.

განსაკუთრებული მადლობა: საქართველოს მწერალთა კავშირს, მის ხელმძღვანელობას, რომელიც შესაძლებლობის ფარგლებში, ყურადღებას – თანადგომასა და მხარდაჭერას არ იშურებს კახეთში შემოქმედებითი საქმიანობის აღორძინებისათვის, – მათმა სტუმრობამ, დღევანდელ ზემოსაც, თავისი ელფერი შემატა. ღმერთმა ნუ მოგვაკლოს: მათი – მზრუნველი ხელი.

მინდა, აგრეთვე, უგულთადაც, უმხურვალესი და უსიყვარულესი მადლობა გამოვხატო: კახეთის ოლიმპოსადმი, დიდი ერეკლეს სატახტო ქალაქისადმი და, საერთოდ, სულმადლიანი და გულმადლიანი თელაველებისადმი, რომელთაც, კარგად იციან: ჭემ-მარიტი მწერლის სიტყვის ფასი, ჩვენი, მხატვრული სიტყვის კორიფეთა და ერის სანთლების ფასი. თავმოსანონი და საამაყო თელაველობა, მაგრამ... იგი – პრივილეგიას კი არ ნიშნავს, არამედ, – უდიდეს პასუხისმგებლობას, რომ თითოეულმა თელაველმა, თელაველობა და თელავის სიყვარული, კეთილი საქმით გამოხატოს.

ჟურნალი „ოლეს“ ცდილობს სიყვარულისა და თანადგომის ვალში არ დარჩეს: თელავსა და თელაველებს, ქართული სიტყვის დროშა მტკიცედ ეპყრას ხელში: სიბრძნის, სიკეთის, სიყვარულისა და სიდიადის მწვერვალზე ასატანად...

კიდევ, ერთხელ, უდიდესი და უზენაესი მადლობა მონვეულ სტუმრებს, თელავის თავკაცებს, თელაველებს, – დღევანდელი, ლამაზი ზემისადმი, ჟურნალ „ოლეს“ დაფასებისადმი...

21. 05. 2019

დარეჯან ჭანკოტაძე

პოეტი, თელავის პირველი საშუალო სკოლის ყოფილი დირექტორი, ღირსების ორდენოსანი, თელავის საპატიო მოქალაქე.

22

**გულითადი მიძღვნილი სტრიქონები –
გამორჩეულ თელაველებს**

ლეილა გაბაღიშ-გაბრათიონს

უნაზესო და ულამაზესო,
პოეტო, ნათელ გზაზე მავალო,
მჯერა, ფიქრებით სულ თელავში ხარ,
ბაგრატიონთა შთამომავალო.

ფიქრია ყუბიტაშვილს

*თელავის მერიის კულტურის, განათლების,
სპორტისა და ახალგაზრდობის
სამსახურის უფროსს, თეატრმცოდნეს.*

საჩინო და საარაკო ფიქრიაო,
თავს ევლები კახთა მეფის თელავს,
საოცნებო მეუღლეც და დედაც,
ასე, როგორ შეგვიყვარდი ყველას.

ფარნა რაინას

*მწერალთა ასოციაცია „ლიტერატურული კახეთის“
თავმჯდომარეს, ჟურნალ „ოლეს“, გიორგი ლეონიძის,
ტერენტი გრანელის, ვაჟა-ფშაველას, ილია ჭავჭავაძის
პრემიების ლაურეატს, ქართული კულტურის
ამაგდარის მედლით, ნაყოფიერი შემოქმედებითი და
საზოგადოებრივი მოღვაწეობისათვის ლვანდმოსილის
დიპლომით, ქართული კულტურის დესპანის წოდების
დიპლომით, პოეზიის სახალხო დღესასწაულ „შოთაობის“
კონკურსში გამარჯვებულის დიპლომითა და, სხვა, მრავალ
ლიტერატურულ-პოეტურ კონკურსში გამარჯვებულის
დიპლომებით დაჯილდოებულს, თელავის საპატიო
მოქალაქეს.*

ნიჭიერება, პატიოსნება,
როგორც სანთელი, წმინდა გელათში,
თითოეულ ჩვენგანს გვეამაყება –
კაცი, რომელიც დადის თელავში.

ვახტანგ ჭანკოტაძის

*ტექნიკურ მეცნიერებათა დოქტორს, საქართველოს
მწერალთა კავშირის წევრს, ღირსების ორდენოსანს,
აკაკი წერეთლის სახელობის პრემიის ლაურეატს,
ქ. გორის საპატიო მოქალაქეს.*

მთელი ცხოვრება ნატრობ შენს თელავს,
ეალერსები ქუჩებს, კლასელებს,
39 წიგნის ავტორო,
ამათგან, ხუთი გვიძღვენ – კახელებს.

ცისია ჩხუბიანიშვილს

*ბიოლოგიის მეცნიერებათა
დოქტორს, პროფესორს,
თელავის საპატიო მოქალაქეს.*

ტრადიციული ოჯახის შვილო,
გონიერების და ნიჭის მზიდო,
სავალ ბილიკზე თესავ სიკეთეს,
კეთილშობილო, ზნეობავ დიდო.

მერი ზაალიშვილს

*საქართველოს დამსახურებულ
ჟურნალისტს, ღირსების ორდენოსანს,
იყალთოს საპატიო მოქალაქეს.*

იღვნი და შრომობ დაუზოგავად,
ჟურნალისტი ხარ, – სიტყვაკაზმული,
მეცნიერუნე ხარ – ჩვენი ქალაქის,
შენი ლოცვაა: ენა, მამული.

ლამარა იანვარაშვილს

*პედაგოგიურ მეცნიერებათა დოქტორს,
აკაკი წერეთლისა და იაკობ გოგებაშვილის
სახელობის პრემიების ლაურეატს, უმაღლესი
სკოლის დამსახურებულ პედაგოგს.*

ღვანლი გაქვს დიდი, სამაგალითო,
სიკეთე ბევრი და არაერთი,
მეცნიერსა და შემოქმედს გლოცავ,
იცოცხლე დიდხანს, გფარავდეს ღმერთი.

მაცვალა მიქელაქეს!

*ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორს,
პროფესორს, ლირსების ორდენოსანს,
თელავის საპატრიო მოქალაქეს.*

თელაველების სიყვარული ხარ,
ამაგდარო და სიბრძნის სადარო,
გამორჩეულო და მისაბაძო,
რთულია – ვინმე, რომ შეგადარო.

ლია მუშლაურს

*ლირსების ორდენოსანს,
თელავის საპატრიო მოქალაქეს.*

განათლების და ცოდნის თამასა,
ზევით და ზევით გეჭირა ხელით,
მეგობარი ხარ, ერთგული, სათნო,
კეთილშობილი, – ყოფით და გენით.

ჯეგალ სუციშვილს

*საქართველოს დამსახურებულ მხატვარს,
თელავის საპატრიო მოქალაქეს.*

უდიდესო: ფერმწერო და ნიჭო,
ნახატები შენი – ბრწყინავს, ელავს,
საქართველოს საამაყო შვილო,
ოქროს ფუნჯით ეფერები თელავს.

გივი მუწიშვილს

*საქართველოს დამსახურებულ მოღვაწეს,
პროფესორს, საქართველოს სახალხო
არტისტს, ლირსების ორდენოსანს,
თელავის საპატრიო მოქალაქეს.*

დირიჟორო და ქორმაისტერო,
სალოცავ ხატად ჰყავხარ ქართველებს,
დიდო მანესტრო, მშობლიურ თელავს
შენი ჰანგების გამა ამშვენებს.

ზურაბ არსენიშვილს

*მწერალს, საქართველოს დამსახურებულ ჟურნალისტს,
კულტურის დამსახურებულ მუშაკს,
თელავის საპატრიო მოქალაქეს.*

მწერალო კაცო,
ზრუნავ ჩვენს თელავზე,
შენს სიკეთეზე ბევრი გავგიგია,
თქვენს კარგ გვარს ამშვენებენ ვარსკვლავები, –
უსაყვარლესი – ზაირა და გია.

თამარ
მაისურაძე

ქვიან გალავანს
აღისფერი თოკი მოჰყვება,
ესეც სიმბოლო, გადამრჩენი,
როდვის გამწმენდი,
ჯვალოს იცვამდნენ მეფეები
ხალხის სახსნელად და
კვლავაც ისევ ღმერთი იყო
მათი დამხსნელი.

თ. მაისურაძე

ციკლიდან – „ისრაელები“

წოდვა – წოდვებით

ორმოცი წელი იხეტიალეს
უდაბნოში ისრაელებმა,
სანამ ბოლომდე
არ ამოსწყდნენ ურჩი მამები
და ჰა, შევიდნენ
ალექმულ მინაზე მათი შვილები
დანაპირების პირველნაყოფნი.
საყვირების ხმა ექოდ უვლიდა
გარს მთელ ქანაანს და
შიშით ძრწოდნენ
ნარმართთ ტომები,
– ვინ წაუკითხა
ერს ხმამალა მოსეს კანონი,
– ვინ გაიწოდა აისაკენ
მკლავი ხელშუბით,
თვით ღმერთი იდგა
ალექმულ მინაზე ისრაელებთან
და იდგმებოდა დიდი ომები,
იორდანის გაღმა მეფენი
ბოძებს ეკიდნენ,
ინმინდებოდა ცოდვა – ცოდვებით.

თუმცა ბედავდნენ
ისრაელნი ფიცის გატეხვას,
ქედსაც იდრეკდნენ
აოგნებდათ ღმერთის საქმენი.
იორდანეში, მშრალ მინაზე
იდგნენ მღვდლები და
ღვთის კიდობანიც
შეთანხმების, რწმენის საყრდენი.

თორმეტმა ტომმა
თორმეტი ლოდი ზღვიდან გაზიდა,
ამორეველთა მეფეების
თავზარდამცემი,
არ დაილია ორგულობა
ისრაელისა, თუმც უდაბნოში
დაიყარნენ მათი მამები.

ქვიან გალავანს
აღისფერი თოკი მოჰყვება,
ესეც სიმბოლო, გადამრჩენი,
ცოდვის გამწმენდი,
ჯვალოს იცვამდნენ მეფეები
ხალხის სახსნელად და
კვლავაც ისევ ღმერთი იყო
მათი დამხსნელი.

გინდ მეფე ვიყო...

„არ გასწორდება კუდი ძაღლისი...“
კ. გამსახურდია

ქვიან გალავანს
აღისფერი თოკი მოჰყვება,
ვინრო სარკმლიდან
ჩამოეშვნენ ჩუმად კაცები,
ნარმართმა ქალმა
ღვთის სახელით სიკვდილს შეჰბედა,
მგლად ქცეულ მდევერებს
გაუმრუდა გზა და სავლელი.

რატომლა ვბედავთ
ისრაელნი ფიცის გატეხვას?
რადგან ყველანი იმ დიდ ჯამში
ლუკმას ვანებდით,
ურჩი თაობის ურჩმა შვილებმა,
ვის აღარ ვგლიჯეთ ცოდვის ნაჭრები.
მერე ცალ-ცალკე დავინაწილეთ,
ყველას გვინდოდა დიდი ნაჭერი,
გინდ მეფე ვიყო და გინდ გლახაკი,
შუბლს მამჩნევია ცოდვის ნაჭდევნი.

მაკედას გამოქვაბული

არ უნდა შერჩეთ ვირეშმაკა გაბაონელებს,
ისრაელებთან ზავის დადება –
გაგიჟებულნი შეიკრიბნენ წარმართთ მეფენი,
ბანაკი დასცეს გაბაონის სიახლოვეს და
ბჭობდნენ და ბჭობდნენ, თათბირობდნენ
ხუთნი მეფენი.

დაბრმავებულნი, დაყრუვებულნი,
დაუნჯებულნი, იდგნენ კერპები
მალლობებზე – მათი ღმერთები.
ჩამოსკლინტვოდათ სახე და მხრები,
დაჰლულუნებდნენ თავზე მტრედები.

ისრაელების ღმერთის შიშით
მთებიც კი ძრწოდნენ
რას გახდებოდნენ ღმერთთან
მეფენი და სანამ ბჭობდნენ
სანამ რამეს მოიფიქრებდნენ...

ეს რა გრუხუნი ისმის მალლიდან,
გილგალიდან უკვე დაიდრნენ ისრაელები,
ღმერთი ქვის სეტყვას აწვიმებდა
გახსნილ ზეციდან,
საით გაიქცნენ სათათბიროდ
შეკრებილნი წარმართთ მეფენი?

ხაცორის თავმა – იაბინმა
მოუხბმო ბარად მალალ მთებიდან
ძლიერ მეომრებს,
ზღვის ქვიშასავით ჩამოიშალნენ
ფერდობებზე ურჯულოთა დიდი
რაზმები და დაუხვდნენ ისრაელებიც.

წარმართთა მიწა გადათქერეს
ცხენის ფლოქვებმა,
მთები ჩამოსკდნენ
ყვირილით და შეძახილებით,
ურჩო მამებო –
წამოდექით საფლავებიდან,
ერთი შეხედეთ როგორ ომობენ
ალთქმულ მიწისთვის
თქვენი შვილები.

ეს, ეს რა ხდება, –
გაბაონს თავზე
მზეც კი გაჩერდა?
გახელებული ცხენთა რემები
მიწასა სთხრიან ძლიერ ფლოქვებით,
გადარეულნი მხედრებიანად,
ფაფარაშლილნი როგორც ლომები.

მზეც ღმერთის ხელის ნაწიფარია,
ალარ იძვროდა მთვარე არსაით,
ამორეველნი მოისრნენ სრულად,
თვით ღმერთი იყო
ისრაელთა მთავარსარდალი და
გრძელდებოდა დაპყრობითი

კვლავაც ომები.

იქ ვინ მოსჩანან,
ბეთ-ხორონის ქვიან აღმართზე?
აგერ მეფენი –
აუკეციათ გრძელი კაბები და
მიფორთხავენ, მიფორთხავენ,
მიძვრებიან როგორც თავგები –
შეშინებულნი, გულშემკრთალნი,
საცოდავები... მი-ა-ლა-ჯე-ბენ,
მი-ა-ლა-ჯე-ბენ და გზად
მაკედას გამოქვაბულს
ხიზნებად შერჩნენ სამუდამოდ
თავმოჭრილნი მათი გვამები.

დაბრმავებულნი, დაყრუვებულნი,
დაუნჯებულნი, მალლობებზე
მდგარნი კერპები – მათი ღმერთები,
პირქვე ეყარნენ, დაჰლულუნებდნენ
თავზე მტრედები.

იერიხონი

*„წყეულიმც იყო ღმერთის წინაშე
ვინც ადგება და ააშენებს ამ ქალაქს
იერიხონს, თავის პირმშობე
დააფუძნოს საძირკველი და თავის
უმცროსზე აღმართოს კარიბჭე.“*

იესო ნავეს ძე

იერიხონო, იერიხონო,
ჩამონგრეულ გალავნებში თავჩამარხულო,
ისრაელებმა შეგიბლალეს ქვების საწოლი,
და ახლა წევხარ გადართხმული შენს ნანგრევებზე,
ალთქმული მიწის საშოს გამლები,
სამუდამოდ დაწინდული ხარ
თვით ღმერთისაგან,
ალარასოდეს აღარ აღსდგები.

სიცოცხლით – წარმართებს შეწირულო,
სიკვდილით – ისრაელთა ერთგულო,
ორჯერ შეწირულო, ორჯერ მოკლულო,
და მესამეთაც – წყევლის ქვეშ მოქცეულო,
ურჯულოთაგან ნაბილწულ მიწის
წმინდა მიწად – „გამომსყიდველო“,

შვიდი შემოვლით დაგაჩოქეს,
ბეჭებზე დაგცეს,
ესეც ნიშანი – შვიდნი ერნი
ალიგვებიან მიწის პირიდან,
დასახლდებიან ისრაელები
ალთქმულ მიწაზე და
მთელ ქანაანს მოედებიან.

შენ კი – კარიბჭე მორღვეული,
წყევლის ქვეშ მოქცეული,
ჩამონგრეულ გალავნებში

თავჩამარხული,
ალარასოდეს აღარ აღსდგები და
უბრალოდ – შემეცოდები.

რამდენ დადიან ქალაქში

აზიდული, მხრებგაშლილი,
თვალნი, მზვერაზნი არწივის,
სახე ნაკვეთი ფიქალის,
წვერი ვითარცა პატივი,
იღგა და მთასა ჰგვანობდა,
თვისი ტანით და სამხელით,
რამდენ დადიან ქალაქში
მთებს დაკლებულნი არწივნი.

კაჯს ვერ იპოვი

კაცს ვერ იპოვი
ჯიხვის რქაში ზეთი ჩაასხას,
მეფეთ ცხებას ხომ
არვინ უპირებს თუმცა არავის,
შენ რაა თუ ღმერთმა
ასე ინება –
კაცის მკვლელ კაცებს
თავშესაფრად მისცა ქალაქი.

უდაბნოს მტვრიდან და
უდაბნოს უგზობიდან,
ქარმა მოდენა
გაძევებულ კაცის ღალადი,
შენ რაა თუ ღმერთმა
ძმის მკვლელ კაენს
დალი დაასვა, ნიშანი იმის,
არ მოეკლა შემხვედრს არავის.

.....
და თუმცა მის
სულს დაეძებდა
მეფე საული,
ღმერთის ცხებულზე
ვერ გაბედა ხელის აღმართვა,
გამოქვაბულის კიდეზე მდგარი
პირქვე დაემხო და

მისი ღვენი
გადალოილ მეფეს
თაყვანი სცა თავად ცხებულმა...

უბეს უწვავდა მოსასხამის
კიდის ნაჭერი... და
დახეთ ღმერთმა
ასეთ მეფეს მეტი მოსთხოვა,
არ შეარჩინა ცბიერებით
ქალთან ალერსი.

ნიშნის მოგებით
ველარ გეტყვი –
მერე შენ რაა?
რადგან ყველანი
იმ დიდ ჯამში
ლუკმას ვანებდით.

სით მიფრინავენ არწივნი...

მთებსაც ერყევა ფუძე და
კლდესაც ეშლება ნაპირი,
ციხეთა ქონგურებიდან
აფრინდებიან არწივნი.
წლები, თვეები, კვირები,
საათები და წამები,
უკვდავნი მოკვდავნი გავხდით
აღამა დაგვლო ვალები.
გინდ ქუდ გვეხუროს სამეფო,
გინდ გვეცვას ჯვალს ნაგლეჯი,
აღარცა ოქრო გვჭირდება,
აღარცა პურის ნატეხი.
ყველაფერ ხუხულებს ჰგვანან
კაცის ხელითა ნაშენნი,
ინგრევა იმპერიები,
ძირს ეცემიან მთავრები.
მხოლოდ სიყვარულ გვჭირდება,
საფასურია ვალების,
ყველანი ერთ ნაფში ვსხედვართ
ვინ საით გადავბარგდებით.
მთებსაც ერყევა ფუძე და
კლდესაც ეშლება ნაპირი,
ციხეს ქონგურებ ერყევა
სით მიფრინავენ არწივნი?

შენი სულია, რომ მიზიდავს – წრფელი, უმანკო...
მე. წოდვიანი რომ მიმიღო და არ უარყო...
უკვე შენთან ვარ... გზას მინათებს მაგ თვალითა მოლი,
შეყვარებულთა შორის მანძილს აღნიშნავს – 0 (ნოლი)...

ვ. ოთარაშვილი

ვაჟა

ოთარაშვილი

კვა

კვანტალიანი

იფინებს ნელა ნყება ნულებს,
კონებად შეყვარავ ოჩენებს ფერთა,
მილიონობით კოჩნა ულევი...
ამ ნულების წინ დავწერე – 1 (ერთი)...

ე. კვანტალიანი

ოთარაშვილი

პოეტური დუეტი

ციკლიდან: „**ჯვრისწერა ღამით...**“

გალაკტიონის და მერის სიყვარულის ისტორია

ვაჟა ოთარაშვილი

1
მომილოცნია შობა-ახალი წელი,
ივერიელთა მიწავ, ჰერეთო ჩემო...
აფხაზეთო და ცხინვალო ისევ გელით,
ძმობის ღადარი არასდროს გავანელოთ...
მუდამ გვახსოვდეს ტაო-კლარჯეთი, ხანძთა,
აქვე ლაზეთში ტკბილად ნათქვამი ნენე...
ფერეიდნელი ძმების ცრემლი და განცდა,
როცა დედოპურს კვლავ პირჯვარს გადაწერენ...
და ვადღეგრძელებ მამულს – ღვთისმშობლის
წილხვედრს,
მადლობა უფალს, რომ ქართველებად გავჩნდით...
ეს გაუმარჯოს ქრისტესკენ სავალ ხიდებს
და კავკასიონს მტრის გულში ლახვრად გაჩრილს...

2
ჩემთვის ბაბილონია ეხლა შენი პარიზი,
მაგრამ თვალი იხსენებს კაბას, გვერდზე
მოსროლილს...
ისტორიას ვიგონებ... მცხეთის თავზე ჯვარი ზის,
ისრაელს კი აოხრებს ნაბუქოდონოსორი...

3
მესიზმრა: თითქოს მეფერება შენი ხელები
და შენი მკერდის ნაკვერჩხლები, სულ
ცხელ-ცხელები...
ო, ნაზად გოცნე ძველებურად ყელი, ტურები –
მიუკარება, ვნებიანი, მაგრამ ურჩები...
შენი სულია, რომ მიზიდავს...წრფელი, უმანკო...
მე, ცოდვიანი რომ მიმიღო და არ უარყო...
უკვე შენთან ვარ... გზას მინათებს მაგ თვალითა
მოლი,
შეყვარებულთა შორის მანძილს აღნიშნავს – 0
(ნოლი)...

4
ჰევისაიდის ფუნქციით ვითვლი,
ჩემი სამშობლოს ხეგებს და ხრამებს...
ზამთარშიც მწვანედ ანათებს ფიფი
და როკის ტყეში თვალს ახამხამებს...
მერი, ჩემს სულში ქარიშხალია,
გადავაქციე უკვე ქარი ზმნად...
ეს მონატრების გამო შარია
თუ დედოფლური დავსდევს ქარიზმა...

5
მერი, ოცნების შენ ხარ ასული
და ჩემი ლექსის შენ ხარ ფერია...
გალასთვისა ხარ ანმყოც, წარსულიც
და მომავალი აღმამფრენია...
ჩვენ სიყვარულმა შეგვაკავშირა,
თუმცა გათიშვა ბოროტებს სურდათ...
ვერა KFB, ვერა მანძილმა,
ვერ დაგვამორა ერთურობის სულთან...
...მერი გათიშვა ბოროტებს სურდათ...

6
თრიალეთიდან ღრუბლის ფთილები,
მანდ, ქუთაისის ცაზე მოდიან...
ამ მონატრებით გული ილევა
და გული უკვე დარდის ლოდია...
გადამატარეთ გულზე რიონი,
რომელსაც სევდის ჯარი ესია...
გახსოვს ლოცვა და წმინდა მირონი?
ო, ის ნუთები უტკბილესია...
მიყვარხარ!... ვინყენ და მიხარია,
შორსა ხარ, მაგრამ მაინც ჩემი ხარ...
მონატრებების ვმლერი არიას
და ჩვენი ტრფობით მთებიც შეირხა...

7

სიშორე მკლავს, უშენობის დარდი,
 მერი, ჩემო ზეციურო ქალო...
 შენზე ლექსებს გუშინ ერთად ვკრავდი
 და მესმოდა ყურში შენი: „ალო...“
 დედაჩემი მომენატრა ახლა,
 აქ რომ იყო გაჩვენებდი საფლავს...
 ეგ ხატება გულში ჩამესახლა
 და ოცნებებს სიყვარულით დაფნავს...
 მერი, შენ თუ გადამარჩენ ისევ,
 მერი, ქარებს ცოლად მოჰყავთ ქარი
 და ამშვენებს მაგ დედოფლურ კისერს
 ნაჩუქარი ჩემი მინანქარი...
 მერი, ეხლა ჩემს განაჩენს ველი...
 მერი შენ თუ გადამარჩენ ისევ,
 მე, გენდობი! აჰა, ჩემი ხელი,
 ანგელოზთა ლოცვით კვლავ აივსე...

8

მიყვარხარ... აბა, რა გითხრა მეტი,
 მიყვარხარ, მეტი რაღა დავწერო...
 და შენი სულის სინატიფეთი,
 ჩემი ბედიც ხარ და ბედისწერაც...
 ზოგ ქვეყანაში ბორდელებია,
 ეხლა მსოფლიო ხდება ბორდელი...
 ჩემს საქართველოს, ნუკრისთვლებიანს,
 ვაჟაც იცნობდა და შარლ ბოდლერიც...
 ყველა პოეტის ტკივილი არის
 კაცის დაცემა, სულის კრიზისი,...
 ო, საოცარი მყავს მერი – ქალი,
 უმცხუნვარესი მზეი ივლისის
 და მას ეკუთვნის ჩემი რითმები
 და უძილობის არითმიები,
 მასზე ფიქრისას გული მითბება,
 ჩვენი სიზმრებიც ერთურთს მიება...

9

დარდიანი მერი... სევდისფერი მერი...
 ივერიის ერი, ირგვლივ ბევრი მტერი...
 თვალნი ვარსკვლავისა
 ცრემლით ბრწყინავს განა...
 ვის ეკუთვნის, ვისა?
 გალას, მხოლოდ გალას...

10

ყაყაჩოების ზღვაში
 პაემანს გითქვამ მერი...
 დგას ჩემი ლურჯა რაში
 და მოუთმენლად გელით...
 მერი ღვთის ნებით შევხვდით...
 როგორ საოცრად განახე,
 ნეკა თითი და ფეხი,
 შენი ბრწყინვალე სახე...
 ეგ ღვთისნიერი მზერა,

გავარსკვლავება თვალთა,
 მთავარი – შენი მჯერა
 და გადმოვივლი მთა-მთას!...
 უნატიფესო გოგო,
 ღვთაებაე ჩემი ფიქრის,
 ლურჯა ცხენების დოლი,
 ჩვენი გულისკენ მიჰქრის.....

11

მე მოგიყვები მაშინ,
 შენი ბავშვობის ამბავს...
 თრთოდა მფრინავი რაშის
 ფლოქქემ ღრუბლების ბამბა...
 გაფართოებულ თვალებს
 არ ეკარებათ ძილი,
 დედ-მამას გაანვალებს
 ნანიანატრი შვილი...
 და ციცქნა გოგო ხედავს
 არამქვეყნიურ ფერებს...
 საბანს უკეცავს დედა
 ერთას და სულ ნაფერებს...
 თვალდახუჭული ბავშვის
 თვალიდან ნყდება ცრემლი,
 ზეცასთან ღვთიურ კავშირს
 მის გარდა ამჩნევს ვერვინ...

12

რუსეთო

ჩვენგან რა გინდა სტალინის და პეტრეს რუსეთო,
 ბაგრატიონის ფლეშებივით ველზე გაშლილო...
 ლოთო, ჭკვიანო, მეომარო, არყით უსევდოვ...
 აქ, უმეფობით დალდასმულო ბარათაშვილო...
 შენ გინახია უამრავი ომიც, მშვიდობაც
 და ლევ ტოლსტოის, დოსტოევსკის სიტყვა
 მაოცებს...
 სულ ყველა ტყვიით მოიშორე ვინც შენ გინდოდა
 და დუელს ითხოვს კვლავ პუშკინიც
 სასაფლაოზე...

მონღოლოიდურ ყვრიმალეზე მზე ირეკლება,
 დიდო რუსეთო, მეძაურად სავსე ჯიქნებით
 საროველის და კრონშტადტელის წმინდა ნეკნების
 იმედად ნეტა, როდემდე და როგორ იქნები...

13

უფლის ამარა...

კავკასიონის გაცრეცილო მუხლისთავებო,
 ბერო ქედებო ლიხის, კლარჯეთის...
 მაგ მწვერვალს შერჩა ჩემი თვალები,
 თქვენს კალთებს შერჩა ჩემი მახვილი...
 ამ მინამია დედაჩემის თბილი სამარე,
 ამ მინას ახსოვს არაგველნიც და მოურავიც...
 ქართველები ვართ უფლის ამარა –
 არავინ არის ჩვენი მომრევი!...

1
 ამ საახალწლოდ გულიდან მოსჩქეფს ლოცვა,
 რომ ვადღეგრძელოთ ყველგან ქართული სუფრა...
 ემიგრანტებო ჩვენო სისხლო და ხორცო,
 სამშობლო გელით და შეგავედრებთ უფალს...
 ქართულო გენო, ისმენ ზარების გუგუნს?
 წმინდაა, როგორც ლოცვა-კურთხევა მშობლის...
 ცამდე აიტანს დღეს შატილსა თუ უშგულს,
 ჩვენს სარკმლებიდან სანთლები ქრისტეშობის...
 მზეცა და მთვარეც ცაზე ელვარებს, მაგრამ
 უფრო კაშკაშებს შობის ვარსკვლავის შუქი...
 ჩემი მამული, როგორც მაცხოვრის ბაგა,
 მცირეა, თუმცა რამდენ სიყვარულს გვჩუქნის...

2
 თითქოს ევროპაა მესოპოტამია,
 მთვარეს სიბნელეში შუქი მიღევია...
 ჩემთვის სიშორეა ეს ეპიტამია,
 ცოდვის ნანგრევებში კვლავ თვლემს ნინევი...
 ლუვრი, ჯოკონდა და თეთრი აფროდიტე,
 აქვე ეგვიპტური მიმზერს პაპირუსი...
 შენ კი ვერ იპოვე თურმე სახლის კლიტე,
 ალბათ ისევ არ გაქვს ახლა პაპიროსი...
 გული მონატრებულ ლექსებს ეტანება
 და საუკუნეა რაც მიყვარხარ მგონი...
 ჩემთვის თბილისია ახლა ნეტარება,
 თუკი პარიზია შენთვის ბაბილონი...

3
 ეს სიყვარული ვერავის იტევს,
 ამ სიშორეზე ორს სწვდება მარტო,
 განა უბრალოდ ამბობენ სიტყვებს,
 მე, შენი ტრფობის ვატარებ ატომს.....
 იდინებს ნელა წყება ნულების,
 კონებად შეეკრავ ოცნების ფერთა,
 მილიონობით კოცნა უღევი...
 ამ ნულების წინ დავწერე – 1 (ერთი)...

4
 ჩემთვის დღეა ისევ უღიმღამო,
 შენს სიშორეს ველარ ვიტან რაკი...
 ბალ-მასკარადს ელოდება ღამე,
 გთხოვ, ფრანგული შემოისხი ფრაკი...
 მოიხვევენ ბუმბულებს და ნიღბებს,
 სურნელოვან პარფიუმის ნაზავს...
 თუმცა გარეთ ზამთრის ქარი მიღრენს
 და სარკმელთან წვიმა მინებს ხაზავს...

5
 შემოდგომის ქარები უსასრულოდ თარეშობს,
 ჩანჩქერებად დაეშვა ფოთლის ქრელი ფარდა...
 არარაა ცხოვრება მიჯნურობის გარეშე,
 ყველაფერი გაივლის სიყვარულის გარდა...
 დაბინდული ნისლია ღამის პირისფარეში,
 მიყვარდი და მიყვარხარ, მეყვარები მუდამ!

ერთმანეთი ვიპოვეთ, სულ ჩამყურებ თვალებში,
 ბოლნურ ჯვრისქვეშ ვიდექით, ჯვრისწერა რომ
 გვსურდა...

6
 ვგრძნობ, ჩემს სხეულშია შენი ნეკნი,
 თვალზე ცრემლებს ვიშრობ ზოგჯერ მალვით...
 მერე ოცნებებით შენს სულს ვეკვრი,
 მიყვარს ეგ ღიმილი, იღუმალი...
 გარეთ ქარია და ტრფობას გისხნი,
 ხეზე იასამნის ტოტებს ამტვრევს...
 ვგრძნობ, რომ ლექსიც სისხლად გადამისხნი,
 ისე ტკივილამდე მომენატრე...

7
 ჩამოაჭრეს ნახევარი მთვარეს,
 ჩაკირულა მთები ღამის ბინდით,
 ლექსის სტროფი ვერც კი დავამთავრე,
 რომ სიზმრებით შენთან გადმოვფრინდი...
 ღრუბლით ვცურავთ ვარსკვლავების მტვერზე,
 თითქოს მთვარე ნატყხია ქარვის...
 ასე არვის უფიქრია შენზე,
 ასე არც მე ვყვარებივარ არვის...

8
მოდერნისტული იმპროვიზაცია

იყო ძველ რომში, როგორც სენეკა
 მარკუს ფაბიუს კვინტილიანე...
 ჟამთა დინებას ფიცით შეეკრა
 და რენესანსი დროში ტრიალებს...
 არისტოტელეს მოძღვრავს პლატონი –
 ვერ შეითვისა აზრმა სოფისტი...
 ანტიკურ ხანის რეფორმატორის
 ყალიბებს ირგებს ლექსი სტროფისთვის...
 მონტესკიეთი, ჟან-ჟაკ რუსოთი
 ხან მონარქიას სძლევს ანარქია...
 შენ, საბჭოური გბოჭავს რუსეთი,
 აქ უშენობას ყოფნა არ ქვია...

9
 დაილია ამ გულივით დღე და
 მონატრებულს, სიზმრებშიაც გხედავ...
 მახსენდება სვეტიცხოვლის წირვა,
 თითქოს ახლაც ტაძრის ეზოს წინ ვართ...
 შეხვედრები გველოდება ხვალ-ზეგ,
 ახლა, შენს ლექსს თავს დავადებ მხარზე...

10
 შემოდგომამ მოხატა ფოთლისფერი ფარდაგი,
 უცნაური სინითლით ნეკერჩხალი ელვარებს...
 შენს გვერდით რომ არა ვარ, უშენობამ დამდაგა,
 ეიფელთან მალღდება მონატრების მწვერვალი...
 ქარმა ფიქრის ფარდები ისევ ააფრიალა,
 მერე დაჯდა ხეებთან სანადიმოდ ინახად...

სულ პირთამდე აივსო სევდით სავსე ფიალა,
ჩვენს სიყვარულს ამ გულში კვლავ სათუთად
ვინახავ...

11

სიტყვებს მართავდი როგორც მაუზერს,
მე შენ გიცნობდი ბალღი რომ იყავ,
როს კითხულობდი მიუნჰაუზენს,
შენზე ვფიქრობდი რომ უკვე მიყვარს...
ჟიულ ვერნივით სხვა ორბიტაში
დაგვაქროლებდა რაშები მარდი...
ფრენას სწავლობდი ვით ორბი ცაში
და მე კი უკვე ძლიერ მიყვარდი...
ყმანვილკაცობის ცხენებს ცეცხლოვანს
მიაგელვებდი ისევ მარულით...
ვერ დამინახე?... მანდვე მეც ხომ ვარ,
ჩემი გფარავდა სულ სიყვარული...
დრომ ვერ წაღეკა წრფელი მიზნები,
თუმც გვიან შევხვდით, ვერვინ გაგვყარა...
თითქოს ბავშვივით ჩვენთან იზრდება,
გრძნობა – ერთუთი რომ შეგვაყვარა...

12

გულის ფიალას დარდით უვსებენ,
ოცნებები კი პარიზს ელიან...
თითქოს ტანჯვისგან ნაბახუსევი,
ვერ დაიმონეს გალას გენია...
ქართულს ყველაფერს დევნიან, ვნებენ,

სისხლისფერ დროშით დგას საბჭოეთი...
ალარც ქვეყანა, არც ეროვნება,
თუმც იცავს მამულს სიტყვით პოეტი...
მესიზმრე წუხელ, შუალამისას,
მსურდა ეგ სახე ცხადშიც მეხილა...
მონატრებები ივერთა ცისა,
გადაჰფენოდა ქართლს მთაგრეხილად...

13

მინანური პიეტრო დელა ვალეს ნიგნზე...

რომაელ კონსულ-პატრიცს –
ვენეციაში დოჟებს...
ვინ გაიხსენებს მათ რიცხვს,
აფრიალებენ დროშებს...
გაოცებულა პადრეც,
თვლის ოქროს მისხალ-მისხალ –
ყიდიდნენ მამულს ადრეც,
დიდმოურავის სისხლად...
კვალში მიჰყვება ეტრატს
კალამი, როგორც ხმალი...
შვილიც ხომ გაიმეტა
დღე რომ გვექონოდა ხვალის...
უკვირს ქართველთა მოდგმა,
ძველ კარმელიტთა ორდენს...
გმირობა თუკი მოგვდგამს,
ღალატიც რატომ მოგვდევს?...

მხატვარი ვანო გოცირიძე

პანო
ჩხიკვაძე

მე ტექნიკურ პროგრესს კი არ ვწუნობ ან ვებრძვი, ვიმეორებ, რაჲ მიყვარს, რაჲ ადამიანურია, მეძვირფასე-ზა, რაჲ მინახავს და განმირფია, იმის ნაშლა, დაკარგვა, უარყოფა მენანება... კუთხის ლოდები, ქვები თუ გა-მოაწალო, მერე ყველაზე მყარი, მკვრივი კედელირ კი იოლოდ ნამოსაქცევია.

ვ. ჩხიკვაძე

მოზილური

არც ფოსტა მჭირდება, არც ტელეფონისტ ქალთან ყელის გამოწევა, ვზივარ მანქანის უკანა სავარძელზე და სადღაც, დაკარგულში გელაპარაკები.

ნეტავი როგორ ვიყავით, უმოზილუროდ როგორ ვცხოვრობდით, არ გვექონდა და არც კეთდებოდა საქმეები თუ რანაირად იყო-მეთქი.

როგორ არ გვექონდა, დიდი და სერიოზული საქმეებიც კეთდებოდა, მაგრამ დღევანდელთან შედარებით, აბა წარმოიდგინე, რამდენი დრო, ენერგია თუ გნებავეს ხარჯი გვეჭირდებოდაო. აი, ახლა, ყვარელში ვარ. ტარიბანაში სასწრაფო საქმე მქონდა, დავრეკე, ჩვენი საერთო მეგობრის შვილთან – გიგი იქ მუშაობს, ერთ-ერთ კომპანიაში. უცებ, ნამებში მოვავგარე ჩემი პრობლემა, გასარკვევი გავარკვეე და მოვისვენე. დავზოგე დრო, ენერგია... რომ წავსულიყავი, მარტო ბენზინი, ერთი ოცდაათი ლიტრი მაინც დამჭირდებოდაო.

ეეჰ, ჩემო ძმაო, ნამეტანი მორგებიხარ ახალ დროებას... მაგეებს კი ვზოგავთ, დროსაც, ენერგისაც, ბენზინსაც, მაგრამ მოყვრობა-მოკეთეობის მაღლს ხომ არ ვკარგავთ, იმ სიყვარულს ხომ არ ვანელებთ, ადრე რომ გვექონდა, ამაზე თუ გიფიქრია-მეთქი.

დროის გაუტანლობაზე ჩვენს ერთმანეთს და უფრო იქითაც, კაცობრიობის მეხსიერების თვალი რომ ვერ მისწვდება, ჩიოდნენ ასაკმორეული თაობები. ალბათ, ისეთ პროგრესულ, იმ დროისათვის ტექნიკურ სასწაულს, ხელსაფქვავის გამოგონებასაც ამრეხით შეჰყურებდნენ ხანდაზმულები, შეჩვეულები იფქლის, მარცვლეულის ქვის სანაყში დაჩეჩქვას, ოფლისღვრას და წვალეებას, ვფიქრობ არც ურემი და წისქვილი იქნებოდა იოლოდ შესაგუებელი, მაგრამ ცხოვრება, ეპოქების მდინარება დაღმართზე კი არა, აღმართზე ადის და, გვინდა თუ არა, ჩვენც მიგვატივტივებს... მიდის, მიდის,

ადამიანი ხავსს მაინც ებლაუჭება – თავიდანვე წაგებულ ბრძოლას, განუხორციელებელ იდეას – აჰყავს კიბე ზეცაში და არ იცის, მერამდენე საფეხური ჩაუტყდება, როდის შეუდგამს დაგორებულ ლოდს დაღლილ მხრებს სიზიფე...

მე ის მიყვარს, ის მენატრება, იმის გაქრობის, გადაგვარების, წახდენის, ნაშლა-განადგურების შიში მაგაფებს, რაც ვიცი, რაც მინახავს, რაც განმიცდია, რითაც მიგრძენია სიცოცხლის მშვენიერება.

მკლავზე გადაწვენილი ნამკალი – მზისფერი, თავდამძიმებული თავთუხის ხელეურები.

ოფლითა შენითაო...

მარცვლების სანაცვლოდ ოფლის წვეთებით ინამებოდა მინდვრები.

ცელის შხუილი – თაკარა მზეში, ხამუმ-ხამუმ რომ აქუცმაცებს მომთენთავ სიჩუმეს.

მერე სიმსუქნით ტანდამძიმებული მწყრების შეფრთხილება.

„ცელო, მოუსვი, გზისპირია, დაგვინახავენ და სირცხვილია.“

ვის უნდა დაენახა, ვის წინაშე არ ასვენებდა პასუხისმგებლობის გრძნობა ჩვენს წინაპარს, ანდა მაშინ თუ გვრცხვენოდა, ვფრთხილობდით და სხვასაც ვაფრთხილებდით, ახლა რამ ჩავვიქრო ეს გრძნობა, ხასიათი, პასუხისმგებლობა?

მე ტექნიკურ პროგრესს კი არ ვწუნობ ან ვებრძვი, ვიმეორებ, რაც მიყვარს, რაც ადამიანურია, მეძვირფასება, რაც მინახავს და განმიცდია, იმის ნაშლა, დაკარგვა, უარყოფა მენანება... კუთხის ლოდები, ქვები თუ გამოაცალე, მერე ყველაზე მყარი, მკვრივი კედელიც კი იოლოდ ნამოსაქცევია.

პროგრესი უკან გადატრუსულ ველებს და ნაშლილ მეხსიერებას ტოვებს. ჩვენს ენობრივ ქსოვილს ახალი ჩრჩილი გაუჩნდა. ახლა ესა ჭამს და აქუცმაცებს (ლაითად!) ჩემი ენის მონაპოვარს.

„ოლონდ ქართულად ილაპარაკეო, “ – პოეტი რომ იხვენება, ვილაა ამ ვედრების ყურის დამგდები.

ილაპარაკებდნენ, მაგრამ რომ აღარც იცინან? დახვეწილი, დარბაისლური მეტყველებაც გაბაზრდა, როგორც დახლებზე გამოტანილი, გადამყიდველების ხელიდან ხელში გადასული მწვანელი.

ნამდვილი სიტყვის გემო მხოლოდ იმ წიგნებში ჩარჩა, მობილურით და ინტერნეტით რომ ჩავანაცვლეთ და სათოფეზე აღარ ვეკარებით.

ხანდახან ძილში ჩამესმის:

წვიმის წვეთი ღია აივნის ბოძების ძირში მიდგომულ ნატეხარებში წვეთავს.

წვეთი კრამიტიდან ჩამოდის, ხელისგულივით შეშვერილ ნატეხარს ნელ-ნელა ავსებს, მონოტონური წკაპუნით ხვრეტავს ლამის სიჩუმეს.

მალე, სისხამზე, ხარისხზე წითელი მამალი აფრთხილდება, დააფეთებს ჩათვლემილ, აკრახებულ დედლებს და დასაყვილებლად ყელს მოიღერებს.

იღვიძებს ადამიანიც, ერთ დროს იმ გარემოსავით წმინდა და გულუბრყვილო, რომელშიც ცხოვრობდა, იმ საქონელივით ალალი, ბაგასთან გარინდებულები რომ აბრიალებენ დიდრონ, ჭკვიან თვალებს და ხამუშ-ხამუშ იცოხნებიან.

იღვიძებს, ხელის ფათურით ეძებს ტახტქვეშ შეწყობილ, ჭვინტამწვერილ ფეხსაცმელს, სამფეხაზე გასაშრობად ჩამოფენილ, ქუსლებგაცვეთილ ნინდებს, ტანსაცმელს.

ეს მიდამო, გასახედ-გამოსახედი, სახნავ-სათესი, ტყე-ველი, იგივე მთელი სამყაროა, როგორც კრამიტიდან მოწყვეტილი წვეთში ოკეანე ამ პატარა სოფელშიც სამყაროს საფიქრალ-საზრუნავია არეკლილი.

რამდენი სიტყვა, სახელი, წეს-ჩვეულება გახდა წითელ წიგნში შესატანი, დღევანდლობას რომ აღარ სჭირდება და ივიწყებს, რაღაც ახალს, უგემურს, უნარსულო და უმომავლო სიტყვათ-შეთანხმებებს უფენს ფიანდაზს.

ვილა მოვა, ვილა გაჩერდება სინანულით თავდახრილი ამ ძვირფასი სიტყვების სამარესთან!

სად გადაიკარგნენ ის ზღაპრები, ის ლეგენდები, მართალი ტყუილები, მომხიბლავი სიუჟეტებით, ნისქვილის ჯადოქრებით, კოშკების მზეთუნახავებით და მზეჭაბუკებით, ვრცელი, ახოვანი ტყეების მღუმარებით, დაფარული იდუმალებით აღსავსე, დაბურული ტოტების შრიალით, რომლებზეც ბრძენი, ჭკვიანი, მრავლისმნახველი ფრინველები თვლემენ.

ტექნიკურმა პროგრესმა ყველგან ჩაყო თავისი ცნობისმოყვარე ცხვარი, ყველა ზანდუკი გახსნა, ყველა მეცხრე კარს მოამტვრია საკეტური, ფანტაზია, ოცნება, ძირში ფრთებშეჭრილ, ხეიბარ ფრინველს დაამგვანა.

ეს ჩიტი ცაში ველარ შეინავარდება!
ვერა!

ყველა მიკარგულ, მსოფლიოს მიუწვდომელ მწვერვალსა თუ გამოქვაბულში, რომლებსაც ჯერ კიდევ ახსოვთ ალქაჯების, ცხრათავიანი დევეების, ადამიანის მაცდუნებელი ბოროტი სულების ქორწილები, ღრეობები, როკვა-ყიფინა, მობილური წკრიალებს, ტექნიკის ფხიზელი ვიდეთავალი ზვერავს და აფიქსირებს ყოველ წვრილმანს.

ახალმა საუკუნემ ახალი ეჭვებისა და უნდობლობის სარეველა ააბიბინა.

კარგა ხანია თამასუქად აღარ ცნობენ და არც ლომბარდში იბარებენ ცხვირსახოცში გამოკრულ, ძვირადღირებულ ულვაშის ღერს.

ფხიზლობს ქარიყლაპია კანონმდებლობა: ფხიზლობს, მაგრამ მაინც ახერხებენ ღორის ჯაგარი კოკობ ულვაშად შემოგვასაღონ.

გვეგონა ვუახლოვდებოდით და თურმე უფრო ვშორდებით სინდისის ოაზისს.

ირგვლივ გულგატეხილობის უდაბნოა.

„სად მიიდრიკოს ადამიანის სულმა თავი?“

სად იპოვოს შვება?

როგორ მოახერხოს თვალთვალის გარეშე ცხოვრება?

ახლა ხომ დგას და დაკარგულს მისტირის, ხელახლა იგონებს, თხზავს, იმ ფრთებს დაეძებს, გულუბრყვილო ფანტაზიას რომ შეაჭრა.

რა უყო, სად გააქრო, გადახვენა ის საზღაპრეთი, რომელ პლანეტაზე დაიბუდეს ჩვენი დედამიწის ეკომიგრანტებმა!

ეჰ, რამდენ მამალს ეგონა, რომ დილას მისი ყივილი ათენებდა!

ჰგონებოდა, რა იყო ამაში ცუდი.

ჩვენს წინამორბედსაც, იმ თავისი მარტივი იარაღებით – ბარით, ნაჯახით, ქაფჩითა და ბირდაბრით, უღლითა და აპურით, ნალოსთვის ჩასაბმელი, ჩხრიალა ჯაჭვით, ელვარე, ტევადი სიტყვებით, სიმღერებით, ახლა რომ გვავიწყებენ, დაუმარცხებელი, დაუჩოქებელი ეგონა თავისი თავი...

მის მომავალსაც ამ რწმენით ეცხოვრა, რა მოხდებოდა, გულუბრყვილო სიკეთით ევლო!

ვინ დაუშინა ქვები იმ კრამიტებს, ვინ გადახურა სახურავი ფერადი პლასტიკაგით, ვინ წამოკრიფა ბებიების ჩამორიგებული, წვეთს შედგმული ნატეხარები.

აღარ გვინდა იმ წკარუნის მოსმენა?

ცხრა მთას იქიდან დარეკილმა ჟღარუნმა შეცვალა და იმიტომ?

იმ წკარუნს სიმშვიდე, რწმენა, გამძლეობა მოჰქონდა ჩვენთვის.

ამ ჟღარუნს...

კარგია, ჩაუსვლელად, ტარიბანაში, მაგარი საქმეების მოგვარება, მაგრამ... გითხარი და კიდევ გაგიმეორებ, იმ სიტბოს, იმ სიყვარულს ხომ არ ვკარგავთ, რაც ადრე გვქონდა, ამაზე თუ გიფიქრია-მეთქი.

რათა ვკარგავთ, როგორაო!

როგორ და, ჩახვიდოდი, ნაცნობ-მეგობრებს მოინახულებდი, სიყვარულს, ძმობას განახლება უნდა, პენი რომ არ დაკარგოს... ძველ, მეგობრობის ციხე-ბურჯებს ხომ გავამაგრებდით, ახლებსაც შევიძენდით... მიყოლ-მოყოლა, მოკეთეობა ერქვა ამას სახელად! ეს პატარა საქმე იყო? ეს აცოცხლებდა ჩვენს ფესვსა და ძირს, ამიტომ ვიდექით ღონივრად, ამიტომ გვერქვა კაცები და არა კაც-მაცუნები, დღეს ტელეპროგრამები აკლებული რო აქვთ, არასამთავრობოების უღალლო ძუძუებს რომ ჩაფრენიან ავადმყოფი კატის კნუტებივით და შხამს წოვენ თუ რძეს, ვერ გაუგიათ...

ხმის დიქციაზე, მიხვრა-მოხვრაზე, სიტყვა-პასუხზე – ყველაფერზე ეტყობათ ასეთ ურთიერთობებში რომ არ მოხარშულან, ჯიგარი მოყვრის სიყვარულით რომ არ ეწვიან.

ყურთასამენი, ჯადოქარი კოლოფი – უხილავი ჯინი, რომელიც ჩვენ კი არ გვემსახურება, ჩვენს ნამდვილ გრძნობებზე მბრძანებლობს.

პოლიეთილენის ბოთლის ბრჭყვიალა, მეორად ზეთში ჩახრაკული კარტოფილი, მარილიანი პურის საკნატუნო, სახელდახელო საცხობები, სადაც მართო ფასებია შთამბეჭდავი, ჩვენი შვილების ჯანმრთელობის დამანგრეველი ცომეულით, შაურმებით, კონცენტრატებით – გაზიანი სასმელებით... ხომ ანგრევენ ჩვენს სამომავლო პერსპექტივას...

ჯანდაბას ის ოცდაათი ლიტრი ბენზინი, ჩასულიყავი იმ ტარიბანაში, ან ავს იტყოდით, ან კარგს, ეგებ ნაცრიანი მწვადისთვის და ენამთის ნუნუასთვისაც გამოგეკრა ხელი, მეგობრებში შექეიფიანებულს გრძნობა მოგერეოდა, სამშობლოს ბედითა და უბედობით აფორიაქებულებს გულმკერდი ჩაგემჯილათ, ჟანგმოდებული სიყვარული ხელახლა მახვილივით აგელესათ და ისე წამოსულიყავ, სავსე იმედებით, კმაყოფილი, ბედნიერებით ზურგამაგრებული... შენ კიდევ, დრო და ბენზინი დავზოგეო... არა, ძმაო, ადრე ეგრე არ ლაპარაკობდი, გულში ისეთი ლადარი გენტო, ეს მიეთ-მოეთი როგორ ჩააქრობდა, ნაცარტუტად როგორ აქცევდა!

მაშინ, ერთმანეთი რომ გვენახა, საქმეებს ვიგონებდით, გულის ჭვარტლის დასაბერტყად მარბიელივით დავეცემოდით ხოლმე ერთმანეთს... გახსოვს, ხორნაბუჯზე, სავსე მთვარის შუქზე, კედლებს რომ ვკოცნიდით, ლოდებს, თიხის ჯამებიდან იმ ღამეზე უფრო კუნაპეტ ღვინის წვეთებს რომ ვაპკურებდით.

ვინ იცის, ის ლოდები რომელი ქვითხუროს მარჯვენით იყო კედელში ჩასაყოლებლად ჯვარდანერილი...

ეჰ, არ მინდოდა, მაგრამ მაინც აიშალა ძველი დარდები.

რალაც გაუგებარი და მიუღებელი ხდება ჩვენს თავს.

როგორც საიდუმლო საგანძური, ეგრე გამოლიეს სიხარულები – ცოტა დარჩათ და ეგეც თვითონ სჭირდებათ, ჩვენთვის ვერ იმეტებენ. მეკობრეებივით დაეპატრონენ, ამ პატარა ორჩხომელს, საქართველო რომ ჰქვია, თავის ნებაზე უცვლიან სიჩქარეს და მიმართულებას.

აგე, აგვისტოში ხომ შეანაყეს ამხელა, ჩრდილოელ აისბერგს!

ისეთი შერყევა მივიღეთ, გონს ჯერ კიდევ ვერ მოვსულვართ.

მაინც თავპირისმტვრევით მივდევთ ძვირფასი მანქანების და ჩვენთვის უსარგებლო, დამანგრეველი იდეების ესკორტს. მივდევთ, გზადაგზა ვეცემით, ვცოტავდებით, ვკლებულობთ – ჩვენში ხომ წარმატებით მხოლოდ ბანკები, აფთიაქები და სასაფლაოები მუშაობენ, მაგრამ უკან ვილა იხედება, ვის აინტერესებს რამდენი და ვილა დავრჩით.

მენინავენი იმიტომ ჰქვიათ, რომ წინ უნდა იყურონ, წინა!

შენ კიდევ ოცდაათი ლიტრი ბენზინიო!

გაცდუნებს ეგ ყოვლისშემძლე კოლოფი!

მეც, რა თქმა უნდა, მე რა ამ დროების შვილი და მსხვერპლი არა ვარ?

* * *

ჰო, შენს მოწონებულ მობილურზე გამახსენდა: ჩემი სამსახურიდან გამომდინარე, ახალი, კორპორაციული ნომერი მომცეს.

მომცეს და სულის მოთქმა არ მაცალა, მაშინვე რეკავს.

ვპასუხობ.

კახეთის რადიოდან გეხმინებთო.

(რას ერჩი, ეს ბოლოლა „გეხმინებთო“ მშვენიერი სიტყვაა, თანაც რიხიანად, დაუფარავი სიამაყით წარმოთქმული).

კახეთის რადიო?

გამიკვირდა.

ამათ საიდანლა გავახსენდი-მეთქი.

– გისმენთ, რა ნებავს კახეთის რადიოს?

ქმენაზე შევატყვე, არ ესიამოვნა ფეხის წვერებზე რომ არ დავდექი და ჩემი თამამი პასუხი ხომ მთლად მალამოდ არ მოეცხო.

გვანტერესებს, თქვენმა „აიპა“, რამდენი შტატი დაუშვა, კონკურსით რამდენ თანამშრომელს მიიღებთ, ვაკანტური ადგილები თუ გექნებათ სპეციალისტებისთვის და ხელფასებზეც იქნებ მოგვახსენოთო, მომაცარა სეტყვასავით.

ვერ გეტყვით-მეთქი.

– ეგ როგო? რას ჰქვია ვერ მეტყვივით? – კუთხური ინტონაციის კამუფლაჟით შენიღბა თავისი განცვიფრება.

– ვერც ერთ საკითხზე თქვენს ცნობისმოყვარეობას ვერ დავაკმაყოფილებ! – გაუუმეორე.

ყურმილს იქით ავბედიითი დუმილი ჩამოვარდა – ჟურნალისტებს ჩვენში ასე უკმეხად არ ელაპარ-

მხატვარი სოფიო ჭელიძე

აკებთან.

დაელაპარაკებიან და იმათი აჯობებს!
ხომ გითხარით, ვინცა ვარო.

მითხარით, მაგრამ ამ ინფორმაციას ჩემგან
მანც ვერ მიიღებთ-მეთქი.

რატომო.

იმიტომ, რომ სადაც დარეკეთ არც საგარე-
ჯოა და არც „აიპი – გაფრინდი შავო მერცხალო“...

ჩვენ მადონა ბრაჭულთ ვრეკავთო.

მერე, ვაჟკაცური ხმის პატრონს რა შემატყვევთ
რომ მადონა ბრაჭული ვიქნებოდი-მეთქი.

რა ვიცი, მოადგილე მეგონეთ, ეგ ნომერი იმი-
სიაო.

„არ დამიკარგავს, მიპოვნია, ახლა ჩემია“, –
მივუმღერე.

ეგრე ჩაქრა, როგორც წყალგადასხმული ცე-
ცხლი.

მერე სიცილი აუტყდა.

ის მანც მითხარით, სად ვრეკავ და ვინ ბრძან-
დებითო.

ვუთხარი.

საიდან სადაო, ბრაჭულის ნომერი რამ-
სიმორეზე გადმოუგდიათო...

რა ვიცი, დღევანდელ დღეს
„გადაგდება“ გიკვიროთ, მითუმეტეს
მობილურის ნომრისა... ეგ „მაგთის“
უნდა ჩაეკითხოთ-მეთქი.

რაღაც ჩაილაპარაკა და მობილუ-
რი უბოდიშოდ გათიშა.

იმის მერე, რეკავენ და რეკავენ,
ამიტომ, ვიდრე დაველაპარაკები,
ჩავცახებ ხოლმე:

– ბრაჭული არა ვარ, არა!

თუმცა რა ვიცი, ეგებ ვარ და არ
ვიცი!

ისე, კახეთის რადიოთი რომ გა-
მოვიდე, არც მაშინ მომეშვებიან?

* * *

ამას წინათ „თუმ მეცხვარეს“
ვუყურებდი.

(ხანდახან ჩვენს ტელევიზიებს
ეშლებათ და ადამიანურსაც რაღაცას
შემოგაპარებენ)

პლატო ოსორაული.

პანტო თათარაიძე.

იობ ბართიშვილი.

„ბალო“ – ზურა სულაკაური.

კიდევ მრავალნი და მრავალნი,
ფილმში რომ მიდი-მოდიან, მოძრაო-
ბენ, კი არ თამაშობენ, ეკრანზეც თა-
ვისი ბუნებრივი ცხოვრებით ცხოვ-
რობენ, დიდი და მცირე როლებით,
სათითაოდ გვიცოცხლებენ, იბრძვიან
ქართველი კაცის ხასიათის, ტრადიცი-
ის, სიტყვის მაღლის გადასარჩენად...

უყურებ და გული შემოგკენის, რადგან
ამ კადრებს ტიტრით გასდევს შენი წუხილი –
„თუმი მეცხვარის“ გადაღების შემდეგ კიდევ უფრო
უარესობისაკენ შეიცვალა ანტურაჟი – საქმე იქა-
მდე მივიდა, რომ მთაში ლამის ამ სიტყვების
მთქმელიც გაქრეს:

„აი, ეს არის, ბალო, შენი სამშობლო!“

პლატო ოსორაულს, სახალხო მთქმელს, ენამ-
ჭევრ და ხალხურ ნიადაგზე ამოზრდილ ბრძენკაცს,
სამწყემსურში ყოფნისას ჟანგიანი ლურსმანი შეერ-
ჭო და იმან იმსხვერპლა.

ის ჟანგიანი ლურსმანი ყველას გვინამლავს
სისხლს და გვინელებს.

რათა, ვინა ხარ და ვის დაჰკარგვიხარ, ძმაო,
უჯიგრო და უჯიშო შინაურო თუ გარეულო, მერამ-
დენე წელია ასე რომ აბურთავებ ჩემი ქვეყნისა და
ადამიანების ბედს!..

რამდენმა მღვრიე წყალმა ჩაიმღერა და ჩაი-
გრიალა.

ალარ ელირსა დაწმინდავება.

„აი, ეს არის, ბალო, შენი სამშობლო!“

სად არის ის ხმები, ის ხალხი, სიყვარული, იუ-

მორი, მოვალეობის პატივისცემა, მისვლა-მოსვლა, მოკეთება, უკვდავი მოტივით აკვნესებული გარ-მონიკა, ძვალ-რბილის დამდნობი თუშური მელო-დიის მდულარე. მწვანე ფერდობებზე, ხევებზეში თეთრ ჩანჩქერებად ჩამოგრძელებული, დანალიკე-ბული ცხვრის ფარები – სამშობლო, აი, ისეთი, როგორიც მეონდა, ტრადიციების მცნობი, ამაყი, იმედიანი, უკეთესი მომავლის მომლოდინე...

ახლა?

მხრებჩამოყრილი, სამათხოვროდ ხელგანვდი-ლი, იმედგაცრუების ლახვართ ფრთებდაჭრილი, უსიხარულო და კიდურებმოკვეთილი... ცოტაც და ხელთუპყარის და დავრდომილის საგანგებოდ მისთვის დამზადებულ, ხეიბარის ეტლში ჩასვამენ და ტრანსკავკასიის დერეფანში თუ მაგისტრალზე წინ და უკან აგორავებენ...

ამწუთას არ მახსენდება სამყაროს არც ერთი საოცრება, მიჯნისყურესთან შემღვრეული ალაზანი მენატრება მხოლოდ, დინებას გვერდულად რომ გამოუჭამია წყლისკენ დაცერავებული ფლატე და მორევში, ყბაში ღრჯოლივით ჩანგალგამოდებული ალაზანის ლოქო რომ ფართხალებს, ამოსხლტე-ბა მუქი ვერცხლისფერი ზურგით და დაასკდება წყლის ზედაპირს... მენატრება თელავის ბაზრის შესასვლელთან ცალთვალა მეჩონგურის ჩახლეჩი-ლი ხმა, სახინკლის თბილი, მუჟვე ლუდი, ალა-ვერდისკენ გაფრენილი უბელო კვიცი, გამურულ ზედადგარზე შემოდგმული სახორცე ქვაბის (გი-ორგი ლეონიძის ხმით წარმოთქმული) „ოშხივარი“, ის ზვავიც კი, დარიალის ვინროებში მომავლებს ზურგს უკან რომ ჩაგვიქროლა და გულმოსული, რადგან ვერ მოგვიხელთა, უფსკრულში გადაიჩეხა, თავი მოიკლა...

– როგორ, ზვავმა, კაცო?

– ჰოო, ზვავმა!

– რასაც შენ არ იტყვი, ზვავმა თავი როგორ უნდა მოიკლას?

– ჩემი თვალთ არ მენახა, მეც არ დავიჯერებდი... კიდევ რა მენატრება, გავაგრძელო ჩამოთვლა? რით ვერ გაიგე, რაც გულს აკლია, ყველაფერს ერთი სახელი აერთიანებს!..

აბა, გამოიცანი!

ვერ გამოიცნობ, რადგან „იზლერის ბალები არ გინახავს!“

ან გინახავს და აღარ გახსოვს.

შენც ერთი კაცივით არ შემოირტყა შუბლში მუშტი, გაიხსენე გრძელყურაო!

მაინც ვერ გაიხსენებ.

ვერა!

ნნ!..

* * *

„ქალავ, რად იცვამ შავს კაბას, ყორანს რად უმეგობრდები, იქნება სატრფო მოგიკლეს

და იმიტომაც ღონდები“.

სიპი ქვის ნასახლართან ამონვერილი ტან-ნერნეტა გვირილების ბლუჯა ლალანებს. იქვე, გზის გადაღმა, ჩამონგრეულ ყორეზე, როგორც უნაგირზე გადალაჯულა მეჩონგურე. მე და ყვავილების გვირგვინიანმა გოგომ, წამალაიძეების ქალმა, ჯაგნარიან ფერდობებიდან ჩამოვივაკეთ, ხელჩაკიდებულებმა ნაპირ-ნაპირ ჩამოვირბინეთ ნანვიმარზე ხმადაბოხებული ხადისხევა და მომღე-რალს წავადექით.

ეს ყვავილები, გოგოს, დიდველზე დაეუკრიფე. დიდველს ისეთი ბრძოლა ახსოვს, რომ მთელი მინა სისხლით ყოფილა გაჟიებული.

ყვავილების ფურცლებზე წითელი და ალის-ფერი ამიტომ ჭარბობსო, მითხრა თანამგზავრმა.

ყორეზე დადგმულ სახინკლე პატარა ხონჩაზე ორი შეგრილებული ხინკალი და გვერდულად მი-წოლილი, მოკაკული ყანწი იდო. მეჩონგურის ფეხ-თან, ბალახიდან თავნამოყოფილი, „დაპრობკლი“, ლურჯი ბოთლის ყელიც მოჩანდა.

– დალევ, ბალო? – ბოთლს დასწვდა, საჩვენ-ებელი თითით წარბებამდე ჩამოფხატულ ქუდს კი-კირტო აუწია და თვალმოჭუტულმა გამომხედა, – უკვე კაცი ხარ, დალევ, მაშ რას იზამ!.. ჟიპიტაუ-რია, რბილია!..

ჯერ ცარიელი ყანწი მომანოდა, მერე დანაკ-ლულეებულ ბოთლს დასწვდა და სალი, ღონიერი კბილებით საცობი ამოაძრო.

არაყი ჩამოანანწკარა.

თავდახურული ბოთლი ისევ ფეხებთან ჩაიდ-გა.

– არაყი კენტი უნდა, ან ერთი ან სამი... უნდა ვიმყოფინო... სალამომდე აქეთ მგზავრს რა გამო-ლევს და ხომ არ შევრცხვებით... ეე, რა ლამაზები ხართ! – თითქოს ახლა დაგვაკვირდა ხეირიანად, – აიმ ქედნებსა ჰგავხართ, – გაგვახედა ხადისხევას ხეობიდან წამოსული ფრინველებისკენ.

არაყი მართლაც რბილი და მომჟავო იყო.

– დაყოლე ხინკალი!.. შენცა, ჰა, შენი წილილა დარჩა! – გაახანხალა გოგოს წინ ხონჩა და ხინკა-ლი ცარცით დახაზულ ასფალტზე გაცურებული „პოლტივით“ გასრიალდა.

პატარა, მინისპირა სახლიდან კოპლებიანი ხი-ლაბანდით თავნაკრული ახალგაზრდა ქალი გამოვი-და.

– ქორო, რათ გააჩერე სტუმრები გარეთ, შიგ-ნით ვერ შემოიპატიჟებ?

– როგორ შემოვიპატიჟო, სანახევროდ მეც გა-რეთა ვარ, – დაირტყა ხელი ყორეზე გადმოლაჯე-ბულ ფეხზე.

– გამარჯობათ!.. – მოგვიახლოვდა, – გოგო, შენ წამალაიძეებისა არა ხარ? ესა კიდევ ბედოიძე-ბის სტუმარი...

– რომლისა? – ისევ აინია კიკირტო კაცმა.

– ნოდარასი და ლენასი.

– ჰოო, მამ ჩვენი სტუმრებიცა ყოფილან. ნოდარა და ლენა ჩვენი ბიძაშვილებია, უცხოები კი არ არიან.

– რა ვიცი, გარეთ კი დააყენე და...

– დახკალი ქათამი და შემოვიყვან!

– რათ მაშინებ, ქათამსაც დავხკლავ და ხინკალსაც ჩავყრი... – შემოიყარა დოინჯი, – ლენამ თქვა, ლექსებსა წერსო, მართალია? – გამიღიმა ქალმა.

– ლექსებსაო! – გაიკვირვა ქორომ და ჩამოფხატული ქუდი უკან, კეფისკენ გადაქაჩა.

– იხუმრა, ალბათ, – ამკრა ალმურმა.

– ეგ რა სახუმაროა.

– ნაგვიკითხე, ჰა, ერთი მაინც... – ჩამაჯინდა ქალი.

უარესად ავილანძე, ჩემი ნაჯღაბნი რა საინტერესოა-მეთქი.

– კარგი, ბიჭი ნუ შეაღონე, ქალო... განა მე ყოველთვის მემღერება.

– რა ვიცი, ეგ ყორე კი უნაგირივით ამოიდე და ველარ გაჩერებ!..

– მე რო გაგჩერდები, დედა მაშინ გეტირება! – ჩაგვიკრა თვალი:

„ქვეობან ქალმა დხკვილა,

ქიჩილა უკვე ნახარა:

– გაქებენ, ქიჩმარაულო,

ჩემსამცა ქმარსა შაგყარა...“

არა, ხო მაგარია? ჩინ-მედლები არ უთხოვია, თქვა კაცმა, ამ წუთისოფლის რიგითმა შვილმა და გაიარა... აი მთებს ხედავთ? დაბალს მაღალი ენაცვლება, მაღალს კიდევე უფრო მაღალი... მაგრამ ისეთებიც არიან, თვალს რომ ვერ შეუნვდენ... საარაგვოზე, დუქნებს ხშირად სტუმრობდა ხოლმე ლუკა რაზიკაშვილი და რაკი თავიანთ გვერდით ხედავდნენ, თავისი ტოლი ეგონათ... ვინა კაცო, მღილი ხარ და ვის ეტოლები!.. კაცის სიმაღლე, მი-თუმეტეს პოეტის, სიკვდილის მერე უნდა გაიგო... იცით რატომ?... აბა, დედაკაცის მოკლე ჭკუა თქვი, მაგ ჯღაბნას მოეშვი და საქმეს მიხედე, ნათიბი დასველდებო, „დახჰკიოდა“ ვაჟას თანამეცხედრე.

ჯღაბნასო, კაცო!.. მამ ცოდო არ იყო? მამ გაძღება არ უნდოდა? აკი ვერც გაუძლო, იმის ჯანის პატრონს ერთი ოცდაათი წელიწადიც არ უნდა დაეხურდავებინა? – ფეხი ეზოსკენ გადაიტანა, – კაცი მარსკვლავებს ეთამაშებოდა, სანუთროს ჯამში, ზესკნელსა და ქვესკნელში იხედებოდა და, ქალი კიდევე... განა შენც ეგრე არ იცი, მე და მამალს გათენებას არ გვაცლი, ესაო, ისაო, წოლით მარტო კიტრი იზრდებო... – შებღვირა ცოლს.

– მამ რა ვქნა? ეს ქონხახი სადაცაა თავზე წამოგვემხო და გულხელდაკრეფილებმა ვუყუროთ? – შემოიყარა განიწმამებულმა დოინჯი, – კარგი, შენ ოლონდ „ალუდა ქეთელაურის“ ტოლფასი რამე დაწერე და თუნდაც შუადღემდე ლოგინიდან ფეხი არ მოიცვალო... თუ ხმა ამოვი-

ლო!.. – ჩაიმჯილა მკერდი.

– ჰო, კარგი, კარგი, ძან ნუ გაუტყე, დაყენდი!.. ეგ რო შემეძლოს, მოჰკვდომია ყველაფერს პატრონი! – ამოიხრა და თითის ქნევით გამაფრთხილა, – ვაჟო, ჩემი სიტყვა დაიხსომე, თუ მაგარს არ შექმნი პოეტობა არ დაიჩემო, არ გაამხილო, ლექსებს ვწერო... ე, ხიდი წყალმა რო წაილო, არაგვზე როგორ უნდა გადახვიდე!

– აგე, ამათი ხიდი! თვალდახუჭულები გადიან და გამოდიან, – ანიშნა ქალმა ორჯონიკიძე-თბილისის გაზსადენის ვერცხლისფერ მილზე, ბედონიდან ქვეშეთის მისადგომამდე რომ იყო გადებული.

– ეე, ფრთხილად იყავით, თორე ფეხი რო აგიცდეთ და მანდედან ჩამოვარდეთ, მინამდე სული არ დაგყვება!

– არა, უკვე მიჩვეულები ვართ, – დაამშვიდა გოგომ.

აბა, მიდით და აქედან უნდა გიყუროთო.

თავქვე დავეშვით. მილზე რომ ავედით, უკან მოვიხედე – ორივე სასურათედ გამზადებულივით იდგნენ ყორესთან და მოგჩერებოდნენ.

კაცმა ჩონგურისანი ხელი დამიქნია:

– ესეც არ დაგავინყდეს, პოეტო, თუ იქნები, ყველაფერში მაგარი უნდა იყო – პეტერბურგში, დუქანში, მთელი ჯამათი დაალილავა ვაჟამ!.. განა ზურგს მე კი ვერ მივადგამდი, აფსუს, იქ მაინც ვყოფილიყავ!.. – ბოლო სიტყვები წელის დგაფუნმა ჩაყლაპა.

ვიცოდით, რომ დაძაბულები გვიყურებდნენ.

გოგო წინ მიმიძლოდა.

განზე განეული ხელებით წონასწორობას ვიცავდით, არაგვს ხახაში არ ჩავუვარდეთო.

როცა გავედით, ვიგრძენით, შვებით ამოისუნთქეს.

გალმა ნაპირიდან, დაპატარავებულები, სიპი ქვით ნაშენ ყორესთან თოჯინებივით მოჩანდნენ.

ნამასივეს, ქორომ, ქვეშეთის სასადილოში, ორჯონიკიძიდან გადმოსულ ორ ტურისტს, ლერმონტოვის სიტყვებისთვის „Бежали робкие Грузины“ – თავი ერთმანეთს ახლევინა და წვრილმანი ხულიგნობისთვის ჩასვეს. ორი კვირა სკოლის ფიზალზრდის მასწავლებელი იმ სტუდენტის მიდამოს ხვეტდა, თავისი სტუდენტობის წლები რომ გაატარა. გამოუშვეს და, სექტემბერში, ბავშვებს როგორ ვეჩვენო ნაციხარი პედაგოგო, ეგრე ლოთობს, ყორეზე გადამჯდარი დაჰლმუის ხოლმე ჩონგურს...

„სექტემბრამდე გაუვლის!“ – იმედს არ კარგავს ცოლი და ძირზე დაყვანილ ბოთლსა და ხონჩას შინისკენ მიაკონნილებს.

ღმერთს იმის ბედნიერება მაინც მოეცა, რომ პეტერბურგში ვაჟასთან ერთად მეჩხუბა, მხარი მხარს მიმეცა... აუ, რა საყურებელი ვიქნებოდიო,

თითქოს თავის ახდენილ ოცნებას ხედავს, ცისკენ თვალი გაუშტერდება, რომ დაუძახო კიდეც, ქორო არ მოგხედავს.

* * *

ჩაიდანი შიშინებს. ასე მგონია, თვლემამი წასულს შინაური, გულით ახლობელი მესაუბრება. მესაუბრება შორიდან, მესხიერებაში გაფერ-მკრთალეული ზამთრის გრძელი ღამიდან. დედაჩემის კალთაში მობლუნძული სანდო, მშობლიურ მკერდზე რომ ვიყავი გალურსული და ნეტარებდნენ მოხუჭული ქუთუთოები.

ტაფაზე იკლაკნება, ქონად მიდის დამარილებული ღორის ტყავი. ქარვისფრად დაბრანული ნაჭრები ჩემს თვალწინ იღვინან, პატარავდებიან, იხრუკებიან...

მდულარე ქონს ქილაში გადანურავენ.

ჯერ კიდეც ქაფქაფა ცხიმი თიხის ქოთნის და-ვინროვებულ ყელში ყვითლად ლაპლაპებს.

გაცივდება და გათეთრდება.

ტაფა ისევ ღუმელზე შიშინებს. ხანდახან ბა-ტიბუტივით გასკდება, შხეფებს გაჰყრის ცხიმის ბურთულა, ღუმელს დაეღვენთება და ხახვიანი ქონის სურნელი, ღუმელქვეშ წოლით მიბნედილ, ზურგგადატრუსულ კატას თვალებს დააჭყეტინებს, ტურჩებს გაალოკვინებს.

დიასახლისი გადმოყრის პირგანიერ ჯამში და-შაშრულ ხოხოზიკს (ერთი ბაბო ხოხოზიკს ეძახდა, მეორე – ხურავიჭს).

მერე პატარა თევზზე დამიდებენ, თან ნივრით და ქინძით შეზავებულ, სურნელოვან ბაქმას მო-მისხამენ და მადიან პურის ყუას ხელში მომაჩეჩებენ, აბა, გემრიელად იქეიფეო.

გარეთ ძალი დაიყვებებს, ისე, ჩვეულების გამო, თორემ განა არ იცის, რომ სიმყუდროვე ნიავსაც კი არ დაურღვევია.

ფანჯარაში აყირავებული დგას დიდი, შავი ნახშირის უთო. აქეთ-იქით ჩარიგებული საცეცხ-ლურები კბილებით დაუკრეჭია. მაშინ უნდა ნახოთ ეს ცეცხლისმფრქვეველი დრაკონი, დედაჩემი ნახშირით რომ გაავსებს, გარეთ გაიტანს და აქეთ-იქით იქნევს, ვიდრე გაღვივებული ნაკვერჩხალი, ამ კბილებიდან ნაპერწკლებს არ გამოჰყრის, გააღაპ-ლაპებს, გაახურებს უთოს ძირს და მერე თეთრ, ქათქათა, დანამულ ზენარზე გააცურებს.

მძიმეა, ჩამწყვიტა წელიო, დაიჩვილებს, მაგრამ თან მოსწონს, სარეცხს რომ გატყეცავს-ხოლმე.

სარკმლიდან ჩანს – პირველი თოვლი მო-დის, მოდის უხმაუროდ, ნაზი ფარფატი. იქნებ საძალღედან თავგამოყოფილი ფინიაც მის მო-ბრძანებას შეჰხარის, ფიფქები ცხვირზე და წამ-წამებზე რომ ასხდებიან, სიცივით შემაჭრებული ჰაერი ყნოსვას რომ უღიზიანებს.

შენ „კარმის“ კაცი ხარ.

მე – ცეცხლის.

შენ „სნიკერსი“ გენატრება.

მე დახრუკული ღორის ქონის „კარამელი“.

ჩვენი შორეული წინაპარი მაშინაც ამ ცეცხ-ლს უყურებდა, გამოქვაბულიდან ხეირიანად ჯერ ცხვირიც რომ არ გამოეყო. ეს ცეცხლი ათბობდა, აღვიძებდა და აღვივებდა ფანტაზიას, ხატავდა ნო-ტიო კედლებზე ჯადოსნურ სურათებს, აცოცხლებ-და იმედიანი, ვაჟკაცური თქმულებების სიუჟეტებს. პირველი ლილინიც იმ დროს ამოიფრქვა ყელიდან, რომელიც თანდათან მომძლავრდა, მოლონიერდა, დაინმინდა და ერის უკვდავებად იქცა:

„გაფრინდი, შავო მერცხალო,

გაჰყევ ალაზნის პირსაო,

ამბავი ჩამომიტანე

ომში წასული ძმისაო.

ნიშნად წაულე ნაწნავი,

მოჭრილი ჩემი თმისაო,

უთხარი, ზედ აპკურია

ცრემლები შენი დისაო“.

ერთ დიდ, „უტოლსწორო“ იმპერატორს ამ სიმღერის მადლი ენთო რევოლუციური ქარიშხ-ლებით გამკაცრებულ, მიუდგომელ ცხრაკლიტ-ულივით გულში და მას მხოლოდ თავისი პატარა ქვეყნის თანამემამულეების თანდასწრებით თუ გააღებდა ხოლმე.

იქნებ თავისთავიც ის ძმა ეგონა, შუა ქართლ-იდან დამ საომრად რომ გააცილა და ბედმა უცხო ქვეყნის ხელმწიფობა არგუნა...

ინვის, იფერფლება ატკაცუნებული შეშა, ჯადოსნური წარმოდგენა საცეცხლურს უკან, პატარა სცენაზე რომ იდგმება, მხურვალეობას აფრქვევს, ერთმანეთზე დალაგებული რცხილის ნაპობებიდან ჩამოღვენთილი დამდნარი ოქროს ნიაღვრები ავსებენ გავარვარებულ, თალოვან გვი-რაბს.

მშვენიერება წვაშია.

განა სულის წვა არ ქმნის უბრალოს და ამა-ღლებულს?

ეს წამები არ უნდა გამოგეპაროს, უნდა ჩაე-ჭიდო, როგორც დაოთხილი ბედაურის ფაფარს, თორემ თვალის დახამხამებაში ჩაიფერფლება და... მორჩა, შეგრჩება კვამლით გაჭვარტლული კე-დლების სიცარიელე და ნაცრის მდუმარება, მთე-ლი მხურვალეობა რომ გააცია, ჩამარხა და ზევიდან გადაეფარა.

ჩაიდანი შიშინებს.

გარეთ ვილაც იძახის.

აი, ახლა ავდგები. გამოვალ თვლემის ბურუსი-დან. ახლავე... გავალ... გავხედავ...

ფეხს ვითრევ – თან ვიცი, რომ გარეთ არავინ არ დამხვდება – არც თოვლი, არც ცნობისმოყვარე ფინია, არც მარტოობით გულგანწყალეული, სა-ლაყბოდ მოსული სახლიკაცი... არავინ, არავინ და, გულდანყვეტილი შემოვბრუნდები.

ალარც შინ დამხვდება ვინმე, ვინც ხოხოზიკი-

ან თეფშს დამიდგამს და მალაყელიან, ბაქმაზის ბოთლს ენასავით გადმოაგდებინებს ყელში გაჩხირულ წითელ წინაკას.

დერვიშები ამბობენ: ყველანი ღარიბები ვართ, გარდა უფლისაო.

მართალია, სიმდიდრე ილუზიაა, რომელიც ადამიანისთვის ტალღის მიმოქცევასავით არის – მოვა, მოგეჩვენება და წავა, დაგტოვებს ცარიელ ხელეგამვერილს.

სიღარიბეა ჩვენი მყარი და საიმედო საყრდენი. ინგლისელი ლორდები მანჭეტს არ შეიხსნიდნენ ლაქის დახმარების გარეშე.

ქართველი თავადები, ძილი რომ მორეოდათ, მსახურებს ფეხისგულებს აფხანინებდნენ.

მაგრამ იყვნენ ძლიერნი ამა ქვეყნისანი ვისაც თავის ჯარისკაცებთან ერთად, ცარიელ მიწაზე, თოქალთო-უნაგირზე თავმიდებულებს ეძინათ.

იცოდნენ, შხამი, სანამლავი, ხანჯალი, გესლი და შური სიმდიდრით გაბრუებული სრა-სასახლეების და ფუმფულა ქვეშაგების თანამდევი იყო.

მეფეო, შენ ნახვას შენი სახელი სჯობნებიაო – საქართველოს გარდა სად შეიძლება შეეხებათ სახელგანთქმული მეომრისა და მბრძანებლისათვის – პატარა კახს ახოვანება დაუნუნა, გოცებულმა, უჩინარმა, რიგითმა, კეჭნაობაში სახელაჩენჩხილმა ხევსურმა.

სახელი მონყვეტილი ზვაგით არის. მოდის, იზრდება, მაგრამ კი არ ანგრევს, ამყარებს ქვეყნის ბალავარს, რადგან მისი შემოქმედი, ღონიერი მკლავის გარდა, უდრეკი სული და გამჭრიახი გონებაა.

ორი დღეა ამეკვიატა:
„ხეებს უკან ჩურჩულებენ,
აქეთ-იქით იელია,
ბიჭი ჯარისკაცია და
გოგო გიმნაზიელია“

თან რალაც მოტივს ვლილინებ.

იქნებ ამ ორის ნაყოფმა ის სახელი და დიდება მოიტანოს, ახლა ჩვენც რომ გაგვაოცებს ჩაიდანნი შიშინებს...

* * *

არ მინდა ძველი დარდები...

„არ მინდა“ რას მიქვია – ამოენთო, ამობურბურდა, განათდა, გაკაშკაშდა ყველაფერი: ძველი ქართული დარბაზი, თავისი ხაბაკ-ხუბაკით, თავხეს შედგმული დედაბოძით, მძიმე, ბერხენა ლამფის შუქღალვრილი მაგიდით, ტახტები, სადაც დიდ-პატარა ვიძინებდით – ბავშვები თავშექცევით, დახორავებული შემის ნაპობი და გასაქცევად ათახთახებული, ცხენით აჭიხვინებული ვეებერთელა ლუმელით. რაც მთავარია, ხმებით, ხმებით... თვითონ არ ჩანან ამ ხმების პატრონები, მაგრამ ვიცი, რომელი ვის ეკუთვნის, წლოვანებს თუ უწლოვანებს, შინაურებს თუ სამასლაათოდ შემოსულ მეზობლებს.

დიდებისა და მოზარდების ხმები დაფარვატენ, გალიაში გამომწყვდეული ფრინველივით აწყდებიან კირით შეთეთრებულ, რიყის სიპი ქვით ნაშენ კედლებს და კვამლით გაჭვარტლულ ლამფა-ჭერს.

ხმები თანდათან ივსებიან, ძლიერდებიან, იფოფრებიან, თითქოს მთელი დარბაზი აერობურთივით იბერება – სადაც არის მინას მონყდება და თოვლის თოკები ჰაერში აიტაცებენ.

იღბალზე კარი გაჭრიალდება.

– რას აიკელით აქაურობა, ან შინაური არ იცით, ან გარეული, გარეთ მაინც გადიოთ. ჰაერის საძრაობა აღარ არის! – ლუმელის საჩხრეკს ყასიდად წამოავლებს ხელს მონყენილთვალეა დედაკაცი და შეღებული კარიდან გაფარდება ბავშვების გნისი.

რალა მახსოვს, ვინ არიან, რათ არიან, რა მოეგუნებათ, სუფრა რომ გაშალეს და დრო და დრო მჭახედ გაიტკაცუნებენ ხოლმე ერთმანეთს დაჯახებული, სქელპირა, ნათალი ჭიქები.

თითებზე ჩამოწმული შავი ღვინო დანინკლავს თეთრ სუფრას და დედამთილი ლოყას მალულად ჩამოიხოკავს, აკი ვთქვი, თეთრი სუფრა არ უნდა გადაგვეფარებინა, მაგ ლაქებს ახლა რა ამოიყვანსო.

საყვედური, რა თქმა უნდა, რძალს ეხება, დედამთილის ნაწყენი მზერა, ისარივით სწორედ მისკენ მიზუზუნებს.

ვიდრე შემრება, თეთრ ტილოზე, როგორც ფეხდაუდგმელ პირველ თოვლზე, ბზინავს აცაბაცად გაქცეული წვეთები, თითქოს ტყვიადაკრული ნადირი დაუსხლტა მონადირეებს, გაიყოლია სისხლის კვალი და შეასწრო ტყეში.

– სუფრაა გამლილი, ნათლილება ღამეს, ონანთ გიორგასთან, პაპაშენთან, რა... გაილო კარი და შემოვიდნენ დედაშენი და მამაშენი, დათოვლილები, დალილები, კმაყოფილები, ზემო სოფლიდან მშვიდობიანად რომ ჩამოაღნიეს... მიეგებნენ, მიეხვივნენ ჯერ პატარები, მერე დიდები, სიხარულის ყიჟინით ჩამოართვეს მკერდზე მიხუტებული მუთაქასავით ხვეულა, შემოხსნეს შალი, მოხადეს ნიკაპთან გაბანტული, წარბებამდე ჩამოფხატული ქუდი და, ერთი დაგვიხედეთ, ეს ვინ ყოფილაო – მოგვანათეს შუქიანი მზერა „კაკლის მურაბებმა“.

გადადის პატარა ბიჭი ხელიდან ხელში, ეფერებიან, ენას უჩლექენ, ეგრე უნდა, რომ აღარ გვკადრულობ, თავი რომ მოგვანატრო, სუფრაზე განსხვავებული სასმისივით ჩამოატარეს და, ვიდრე პაპა ჩაისვამდა კალთაში, მე ავიყვანე ხელში, ლაყლაყა, ლოყადაბერილი, გაოგნებული ასეთი ხმაურიანი დახვედრით...

– ეს ბიჭი შენ იყავი...

– რას ამბობთ!

– ჰო, გუშინდელი დღესავით მახსოვს... ყველამ გადღეგრძელა და მერე თამადამ ცხვირზე

თითი მოგიცაცუნა, ახლა შენც გვითხარი რამეო.

– იტყვის, რატომაც არა! – ცხონებულმა პაპაშენმა, გიორგამ თეფშები მისნი-მოსნია და მაგიდაზე დაგაყენა.

ხან ერთი ლექსი თქვი, ხან – მეორე, ახალენადგმულის კვალობაზე, ენის ჩლექვით, ბორძიკით.

ახლა ისაო, ჩვენ რო ვიცითო, წაგაქეზა მამამ.

გათამამებულს რალა წაქეზება გინდოდა:

– მუხრანიდან პატარძალი მოსყამდათ (მოჰყავდათ კი არა, მოსყამდათ)... ჰოდა მოსდევთ მაყრიონი.

საყევარზე პატარძლის ძმა იჯდა.

იარეს, იარეს და, დააყე, ბიჭო, დააყეო, დაუძახეს უცებ მეურმეს.

რა იყო, რა მოხდაო.

რალა რა მოხდაო, პატარძალს ეფსიაო! – დაამთავრე და ოვაციის მოლოდინში გაიტრუნე.

წამით სიჩუმე ჩამოვარდა, მერე, რაო, კაცო, რა თქვა, ამ ბავშვმა, პატარძალს რაო? – იფეთქა სიცილმა და შენც, პატარძალს ეფსიაო, უფრო თამამად დაიძახე.

ატყდა უარესი გნისი.

რასაც ამის ენა არ იტყვისო, ხელახლა გადგაბურთავეს.

დედაშენი იდგა, ხელებწინწამოწეული, შემკრთალი ღიმილით, თითქოს ეშინოდა, ვინმეს ძირს არ დავარდნოდი.

– აბა, ეგრე იყო ეგ ამბავიო!.. – ოთხმოცდარვა წლის პაპა ანდროს რბილი, თბილი ხელი ნიკაპზე მეფერება.

მერე სხვაც გაიხსენა:

თექვსმეტი წლის დედაჩემს თურმე ვილაცაზე გათხოვება დაუპირეს.

მაგას რა გამაყოლებსო, შეიცხადა, მაგრამ ყური ვინ უგდო, ამოიჩემეს მშობლებმა, კარგი სამოყვრო, ღონიერი ოჯახიაო და ამანაც, საჩქაროდ, დაქალის ხელით აფრინა უსტარი გულის სწორთან, წამიყვან, წამიყვან, არადა ამალამ მოდიან დასანიშნად და მერე გვიან იქნებაო...

გათანა წერილი და, სალამო ხანზე, ვიდრე სიძე-მაჭანკლები თავს დაუკრავდნენ, სახლიდან გაქრა.

მოვიდნენ სტუმრები, მოიკითხეს გოგო, მაგრამ სად წახვენი – არც სამეზობლოშია, არც საბიძაშვილოში – გადაატრიალეს სოფელი... რა იცოდნენ, რომ იქვე, თონეში იყო დამალული და ზედ ფიცრები ჰქონდა წაფარებული.

რა ვიცი, რამდენ ხანს გაძლო ამ მდგომარეობაში, შუამავალმა ფიცარი რომ გადახადა, ამოდი, ეკლესიასთან გელოდებო.

ამოვიდა კი არა, ამოფრინდა.

გულის სწორი, ერთი თავზეხელაღებული, ზემოსოფლელი ჯველი გაუძღვა წინ, მოკლეზე,

მინდვრებით გაიტაცა, თან ერთი-ორჯერ წაგანიც დააქუხა, გამომდევენოს ვინც ყველაზე მაგარიო.

გაჰყვა და მიაყენა ბედმა თავის ახალ ოჯახს – საწყალს, ღარიბულს.

რა დაიმალება, იმ ღამესვე გაიგეს ვისთან ერთადაც გაიპარა.

რაიო, შეიცხადა, მუხლები გამოითქვიფა სასიდედრომ, ცოცხი რომ მოუსვა, ცოცხი, არაფერი გამოგყვება, თავისთვის რა აოხრიათ, ეს ჩემი შვილი როგორღა უნდა შეინახონო...

მეორე დღეს, ავიდა პაპაჩემი, ჩუმად, მალულად, მამლის ყვილობას, ცხენზე ამხედრებული „დაეცა“ სამძახლოებს, ჩუმად შეიჭყიტა ეზოში და რას ხედავს – ახალი პატარძალი უკვე ეზოშია, ცოცხით ხელში.

ცოცხალი და ჯანმრთელი რაკი დახვედრია, გული აჩუყებია და დამშვიდებული გამობრუნებული.

წყენა მაინც კარგა ხანს გაჰყოლიათ, ჩემს გაჩენამდე.

დედაჩემი რომ გაბრაზდებოდა ხოლმე თანამეცხედრეზე, ვეტყოდი, ახია შენზე – ბედი კარზე მოგადგა, გაჰყოლოდი და მამაჩემსაც ასცდებოდი-მეთქი.

ცოტას დაფიქრდებოდა, დამაკვირდებოდა, სერიოზულად ვეუბნებოდი თუ არა და თავს მტკიცედ გადააქენვდა:

– რას ამბობ, იმას მაინც ამის უხასიათობა მიჩვენიაო.

გირჩენია და შენი ხმა აღარ გავიგო-მეთქი.

რას ვერჩოდი, გული რომ მოუვიდოდა, სიტყვაც არ ეთქვა?

ახლა ხომ არიან უბრად, დამდურებულებივით სოფლის სასაფლაოზე.

მაინც ერთმანეთზე უკეთესი ვინ ჰყავდათ!

„სიზმარში ვილაც შემაჩრებს ცარიელ ჩარჩოს, დედას მწუხარე, თმები გაშლია,

ბევრი წავიდა, ვისაც ჩემი ბავშვობა ახსოვს, თუ ვინმე დარჩა, ისიც გზაშია“.

ახლაც სუფრაა.

თამაძობს პაპა ანდრო, ოთხმოცდარვა წელი მსუბუქი თავთიკვივით რომ მოუგდია მხრებზე.

გაბრწყინებულ ფანჯრებში ძველი ახალი წლის თოვლი იყურება, ხეივნის ხარდანზე, უფოთლო ტოტებზე დაკონწიალებული ყინულის ჩურჩხელებით და ისევ გულუხვად ფიფქავს, მოდის ცის წყალობა, წმინდა, კრიალა, როგორც ის ამბები, ახლა რომ ვიხსენებთ:

– მაშა, კაცო, ეგრე ამბობდი, „დააყე, ბიჭო, დააყეო!..“ – ჩახითხითდება პაპა ანდრო, – პატარძალსაო...

მობილურით დავინყეთ და ხედავ სად მოვედით.

ნეტა ვინ იყო ის პატარძალი?

წრემლოები

იდგა ყიჟინა
უმეცარ ბრბოთა,
სინმინდესა და
სიყვარულს ზედა,
ჯვარზე გაკრულის
წვეთავდა სისხლი,
სისხლის ცრემლებით
ტიროდა დედა.

* * *

ლამის ცა ვარსკვლავიანი,
მზე დილის,
ნათლის მთოველი,
კორდები, ჭრელი მინდვრები,
ეს საზღაპრეთი
ყოველი,...
მთები, შრიალა ტყეები
ტყეში გვიმრები
მხრებამდე,
მსურს მოვიტოვო,
ავმალლდე,
ცის ბილიკებით
შენამდე.

ფიქრი

ფიქრს ვერ ვიშორებდი, თან მდევდა,
საკუთარ სისხლივით მათობდა,
შენი ლიმილივით მიყვარდა,
მასთან ხეტიალი მართობდა.

თოვლიან ბილიკებს ვთელავდი,
მთოშავდა დეკემბრის ფეთქვა,
შენსკენ მოვდიოდი, მინდოდა –
ამ ფიქრის შესახებ მეთქვა...

უკვდავება

არს კურთხეული ტატოს მერანი,
დავითის ხმალი მამულის მცველი,
ილიას შუბლი ნაიარევი,
და არსაკიდის მოჭრილი ხელი.

დილა

მარადიული, უქრობი სხივით
ინთება დილა,
ახალთ-ახალი
სათნოდ მზირალი
სურნელოვანი,
და მშვენიერი,
შაშვის გალობით,
ფუტკრის ზუზუნით
პეპლების ვალსით –
მაგნოლიების ტანზე დამსკდარი
კვირტების ფერი.

დილა

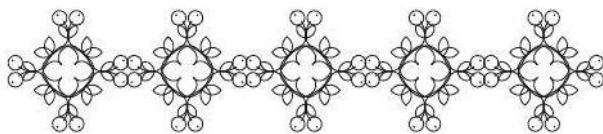
მოდის დილა ფეხშიშველი
მხრებზე შლილი დალალებით,
მოიჩქარის შარი-შური
განა ვინმეს დავალებით;
ხეებს მიღმა, – მდინარესთან,
მარტოხელა ალვის ხესთან
უბესავსე გვირილებით
პაემანზე მიდის მზესთან.

ნელის

განა ხიბლი ბალების
ან, ფერადი ვარდების,
არის წუთი, ამიტანს
გარდასულ დღის დარდები.

მოგონება ტკბილ-მწარე
მაკავშირებს წარსულთან,
შენ ჩემ გულში სახლობ და
ჩემგან არსად წასულხარ.

დავალ – უხმოდ, ვერ ვუძლებ
ამ, იდუმალ სიჩუმეს;
სული ისე წრიალებს,
ვერასოდეს იყურებს.

ჰოეზია

კახაბერ
კავლიაშვილი

მ
ო
დ
ი
ხ
ა
რ
!

მოდიხარ! წაში მზემ გაიზრწყინა,
სულში იმედის ფესვები ჩარგო.
თბილმა დინებამ დააფნო ყინვა,
შენ კი ლოდინით დამაფნე, კარგო.

მოდიხარ ისე, როგორც ქალღმერთი,
შემოენთენი ჩემს გულის კიდეც,
და ისე მოგფევს აპრილი გვერდით,
როგორც ქორწილში – ხელისმომკიდე!

კ. ჰავლიაშვილი

შალავანი

სიცოცხლის სცენის იხდება ფარდა,
სპექტაკლი უნდა წარმოვადგინო.
სიზმრები ჩემი ფერადია და
ცხოვრება ჩემი – შავ-თეთრი კინო.

რეჟისორები სცენარს არჩევენ,
ნიღბებს არგებენ ჰიტლერს, ბერიას.
ღმერთო, უნიღბო ხალხი მაჩვენე,
ნიღბიანები ისეც ბევრია!

გაუსაძლისი დარდი და ურვა,
ალარ თავდება ჭირთაგან თმენა.
სცენაზე ერთი საკითხი ბრუნავს:
ყოფნა-არყოფნის მარადი თემა.

სიცოცხლის სცენის იხდება ფარდა,
სპექტაკლი უნდა წარმოვადგინო.
სიზმრები ჩემი ფერადია და
ცხოვრება ჩემი – შავ-თეთრი კინო.

ლექსების მხატვარი

ეს მე სიჩუმეში
გადავდგი ნაბიჯი...
წარსული მიყურებს
წიგნების თაროდან;
ო! გათხოვთ დამიბრუნოთ
ის პატარა ბიჭი,
ლექსებს რომ ხატავდა
და მზეს შეჰხაროდა!

სარკეში ვუყურებ
იმ ბიჭის პროფილს და,
ძლივსლა მახსენდება
საკითხი სადავო,
სად არის ძამიკო
შენი დაპირება –
ლექსს დაგიხატავო?!

მზისთაყვანისმცემელი

ანუ

მთვარის შუქზე ფანერული ლექსი

მე მზე მიყვარს
ძალიან და
მადლი მზისა მიცავს.
მზის სხივი და
მზის ტაძარი
ამშვენებენ მიწას!

მზის ლამპარი
ათინათობს,
მზის ბულბული გალობს.
მზის აღამართიც
კი ვერ დამლღის,
მზემ თუ მასვა წყარო.

მზის სიცილი
გამაცინებს,
მზე მასწავლის ანბანს.
მზემ თუ პირი
დაიბანა,
მომასხურებს ნაბანს.

მინდორ-ველებს
აფერადებს,
სიკეთის ქსელს აბამს.
და მიყვება
მხიარულად,
ცის და მიწის ამბავს.

სხვა მზე არსად
მეგულება,
მზე-ნათელის გარდა,
მზის ემბლემა
მივაკარი
ჩემი ქობის კართან.

მზის ღობეზე,
მზის მამალი
მზის სიმღერას მღერის,
მზის წინილებს
მოუძღვება
დედა, – მზისმიერი!

მზის შვილები,
მზიანეთში,
მზის თვალებით მზერენ,
და ისევ მზე
ესიზმრებათ
დაძინების მერე!

მზის ზღაპარი
მოვისმინე,
მზის ლექსები ვწერე.
მზის მტევანი
დავწურე და
ყელი მოვიღერე.

მზის პოემა
წავიკითხე,
მზით შვილები
ვზარდე.
მზეო! მზეო,
უფრო მეტად
როგორ არ მიყვარდე?!

მზის თავანზე,
მზის ყვავილი,
ვნახე გადაშლილი.
მზისთაყვანისმცემელი ვარ,
მზისიერის შვილი!

ალაზნის გელმა-გამოღმა

გადაიტვირთა ოცნების ხაზი,
ყოფას დღეები აწაწილებენ.
ამალამ მთვარე იქნება ნაზი
და ფიქრებიც არ დამაძინებენ.

დილა გააღებს ჟანგიან ურდულს,
შემოაბიჯებს მარანში დინჯად.
საგზლად მოიტანს ალაზნის დუდუნს
და ჭაჭის არაყს ჯაჭვს გაუსინჯავს.

მერე ამოვა მზე მადლიანი,
მოეფერება დილის ყვავილებს,
არ გააკვირვებს წყაროს ჩხრიალი
და სხივებით პირს დამაბანინებს.

ყაყაჩო წითლად ღუის ყანაში,
ვარდი ნიავის ალერსს მინებდა.

ისევ არწივის ისმის ყაშყაში
მთებზე გადმომდგარ სანაგირედან.

მზეო რა კარგი გზებით იარე,
ნისლები რომ არ გააგულადე
და ჰორიზონტი გამიკრიალე
ახალსოფლიდან ვაზისუბნამდე.

ამ ჰორიზონტზე მოქცეულ სივრცეს
ვეფერებოდე განა ძნელია?
და ჩემი გული რომელ ერთს მივცე
ორივ თანაბრად საყვარელია.

ახალსოფელში სული ისვენებს,
იმის წიაღში სულ სხვა მადლია.
ახალსოფელში ხშირად მიხსენებს
ქვანერის წყალი – ჩემი გაღია.

ვაზისუბანში ვაზის ღეროებს
ვეფერები და ვუკოცნი მტევნებს.
გომბორზე ირმებს შევხვდი მდელივზე
და როგორც ნუკრი გამოვედევნე.

სიხარულისთვის სულ ცოტა მყოფნის,
ცოტაოდენიც მაქვს საოცნებო:
ერთი შვილი ვარ მე ორი სოფლის,
თქვენ გენაცვალეთ ჩემო სოფლებო!

რითმების მოთვინიერება

დილის სისხამზე, ცა რომ იალეხს,
შავი მერცხალი ფრთას გაჰკრავს ფრთაზე,
მზეს მივანათებ უძილო თვალეხს
და ლექსს მივართმევ დილის სუფრაზე.

ლექსებს დაეთმო გზა-ასპარეზი,
ცხოვრება ჩემი ულექსოდ ვინ თქვა?
და ვით ბადეში გაბმული თევზი
ისე, იმგვარად ფართხალეხს რითმა.

და ნამდვილ ლექსებს, სულ ახალ-ახალთ,
დაბადებულებს გამთენიისას,
დილის ნიავის სიცილექე ახლავე
და სურნელება ასდით იისა.

ზოგს ეკლიანი გზებით უვლია,
ზოგი იშლება მწვანე კვირტებად.
ზოგი ისეთი ჭირვეულია,
თოთო ბავშვივით ამიტირდება.

ზოგი ლექსია ცით მოვლენილი,
არ შეუდრკება იგი აღმართებს.
ზოგი ლოცვაა, ზოგი ტკივილი,
ზოგი დროშაა, – ზეცად აღვმართე!

ამოტვიფრული გულის ფიცარზე
ჩემი ლექსები დილისფერია,

ჩემი ლექსები ცის კამარაზე
მზის იალქნებად გამიფენია!

* * *

მოდინარ ისე, როგორც აპრილი
შემოენთები თბილისის კიდეც.
რაც უნდა იყოს ზამთრით დაღლილი,
არ შეიძლება რომ არ მოვიდეს.

იმედის გარსით შევიმოსები
და შენი გზისკენ დავინყებ ცქერას,
როგორც ელიან ესკიმოსები
მონატრებული მზის გამოჩენას!

მოდინარ! ცაში მზემ გაიბრწყინა,
სულში იმედის ფესვები ჩარგო.
თბილმა დინებამ დაადნო ყინვა,
შენ კი ლოდინით დამადნე, კარგო.

მოდინარ ისე, როგორც ქალღმერთი,
შემოენთები ჩემს გულის კიდეც,
და ისე მოგდევს აპრილი გვერდით,
როგორც ქორწილში – ხელისმომკიდე!

* * *

ელენება გალაკტიონს

შემოდგომის მიწურულს
ზამთარს უწევს მეფობა,
მზის სხივს მონატრებენ
ლამეები ლურჯები.
ვიცი, მალე მენწვევა
ლექსის ავადმყოფობა,
და ერთხელაც იქნება
ველარ გადაფურჩები!

გაიელვებს თბილისის
ბოჰემური ცხოვრება...
მერე მოვა ზამთარი
ქარშერეულ თოვლებით.
მესაფლავებს დასცდება
„მარადისი ცხოვრება“,
სიცხიანი ბოდვებით
ვიღას ემასსოვრები.

მისაგებელს მიაგებს
ზეციური გამრიგე,
ყველა გზაბნეულ და
დალაგებულ ცოდვილებს.
მსხვერპლშენიწვა ასცდებათ
გამზადებულ ტარიგებს,
დაემსხვერვეათ საკეტი
თავისუფალ ბორკილებს.

ზამთრის ბალებს დაათოვს
შემოდარცულს ფოთლებით,
რომ ბუხრებმა მწვადების
ოხშივარით იბოლონ.
გადიფრენენ მადათოვს
ლამისფერი ყორნები,
და თბილისი დარჩება
პოეზიის სიმბოლოდ.

ავტოპორტრეტი

მე ქართული სიტყვის ფონზე
ახალ რითმებს ვასათუთებ,
და ზეციურ საუფლოზე
ლექსების ღმერთს სანთელს ვუნთებ!

ფუტკარს ვგავარ განაღვიძებს,
ცვრით რომ პირი დაიბანა,
მეც ლექსების ნექტარს ვეძებ,
რომ დავთაფლო ეს ქვეყანა!

კარუსელი წვიმაში

ბაღში წვიმდა. ფოთლები პირს იბანდნენ
ნასიცხებს,
დაჰყურებდა კარუსელს მარტოდ მდგარი ნაძვისხე.
წვიმა კი არ უკვირდა, წლებისაგან გათელილს,
კარუსელის ბრუნვისგან იდგა რაღაც ნათელი.
ჯაჭვის საქანელაზე, წვიმის სიანკარეში
წყვილი იჯდა და შუქი უელავდათ თვალებში.
ნეტარებდნენ წყვილები, ნეტარებდნენ გულები,
ჯაჭვებიც გულებივით იყვნენ გადაბმულები.
იმ ბიჭს ერქვა გიორგი, გოგოს ერქვა გურანდა,
წვიმა მოდიოდა და კარუსელი ბრუნავდა.
ჩახვეული ჯაჭვებით, ჩახვეული გულებით
ავდარსა და სიცივეს ველარ გრძნობდნენ
სრულებით.

წვიმის წვრილი ნაკადი სახეს ეფერებოდა,
კარუსელი ბრუნავდა, კარუსელი მღეროდა!
იჯდა მეკარუსელე პანანინა ჯიხურში,
გარდასულ სიჭაბუკის როგორც უტყვი ნიმუში.
კარუსელის ქროლაში მისი ფიქრიც მიქროდა
და წყვილებს რომ უმზერდა, ალბათ ასე
ფიქრობდა:
„არ გაცივდნენ... თუმცა კი მარტივია სრულიად,
იქ სიცივეს რა უნდა, სადაც სიყვარულია?“
წვიმა რომ ვერ აქრობდა, იმგვარ ცეცხლის
მოდებით

ბრუნავდა კარუსელი, – დედამინის მოდელი.
და არღვევდა ნესტიან სულის მელანქოლიას
სიყვარულის, ჯაჭვების და წვიმის სიმფონია!

**მერიამ
ქამუკაშვილი**

მ
ე
რ
ი
ა
მ
ქ
ა
მ
უ
კ
ა
შ
ვ
ი
ლ
ი

ფართოდ გაშლილი ტოტემქვეშაა მოქრეული ვე-
ნახის რამდენიმე მწკრივის დასასწყისი. აქ ყოველთვის
მეჩხერი ფოთოლი და ყურძენი იყის. ვაზებს წისფრად
შეშრობია ახლად შეფრქვეული შანიაშანი. ამ ფერს
საოწრად უხდენა ფოთლების ხასხასა მწვანე, საიდანაწ
მორჩხვად იყუციტენიან დაბრანული ზღის მარჯვლები.
მ. ძამუკაშვილი

ბაღი

ის ხე და ჩვენ ერთნი ვიყავით. თვალს რომ დავხ-
უჭავ, ცხადად წარმომიდგება მთელი თავისი დიდებუ-
ლი აღნაგობით. მოგონებებში, წინა პლანზე ყოველთ-
ვის მის ათლეტურ, ლამაზ მოყვანილობის სხეულს
ვხედავ, ოდესღაც ფოთლების აბლაბუდით, გემრიელი
ნაყოფითა და მწვანე შრიალით გვიხმობდა, ნებივრო-
ბას გვპირდებოდა ცის ლაფვარდში, სადაც ცისკრის
ვარსკვლავი დიდი ხანია შთაენთქა მზის სხივებს და
ახლა ფოთლებზე ნამს აღმასებად ფანტავდა.

კურკოზე ამოსული ციდა ხეებით იყო მოფენილი
ბლისქვეშეთი. უხვად ეყარა ჩანასახიანი კურკოები და
მათი დამტვრეული, ჯამისებური ნახევრები.

...იმ ადგილზე აღარაფერია დარჩენილი ფესვების
ერთი ძარღვიც კი არ იკლანება ნიადაგში.

ბლის მჭამელებს რა გამოლევს. ხილის ძირითა-
დი გამანადგურებლები ვიყავით ჩემი უბნის ბავშვები
და არა მხოლოდ ჩვენ. აქ, თითქმის, ნახევარი სოფლის
გოგო-ბიჭები იყრიდნენ თავს. ის მაღლიანი კი ყველას-
თვის გულითადი მასპინძელი იყო. არაფრად აგდებდა
ტოტების მტვრევისგან მიყენებულ ტკივილს და შეურა-
ცხყოფას, ტკბილ ლუქმას არავის ამადლიდა.

ბალთან სამი გზა მიდიოდა, თუმცა ყველასგან
გამორჩეული თანაც ულამაზესი, მაინც ხევის მხრიდან
იყო.

სადინარი ძალიან დიდი არ ჰქონდა. მის სავალ
გზას, ორივე, მხრიდან დიდრონი ხეები აძლევდა შნოსა
და ლაზათს.

კომშის უზარმაზარ ხეს ეკიდა ჯერ კიდევ დაუმ-
ნიფებელი მუქი მწვანე, მოკრემისფერო ბუსუსში
გაბუმბლული „სურები“, აი, მახრჩობელას რომ ეძახიან.
ტოტები და ტანი ისე ჰქონდა დაღვლარჩნილი, ეტყობა,
დროის გადასახედიდან უამრავ ნელს ითვლიდა. ლე-
ღვის ხეს კი ტოტების ბოლოებში ნაყოფის პატარ-პა-
ტარა თაიგულები შეეკრა. ნახევრად არხსა და ნახ-
ევრად ასფალტიან გზას გადაფარებული მისი განიერი,
წრისებური მოყვანილობა რაღაც ზღაპრულს ქმნიდა
და თავისი წიაღისკენ გვიზიდავდა. სასიამოვნო იყო
მის შავ ჩრდილში ხავერდოვან ბალახზე კოტრიალი.
ორი ალვის ხე თითქოს, სიმაღლეში ეჯობებდა

ერთმანეთს. კენწეროები ცის თალში გამოუკიდათ,
დამცინავად დასცქერიან მათ ქვემოთ დაბალ-დაბალ
ხეებს – „ასე რამ დაგაჩიავთ, მხოლოდ სხვის საამებ-
ლად გამოისხამთ ნაყოფს და ისე წახვალთ წუთისოფ-
ლიდან, ვერ იხილავთ საოცრებას რომელიც ჩვენ დღე-
წინადაგ გვიამებს თვალს“.

არხი მეორე მხარეს წვრილი ნაკადით ბოსტანში მი-
არაკრავებს ანკრა წყალს, ისიც დაუზარელად რეცხავს
სარეველა მცენარეთა გამიშვლებულ, თეთრ ფესვებს
და სიცოცხლეს უნანილებს ბოსტნის ბინადართ.

ანწლის ნითელღეროიან ბუჩქებს სქელი კედელი
აღუმართავთ. წყლის ნაპირზე ვიდაცას მსხვილი ლე-
როები ამოუკაფავს, ირიბად ნაჭრილის გულში შავი სი-
ცარიელე მოჩანს.

პატარა იყო ხევი მაგრამ არც ისეთი, გადავსული-
ყავით და ფეხი არ დაგვსველებოდა. ვინ დაგიდევა,
წყალი ყინულივით ცივი რომ იყო, ცხელ ზაფხულშიც
კი უსიამოვნოა ასეთ წყალში ჩასვლა. ქუსლები გვეყ-
ინებოდა, თითები გვტეხდა მაგრამ ამას არავითარ მნიშ-
ვნელობას ვაძლევდით. უფრო რომ მოუჭერდა სიცივე
არხში, სადაც უნდა გადავსულიყავით, დიდრონ ქვებს
ვაგდებდით და ამ სახელდახელო გზით მოვექცეოდით
მეორე მხარეს.

ნაპირზე მოზრდილი, მშრალი ქვები ეყარა. შიგნი-
თაც მრავლად იყო ხვინჭა. წყალი ისეთი პატარა მოდი-
ოდა ზოგ ქვას ნახევრამდე ასველებდა და მათი თეთრი
თავები რაღაც ზღაპრული ცხოველის კბილებივით მო-
ჩანდა.

რამდენჯერ ჩაგვიშვია მდინარეობაში ფოთოლი,
მსუბუქი, ღრუიანი ღერო და სირბილით მივყოლილ-
ვართ მათ გზას შიშველი, აყოჭლებული ფეხებით.

შორს არ იყო ადგილი, სადაც მისი თავისუფლე-
ბა მთავრდებოდა, – ბეტონის ვინრო კალაპოტში უსი-
ცოცხლო კედლებს და ფსკერს ამაოდ ელამუნებოდა. აქ
უკვე ყოველგვარ ინტერესს ვკარგავდით და იმ საქმეს
ვუბრუნდებოდით, რამაც ამ არხთან მოგვიყვანა.

მოვექცეოდით თუ არა ხევის მეორე მხარეს, ვი-
წრო, ხეებით გადმოხურულ ბილიკზე აღმოვჩნდე-
ბოდით, რომლის შესასვლელში წლებისგან დამძიმე-

ბული, მაგრამ მაინც მედგრად მდგარი კაკლის ხე იყო აღმართული. იგი, თითქმის, მთლიანად ფარავდა არც-თუ პატარა ბოსტანს, რომლისთვისაც ღობის ძირითად საყრდენს ეს კაკალი წარმოადგენდა.

პირველი ხილი, რომელსაც ბილიკზე გადასვლი-სას გაუგებდით გემოს გახლდათ ქლიავი. მისი უამრავი ჯიშებიდან, განსაკუთრებით, გვიყვარდა „დამასხი ქლიავი“, რომელსაც მართლა იმდენი ესხა, სიმძიმისგან ტოტები ემტვრეოდა.

თხილის ახალშეფოთილი რკალისებური ფოთ-ლები სავალს აძნელებდა. თავდახრილები მივაბიჯებ-დით, ხელით ვათავისუფლებდით ჩვენს წინ ჩამოზურ-ულ გზას. ვილაცას ბილიკი გადაუთხრია, ქვემოდან ქვები შემოულაგებია, ეტყობა, მორწყვას ცდილობდა.

ბოსტნების უმეტესობა ბილიკის დონიდან ერ-თი-ორი მტკაველით დაბლა ხასხასებდა, რათა სარ-წყავი წყალი უდანაკარგოდ გამოეყენებინა პატრონს. გზის გაგრძელებაზე გვხვდებოდა პატარა, მოწული ქობი, რომელიც დანგრევის პირას მიეყვანა ველური ზღმარტლის კარგა მოზრდილ ხეს. ქვემოდან ფესვ-ებით უთხრიდა „საძირკველს“, ზემოდან უხვნაყოფი-ანი ტოტებით სახურავის ჩამოქცევას ლამობდა. გვი-ანი შემოდგომის ამ ხილს ყურადღების ღირსადაც არ ვთვლიდით, რადგან სულ მკვასხე იყო. არც ბალამწარა გვიზიდავდა, მის მეზობლად, მიუხედავად თეთრ-ნით-ლად აღუდღუდებული ნაყოფისა. ძალიან მწარე იყო და საქმელად უფარგისი. რისთვის უნდოდა მის პატრონს, მხოლოდ სასარგებლო ნარგავებს თუ ჩრდილავდა.

ბილიკის დასასრულს, მის ორივე მხარეს, კაკლის ხეების ტოტები ჩაჰხვევ-ჩაჰკონინებოდა ერთმანეთს.

გადავაბიჯებდით თუ არა ამ საზღვარს, ფართო საურმეს მივყავდით ფიცრული, ერთი თვალი ოთახ-ისკენ, რომელიც შორიდან მკვიდრად ნაშენის შთაბე-ჭდილებას ტოვებდა, მაგრამ მარცხენა მხარეს ნაფერ-დებული, აქამდეც წამოწვებოდა, რომ არა ბეტონის მსხვილი სარები, რომლებიც მის საყრდენად გამოეყენე-ბინათ. გვერდით მრგვალი თალარი შაბიამის ხსნარის-გან ლურჯად იყო მოქცეული გარედან, შიგნით კი სქელ ფენად იდო კირის თეთრთან შერწყმული. ვენახის ატ-ამს დახუნძლული, წვრილი ტოტები შიგ საცეცხეებით ჩაეყო.

ისე როგორ ჩავივლიდით, ცნობისმოყვარეობას ქობში არ შევეხებდებინეთ. მის ავლადიდებას შეადგენდა უზარმაზარი ხის მაგიდა, ოთხ ფეხზე უშნოდ შეკონნი-ალებული. გაურანდავ ფიცრებთან დიდი სიფრთხილე იყო საჭირო, ხელში ხიჭვი რომ არ შეგვსობოდა. ზედ გამუდმებით იდგა მარილის „პაჭკა“. თავი უხეშად აეხ-იათ, ამიტომ მის ირგვლივ თეთრი ფხვნილი იყო მიმოზ-ნული. ძველისძველი წვრილად დამტვრეული პური, რომელიც ისეთი ხმელი იყო, ჩვენში რომ იტყვიან: „თათარს თავში რომ ჩაარტყა, არ გატყდება“. ხახვის გაუფცქენელი თავებიდან აქა-იქ შემოცლილი ფერფ-ლი ეყარა. გვერდდამაჰალ პამიდორს ირგვლივ ფიცარი დაესველებინა. მოხარული კვერცხის ნაჭყუჭები, ტომ-ატის თუ ტყემლის სანახევროდ დაცლილი ბოთლები, ცარიელი ჭიქები...

მაგიდას სამი მხრიდან ერტყა ფიცრისავე უხე-შად დამუშავებული, გრძელი სკამები. შესასვლელიდან

მარჯვენა მხარეს კედელზე მკვიდრად მიედგათ ე.წ. „სკამ-ლოგინი“, რომელიც სადილობისას სკამის მა-გივრობას ეწეოდა, შუადლის მოსვენებისთვის კი ლოგ-ინის. თავის დასადებად ფიცრისავე „მუთაქა“ ირიბად მიეჭედებინათ მსხვილი ლურსმნებით.

კედლის თაროზე მოჩანდა სამუშაო იარაღები: ვა-ზის მაკრატლები, ვენახის კენწრის გადასაჭრელი მოხ-რილი, ბრტყელპირიანი დანა, ნამგალი, ტარნამძვრალი ნალდი, სალესავი...

გარეთ გამოსულები აუცილებლად ჩავიხედავდით თალარში. ნარჩენ შაბიამისა და კირის შესქელებულ ხსნარში არეულიყო მკვასხე ატმები, მისი ფოთლები, წვრილ-წვრილი შავი ტოტები. ცნობისწადილი გვწვავ-და, ხომ არ იჯდა შიგ ბაყაყი, ხელიკი და თუნდაც გვე-ლი. წვერნამახული ჯოხებით მასზე ჩვენი სახელები მონდომებით გამოგვყავდა.

აქედან ბალი სულ ახლოს აკიაფებდა მწიფე ნაყ-ოფს და ჩვენც მეტი რალა დაგვრჩენოდა, უნდა გვე-სარგებლა მისი მასპინძლობით...

ხევის მხრიდან გზა ყველაზე მეტად გვიზიდავდა, თუმცა არანაკლები იყო მისასვლელი „საბჭოს“ ეზოდან. აქ მცენარეთა სამოსახლოს ხშირი ნიწვნარი შეადგენდა. სანამ „ბორჯომზე“ (ასე უწოდებდნენ ამ ულამაზეს ადგ-ილს) ჩავივლიდით, უნდა გადაგველახა დანგრეული ბო-გირი, რომლის დასაჯდომად განკუთვნილი ნაწილიდან ცემენტი ჩამოშლილიყო და დამტვრეული აგურები მო-ჩანდა. იგი გადებული იყო ბურღის წყაროდან გამომა-ვალ ანკარა წყალზე. ხტუნვა-ხტუნვით ჩავივლიდით სამ საფეხურს და ნიწვების სქელ, მოყავისფერო ჩხვლეტა მასას ფეხით აქეთ-იქით ვფანტავდით. მავთულის ბადით შემოლობილისათვის კარის მოვალეობას მავთულისავე ხისჩარჩოიანი ბადე ასრულებდა, რომელიც ყოველთვის ღია „ეგდო“. შენობა ორსართულიანი იყო. ზედა სარ-თულზე სოფლის გამგეობისთვის გამოყოფილი ოთახე-ბი იყო განლაგებული, ქვემოთ – პირველი სართულის ქვედა კუთხის ოთახს რომ ჩავუვლიდით, სტამბის სუნი შემოგვიღიტინებდა ცხვირში. ღია კარიდან მოჩანდა ახ-ალი გაზეთების უზარმაზარი გროვები. სწორედ, აქედან ნაწილდებოდა სოფლის მოსახლეობისთვის განკუთვნი-ლი ჟურნალ-გაზეთები. მეორე ოთახის ფანჯრის მიწები ჩამსხვრეული იყო, მისით არ სარგებლობდნენ.

სწრაფად ჩავირბენდით უზარმაზარი ლეღვის ტოტების ხეივანქვეშ. ქვემოთ, ღობეებზე, ორივე მხ-არეს უამრავი კუნწულა გადმოკიდებულიყო სვიისა. გა-მოვგლეჯდით რამდენიმე მწვანე ბურთულას. უცხო არ იყო ჩვენთვის მისი საძაგელი არომატი, მაგრამ მაინც ხარბად ვისუნთქავდით მუჭში გამომწყვდეულ, სიფრი-ფანა ქერცლებისგან აკინძული ყვავილის სურნელს.

უკან მოვიტოვებდით კვინჩის „საბადოს“. აქედან გზა მარცხნივ უხვევდა. წვიმისგან ჩაშავებულ წნელის ქობს გარშემო შემოლაგებული ფუჩეჩის ძვე-ლი, ჩანაცრისფერებული კონებილა ამაგრებდა, ისე იყო მოყანყალბული. საკიდად წნელის გამოჩრილი ბოლო გამოეყენებინათ და ზედ, ვინ იცის, რამდენი წლის წინ დაეკიდათ დაგლეჯილი სამხედრო ქურთუკი. გამოხე-ულებიდან ბამბის თეთრი გროვები ამოფუებულიყო. ფეხებმოქცეულ მაგიდაზე ფუჩეჩდაცობილი თიხის დოქი იდგა ძველისძველი წყლით. სკამის ნასახს ვერ

იპოვიდით, მის ნაცვლად ნაღმის კონები შეეტანათ. გავდივართ მწვანედ მოხავერდებულ ბილიკზე და აი, ჩვენი ბალიც ხელის განვდენაზეა...

მესამე გზას აქეთ-იქიდან ჩასდევდა ტყემლისა და ალუბლის ხეების სქელი კედელი, რომლის დასავლეთ მხარეს აგრძელებდა ბებერი, პატარა ვენახი კუფხალი მტევნებით. დიდი ხნის გასაახლებელი იყო, მაგრამ, ეტყობა, პატრონს არ ემეტებოდა გასაკაფად. ცოტა მოშორებით იდგა ძლიერმსხმოიარე ტყემალი, რომელსაც „ციკანაანთ ტყემალს“ ვეძახდით, რადგან ამავე სახელით მოიხსენიებდნენ მის პატრონს. ისე გვიზიდავდა, როგორც ფუტკარს ყვავილი.

მკვეთრად უხვევდა გზა მარჯვნივ. ბილიკი ვენახის გვერდით მიემართებოდა. მასსოვს მისი პატრონი – ცალფეხა მოხუცი კაცი. რომ დადიოდა ხის პროთეზი უცნაურ ხმას გამოსცემდა. ახლაც მიკვირს როგორ ახერხებდა სანამლი აპარატის აკიდებას. ვისხენებ და გაოცებული ვარ მისი გამრჯეობით – ნაკვეთი ყოველთვის ხელისგულივით სუფთად ჰქონდა მოვლილი. ჩაუვლიდით თუ არა ორთვალთან, საზიარო თალარს, ბლის ტოტებქვეშ ამოვყოფდით თავს...

ხევის გზით ჩაგრბივართ ბილიკზე. გზადაგზა მუჭით ვწყვეტთ ფოთლებს, ჰაერში ვისვრით. ქლიავის დაბინდულ, მკვახე ნაყოფს ხელისგულით ვაცლით ნისლის საბურველს, ვკბერთ, ენაზე გვეკიდება მისი მჭახე-მწკლარტე გემო. შორს ვისვრით. ვიდრე ვინმეს ბოსტანში დაეცემა, უკვე შორს ვართ ამ ადგილიდან. ხმაურითა და ყიჟინით შევცვივდით ხის ქვეშ. იქვე, ყვავილზე მჯდარი პუპელა გულგახეთქილი, ტრიალ-ტრიალით გაეცალა იქაურობას. ბალახში ჩამალულმა კალიებმა ხტუნვა-ხტუნვით უშველეს თავს... ბლის კენკვით გართული ჩიტებიც დააფრთხო ჩვენს მიერ შექმნილმა აურზაურმა და გაბრაზებით აიჭრნენ ლაჟვარდში.

ფართოდ გამოიღო ტოტებქვეშაა მოქცეული ვენახის რამდენიმე მწკრივის დასაწყისი. აქ ყოველთვის მეჩხერი ფოთოლი და ყურძენი იცის. ვაზებს ცისფრად შესრობია ახლად შეფრქვეული შაბამანი. ამ ფერს საოცრად უხდება ფოთლების ხასხასა მწვანე, საიდანაც მორცხვად იჭყიტებიან დაბრანული ბლის მარცვლები.

ვენახი პაპაჩემს ეკუთვნის.

ნაკვეთები ტერასებზეა განლაგებული. ჩვენსა და ჩვენს მომიჯნავეს შორის ბექობია, რომლის თავში ჩვენი ბლის ხეა წამომართული. საზღვარს, რომელიც დაკლაკნილად მიემართება ვაზის მწკრივის გასწვრივ, ზუსტად შუაწელზე „შამპანიური რენეტის“ უშველებელი ხე ამშვენებს. ძირს მდგრად გაუდგია ფესვები. ის ბარაქიანი იმდენ ნაყოფს ისხამს, მთელი წლის განმავლობაში ოჯახს ვაშლი არ აქვს საზრუნავი, მიუხედავად იმისა, რომ ყვავილიდანვე ვინყებთ ჭამას. ჯიბეში ყოველთვის მოგვეძებნება მარილი, მის გარეშე არ გვახლებით. საზღვარს წვრილნაყოფიანი ატამი ამთავრებს.

ბექობს ძირი ისე აქვს გამოღებული მომიჯნავესგან, თუ ცოტა შიგნით არ გავიარეთ, შეიძლება მის ბოსტანში აღმოვჩნდეთ. უფრო მეტიც, პატრონმა სამართლის ცოდნის უდიდესი ნიჭი გამოამჟღავნა და ყოველთვის გვახსენებს: „კანონით მალა უნდა ვიართ“-ო. არ ვიცი რომელ კრებულში ამოიკითხა, მაგრამ არასოდეს შეუსრულებია ნათქვამი.

ვენახის ბოლოში ბებიჩემის სანაქებო ბოსტანი იწონებს თავს. რა გინდა სულო და გულო აქ არ ხასხასებდეს.

მოდით, ისევე ჩვენი ბლის ქვეშ შევიხედოთ. ქვედა ტოტები უკვე გავათავისუფლეთ სიმძიმისგან, მკვახესაც გემრიელად გვახელით. ამაოდ შევცქერით უშველებელ სიმაღლეზე ხის უტოტებო ტანს. სავსე კუნწულები სათამაშოებივითაა დაკიდებული. ცუდი აქვს ასასვლელი, მაგრამ აქ კიბეს ვინ მოგართმევს. „ძალა აღმართს ხნავს“. ეს აღმართი კი მაცდურად გვიქნევს ხელს, თავის ლამაზ და ტკბილ სამფლობელოში გვიპირებს შთანთქმას. ყველაზე ყოჩაღები დანარჩენებს ასვლაში ვეხმარებით, შემდეგ შევტვებით, დავეკიდებით ქვედა ტოტს, ტანს ავზიდავთ. ორკაპში გაჩხირულები ძლივს ვახერხებთ ზემოთ აძრომას. დაძაბულობისგან ხელ-ფეხი გვიკანკალებს. იქვე, თავთან აკიაფებულ ბალს, პირდაპირ, პირით ვწყვეტთ და ვიტკბარუნებთ. კარგად დავნაყრდებით თუ არა, მალა და მალა ვინვეთ. გადავლახეთ ის მდგომარეობა, როცა „პირს უნდა და მუცელს აღარ“. ჭამა მოგვებზრდა, უფრო ვერთობით. ნაყოფს ხელს ვუჭერთ. გადმოგდებული კურკო ქვევით მიფრინავს და თან მიაქვს ტკბილი წვენი, ზოგჯერ რბილობიც მიჰყვება, ცარიელ ქერქსა და მივირთმევთ. ბოლოს ისე გვებზრდება კურკოს ქერქსაც მივყალობით. თუ შემთხვევით, მატლი ამოვარდება, ზიზლით გავკრავთ შორს. ერთმანეთს ვესვრით პატარა ბურთულებს და ჩვენი სიცილ-კისკისი სივრცის ხმებს ერევა.

ხეზე სულ მალა-მალა ვინეთ, ვილას ახსენდება ჭამა ან ნაყოფის „ბომბები“. კენწეროში მოქცეულები ერთმანეთს ვეჯიბრებით ვინ უფრო მალა პოზიციას დაიკავებს. რომ იტყვიან, „ფოთლებზე დავდივართ“. ხალისიანი ქარი მუდმივად აქ არის დავანებული, უბერავს და ჩვენც შუადღის ტალღებს აყოლილი მივცურავთ სივრცეში.

მჭიდროდ ვეკვრით ხის ტანს. გულში მაინც ბუდობს პატარა შიში, ვაითუ, მოტყდეს წვრილი ტოტები, რომელთან ერთადაც ჩვენი ტანი ირწევა. დარწმუნებული ვარ, მეგობრებსაც იგივე განცდა აქვთ. დაბლა ჩამოხედვას ვერ ვებედავთ, თავბრუ გვესხმის.. ბოლოს და ბოლოს ვერწვევით სამყოფელს, ჩვენს სტიქიას და კიდევ ერთხელ ვავლებთ თვალს ირგვლივ გადაშლილ გარემოს.

იქვე, ახლოს შვინდლარნას ლარტყა-ლარტყა ლეროებს ამოუყვია თავები შამბნარიდან. უზარმაზარ ლელვს ზემოდან მხოლოდ „ქოლგა“ მოუჩანს, თითქოს, პატარა მწვანე გორა წამომართულა.

ძველისძველი სანახევროდ დანგრეული სათბურის ჩამოშლილი კედლები ჩამავებულა. გვერდით, მრგვალად ნაშენი კედლის შიგნით ადრე ყურძენს წურავდნენ, ახლა სახურავიც არ შერჩენია, თუ საერთოდ ჰქონდა. მალალი ხეების კენწეროებილა მოჩანს, შიგნით რომ ამოსულა, ალბათ, კურკოზე.

ცოტა მოშორებით სასაფლაოს მუქი მწვანე კვიპაროსების წვეტიანი სილუეტები იკვეთება, რა ტკბილი მარწყვი იცის იქ. საფლავებს შორის მიმობნეული წითელი, უტკბილესი ნაყოფი საოცარი ძალით გვიზიდავს. უხვადაა ჭიანჭველებისა და სხვა მწერებისგან გვერდგა-

მხატვარი სოფიო ქელიძე

მოჭმული. მათაც ყოფნით და ჩვენც. ზოგ ნაყოფს უცნაური, უსიამოვნო გემო აქვს, მას „მკვდრის გემოს“ ვეძახით.

თვალი გადარბის უზარმაზარ ზვარზე, რომლის შუაგულში, ორსართულიანი მოზრდილი შენობა სოკოსავით ამოსულა. ეს „ნაზიანთ მარანია“. აქ დიდრონ ქვევრებში, სანაახლებიდან, ამღვრეული მოჩუჩუხებდა მზის თბილი სხივებით ჩამტკბარი მაჭრის ნაკადულები.

მზერა გადაგვაქვს წლების სიმძიმისგან შეწუხებულ კაკალზე. მისი საუკუნოვანი დაკორძებული ტანი, ბევრი უბედურების მომსწრე, ახლა საცოდავად გამოიყურება. ცოცხლად დარჩენილი რამდენიმე შეფოთილი ტოტიდან იგრძნობა, რომ ისევე სუნთქავს და ცხოვრების ორომტრიალშია ჩაბმული.

უფრო ზემოთ ციხის ქვით ნაშენი ქონგურებიანი კედლები მოჩანს, რომელიც ხშირად დაგვილაშქრავს. ბევრიც არაფერია შიგნიდან სანახავი. ერთი მსხვილი კოჭი, ვინ იცის, როდის ჩამოგდებული, გარდიგარდმოა გაჩხერილი. იქვე ყრია დანახშირებული, წვერგამავეებული ხის ნამწვები.

მზერა სკოლის შენობის წითელი კრამიტის სახურავს გადაუვლის და რკალი იკვრება.

სწორედ ამ ყველაფრის შუაშია ამოზრდილი ჩვენი ბალი. როგორ შეიძლება არ გვიყვარდეს, – ყოველთვის აულაგებელ ტკბილ სუფრას, ირგვლივ გადაშლილ ამ საოცარ სანახაობას, მისი წყალობით, ჩვენს განკარგულებაში ამოუყვია თავი.

ბალთან ჩამოსულებს ხშირად გვხვდება ხის ქვეშ ჩამომჯდარი პაპაჩემი. ტკბილად ღლინებს უცხო მელოდიას. საოცრად ხვევრდოვანია ეს ხმა. შორეული მონატრება ისმის მის ლულუნში, სევდიანი „ჩუქურთმები“ წყაროს წყალივით მირაკრავს და სივრცეში ღრუბლის

ქათქათა მარმაშივით დნება. სუნთქვაშეკრულები მივჩერებივართ მოხუცს. ვგრძნობთ იმ უზომო ნაღველს, გულთ რომ ატარებს. სიმღერას ქარი მიაქროლებს და წარწარად აფენს მისი სამშობლოს სანახებს, რომლებიც ცხრა მთის იქით დარჩენილა... განუყრელად თან აქვს თამბაქოს პატარა ქისა შესაკრავი თასმით. ჯიბეში ქალაღდის ზომაზე დაჭრილი ფურცლები ულაგია. თვალმოუშორებლად ვუცქერთ, როგორ ხსნის ტომსიკას, როგორ წამოყრის თამბაქოს ქალაღდზე. გადაახვევს, ენის წვერით ასველებს მის კიდეს და ანებებს. „პაპ-იროზი“ მზად არის.

გვეტყვის, ადით შვილო, თქვენც ჭამეთ და მეც ჩამომიგდეთ ერთი-ორი კუნწულა, პირი გავისველო, ოღონდ დიდ ტოტებს ნუ მოამტვრევთ, გაისადაც ხომ გინდათ. ძირს ვყრით ძლიერმსხმოიარე ტოტებს იმდენს, რომ პაპამ ჭამოს და ჩვენც დაგვრჩეს სახლში წასაღებად. გზაში კუნწულებს ფოთლებს ვაცლით, მხოლოდ ბალს ვტოვებთ, ასე უფრო მიმზიდველია. შემხვედრთ შეიძლება ხათრით დავუთმოთ რამდენიმე მათგანი.

ბინდშერეული ნათელი – საბოლოო ამოსუნთქვა დღისა, როგორც კი თავის გზას ენია, დაიდრა სიბნელე, რომელიც მოთმინებით ელოდა თავის რიგს.

სახლში დაბრუნებულები მექანიკურად ვჭამთ უკვე დავინწყებულ საჭმელს. რალა ჭამა გვინდა... მაშინვე ძილს ვეძლევი, მოუთმენლად ველით ახალი დღის დაწყებას, რათა კვლავ ჩვენს სამოთხეში ვიგრძნოთ თავი.

...დრო გადის...

ხეები კვდებიან გვიან, ბუნებრივად, მაგრამ არსებობენ გამონაკლისებიც...

...ახლად გამომცხვარმა მომიჯნავემ თავი ინჟინრად წარმოგვიდგინა. ქალაქიდან ჩამოსულ კაცს, რალაც მონიწებით ექცევიან მეზობელი ნაკვეთის მესაკუთრეები. მისთვის ბუნება და სილამაზე ერთი, ჩვეულებრივი, ცხოვრებისეული მოვლენა იყო, არავითარ ღირებულებას წარმოადგენდა. სოფლის ავან-ჩავანის არაფერი გაეგებოდა. კიბის საფეხურებით აწყობილ ნაკვეთებს ავ თვალს არ აცილებდა. ერთხელაც, ისე გათამამდა პატრონებს შესთავაზა ტერასების მოსპობა. სოფლის სილამაზის არაფერი გაეგებოდა მეთქი, ტყუილად არ მითქვამს – გადახნ-გადმოხნეს. უსიცოცხლო მიჯნებით დააქუცმაცეს საერთო ხნული. ჩვენი სანუკვარი ბალი და ვაშლიც ამ უსარგებლო „სიახლეს“ შეენირა. წლობით ნაზარდი, ნალოლიავეები ერთ ნუთში დასცეს მინაზე, აჩეხეს...

მართალია, უკვე დიდები ვიყავით ძველი მეგობრები, მაგრამ არც ისე, გავლენა მოგვეხდინა ამ თვითმარქვიაზე, მაგრამ გულიდან ამ უღვთო ამონაგლეჯს ვერაფრით ვეგუებოდით. ვიცი, რომ წლების სიმრავლის მიუხედავად, ბევრი იმათგანის გულში ისევე ცოცხლობს ნათელი სურათი სანუკვარი წარსულისა...

ცისკრის ვარსკვლავი თანდათან შთანთქა ახლად მოვლენილმა დღემ. ზაფხულით გამთბარი მზე ნელ-ნელა მიცოცავს ზემოთ. სინათლის ჩანჩქერი იღვრება ბალახებსა და ფოთლებზე. აბლაბუდაზე ნამის წვეთები ბრწყინავს...

...ხეზე სულ უფრო და უფრო მალლა მივინევთ, მთელი ტანით ვეტმასნებით ძლიერ სხეულზე. ბალი კენწეროში ყველაზე ტკბილია...

ჰანეტა
სამხარაძე

მე ვარ ენა – საოჯარი,
მე ვარ ენა – საფიჯარი
ყველაფერზე წმინდა, ტკბილი,
ჩემი ხალხის ღვიძლი შვილი.

ჩემი ხალხის ფიქრი, ღხენა,
მშობლიური ფედა ენა,
მე ვარ ნატვრა, მე ვარ შვედა
და ოქნების ასრულებდა.

ჟ. სამხარაძე

ჩვენი განძი

ჩვენი განძია ენა ქართული,
ჩვენი გმირების მშობელი ენა,
მით ცურტაველი წერდა „შუშანიკს“,
ის იკორთაში ხატად ესვენა.

ამ ენის მადლით გაბრწყინდა შოთა
და მთელ მსოფლიოს დაადგა შუქად,
ამ ენით წერდნენ ჩვენს მათიანეს,
ერის მარგალიტს თესავდნენ უხვად.

პალესტინაში, ჯვრის მონასტერში,
ამ მადლით ანთეს წმიდა სანთელი,
გურამიშვილმა, ბარათაშვილმა
ამ ენით შექმნეს ცრემლით სათქმელი.

ილიას კალამს, აკაკის კალამს
ამ ენით ჰფენდა ნათელს სიონი
და ვაჟასავით, ლექსად მომსკდარი,
ამ ენით ქუხდა გალაკტიონი.

გოგებაშვილმა წიგნად აკინდა –
სულის ძაფებით ამოქარგული
და „დედაენის“ უკვდავ ბნკარებად
უძღვნა პატარებს სული ქართული.

ქართულო ენავ, შენ გაგიმარჯოს,
მარად გქონოდეს ამაყი სული,
რომ მომავალი სჯობდეს დღევანდელს,
კვლავ, გაგვახსენე დიდი წარსული!

იხარე, ჩემო მშობელო ხალხო,
ერო, მართალო, ერო, ძლიერო,
იცოცხლე ენავ, ქართველი კაცის
საამაყოდ და საბედნიეროდ!

ფედა ენის ნაამბობი

მე ვარ ენა – საოცარი,
მე ვარ ენა – საფიცარი
ყველაფერზე წმინდა, ტკბილი,
ჩემი ხალხის ღვიძლი შვილი.

ჩემი ხალხის ფიქრი, ღხენა,
მშობლიური დედა ენა,
მე ვარ ნატვრა, მე ვარ შვედა
და ოცნების ასრულება.

ოცდაექვსი საუკუნე –
მახარატეს, მატრიალეს,
ჩემით, ჩემით დაწერილა
საქართველოს მათიანე.

გაყვითლებულ ეტრატებად
მუზეუმებს შეხიზნული,
ჩემი ერის წარსული ვარ,
ჩემი ერის ცხელი გული.

ვარ ქართული სულის ღხენა,
ვარ ქართველთა ლექსის ენა,
ამ ძლიერი, ამაყ ერის
სიმდიდრე და აღმაფრენა!

მაშ, ჩამისვი, გულში, ბიჭო,
მაშ, ჩამიკარ, გოგო გულში,
ქვეყნად, ვერვინ, ვერ დაგვაბნოს –
დედა ენის სიყვარულში!

განა, მხოლოდ, ანბანი ვარ,
მოვლენა ვარ ქართულ ყოფის,
იამაყე, ქვეყანაზე
მეც ვარ ერთი მჯობნის მჯობნი!

მე ქვეყანა გავაკვირვე
სიღრმითა და სიღიადით,
სიბნელეში შენს წინაპრებს
მე ავუნთე განთიადი.

მაგრამ, ეს კი, დაიხსომე,
არასოდეს დაივიწყო,
მომიარე, გამიფრთხილდი,
სადაც იყო, როგორც იყო.

რადგან, მე ვარ: შეუცვლელი, –
დედის ენა, ერთადერთი,
მე ვარ: ერთი, საფიცარი,
როგორც დედა, როგორც ღმერთი!

ნაცვრა

კვლავ, შევხარი ცას, –
დაფოთილილ მტრედებში,
გულანთებულს –
მზის სხივების ბრიალში...
და... ვინატრებ:
სიმღერით და ლექსებით
დავიფერფლო, –
ჩემი მინის ტრფიალში.
ჩემს მამულში
სულ ჭაბუკად დავრჩები,
შორს დავიფრენ
ჭალარას და სიბერეს,
ყველა ბულბულს
და შოშიას ავყვები,
ჩემი მინის
სადღეგრძელოს ვიმღერებ, –
სიყვარულის
საგალობელს ვიმღერებ!

თელავი

მინდა, სიმღერად დაგადნე,
მინდა, დაგეფრქვე სიტყვებად,
ჩემი ცხოვრების შარაგზა
შენი ბილიკით იწყება.

ჩემო დედავ და მშობელო,
ღვთისგან ნაკურთხო ალაგო,
ჩემო, ლამაზო ზღაპარო,
ციხე-ბურჯების ქალაქო!

ქართული ენავ!

შენ, საოცარო, შენ საფიცარო,
მრავალ ენისგან გამორჩეულო,
ხავერდოვანო, სიტყვათმრავალო,
ენავ, ენათა შორის რჩეულო!

ქართველი ერის ხარ სიამაყე,
თაფლად დენილო, ენავ, მდიდარო,
შოთას, ილიას, აკაკის, ვაჟას,
გალაკტიონის დასაფიცარო!

გულიდან თქმულო, გრძნობადიერო,
სიოს ჩურჩულო, ბულბულის სტვენავ,
შენ, მთელ სამყაროს ეყოფი სუნთქვად,
დედაო ენავ, ქართული ენავ!

ქართული ენა

ენა ქართული, ჯადოსნური,
გასაოცარი,
ენა ბულბულთა, სიყვარულის
ენა ღვთიური,
ენა რუსთველის, ტატოსი და
გალაკტიონის,
ენა, ქართული მთა-ბარივით
მუდამ მზიური!

სიმღერა

ალაზნის ნაპირზე ნისლი დაძენილა,
ტირიფიც ამ ნისლის ფერია,
ფირუზის ზეცაში მერცხლები შეჭრილან,
სიცოცხლის სიმღერას მღერიან.

მერცხლების სიმღერას ოცნებით ავყვები,
მეც მათებრ, მეც მათებრ მალი ვარ,
მაგრამ ლურჯ ზეცაში როგორ ავმალდეები,
თუ, ერთი, უბრალო ქალი ვარ!

„დედაენა“

ეს არის – წიგნი, –
დილის ცისკარი,
ეს არის – ჩემი
თვალის გახელა,
ეს არის – განძი, –
დიდი საუნჯე,
მას „დედაენა“ ჰქვია
სახელად!

სადღეგრძელო

თასი ავავსე ბადაგით,
სადღეგრძელო მაქვს სათქმელი;
სულ ამშვენებდნენ ქვეყანას
საქართველო და ქართველი!

ანა
მანოშვილი

მივანიჭებდით ერთად,
თეთრი პეპლების ზღვაში;
დაფარფატებდა ფიფქი,
ოცნებასავით წაში.

შენ ბავშვი იყავ, ჯერარე,
მე კი მათოვდა თმაში,
გახსოვს? ასევე თოვდა,
ასევე თოვდა, – მაშინ.

ა. მანოშვილი

ნატვრა

ნეტავი, ცა ვიყო, რომ სულ შენ გიცქირო,
მზე ვიყო: ციმციმა, თაკარა,
ზღვა ვიყო, ტალღებით შენ გეფერებოდე,
ან, თეთრი თოლია, – პატარა.
ნეტავი, წვეთებად მაქცია,
ტანზე დაგადნები გავექრები:
ნეტავი, ტაძარი ვიყო ან,
შენს ხელში ნანთები სანთლები,
ნეტავი, ბალახი ვიყო ან,
შენს ბაღში გაშლილი ვარდები,
ნეტავი, სიმღერა ვიყო ან,
შენს გულში შეჭრილი დარდები,
ნეტავი, ცა ვიყო, რომ სულ შენ გიცქირო,
მზე ვიყო: ციმციმა, თაკარა,
ზღვა ვიყო, ტალღებით შენ გეფერებოდე,
ან, თეთრი თოლია, – პატარა.

გახსოვს? ასევე თოვდა...

ვუძღვნი ჩემს დაიკოს

თოვს და უნაზეს ფიფქებს,
შევხარი, როგორც ბავშვი,
გახსოვს? ასევე თოვდა,
ასევე თოვდა, – მაშინ.

მივაბიჯებდით ერთად,
თეთრი პეპლების ზღვაში;
დაფარფატებდა ფიფქი,
ოცნებასავით ცაში.

შენ ბავშვი იყავ, ჯერარე,
მე კი მათოვდა თმაში,
გახსოვს? ასევე თოვდა,
ასევე თოვდა, – მაშინ.

ჩემი ფიქრის მატყანე!..

გზად მივყვები ცისარტყელას,
ლექსებს გავედარდიანე,
ინერება ას ფურცელად,
ჩემი ფიქრის მატყანე,

ჩემი ლელვა, სიხარული,
კალმის ერთი ამონება;
ვნერო, სანამ გულის ფესვში
ცხელი სისხლი ამოშრება.

სანამ, – დობილს, ჩემს სიბერეს,
დაადებენ რკინის ხუნდებს.
სანამ, სანამ, პოეზიის
მიუწყვები ცისფერ გუნდებს.

სანამ, სულში ბერავს ქარი;
ქარი შინ და ქარი გარეთ,
ავმღერდები, სანამ დროა,
სანამ მიწას მიმაბარებთ...

თორემ, მერე, თუ, გაცივდა,
გულის ფესვი თუკი განწყდა,
ვერ მიშველის ველარც ერთი
პოეზიის მადლის კალთა.

დროა, დროა, მომისმინეთ,
ერთი წუთი, კიდევ, დარჩა;
ყვავილეთის სიმღერეთში
გაუმლიათ ლექსის ფარჩა.

ვფარე, ვფარე, ვერ დავფარე,
რაც კი გულით უნდა მეთქვა;
ამ ლამაზი ლექსის წერას
გავატანე გულის ფეთქვა.

გზად მივყვები ცისარტყელას,
ლექსებს გავედარდიანე,
ინერება ას ფურცელად,
ჩემი ფიქრის მატყანე.

იოსებ ნონეშვილს

სიცოცხლე როგორ დაიბინდება,
როცა აშუქებს სიბრძნის ნათელი;
სულ, სიმღერებად აგუგუნდება
შენი ლექსი და შენი სახელი...

შენ, რუსთაველის ცეცხლით იწვოდი
და წინაპრების გზებით გივლია;
როგორ გხიბლავდა ჩანგი აკაკის,
როგორ გიყვარდა ბრძენი ილია.

მე მიყვარს: შენი ტკბილი ქართული
და საოცარი შენი ლექსები,
შუქურ-ვარსკვლავად ამობრწყინდები,
ხალხის გულში გაქვს, რადგან ფესვები.

და... ალბათ, როცა ამ ლექსებს წერდი,
შენც თვალებიდან ცრემლი გდიოდა
და გაუტეხელ ზოიასავით,
შანთით დამწვარი გულიც გტკიოდა.

როცა აქებდი: გმირებს, ვაჟკაცებს,
ლომგულებს, – თვალეზნაპერწკლიანებს;
კი არა წერდი, ჩუქურთმას სჭრიდი,
შენც უკვდავებას დაეზიარე.

ხარ, საქართველოს დიდი მგოსანი,
კაშკაშებს შენი ლექსის ლამპარი,
და ჩვენს თაობებს გადაეცემი
როგორც – სიმღერა, როგორც – ზღაპარი.

შენ, სიყვარულის მოგვფინე შუქი;
ხალხი ბრძენია, განა უგულო;
და დავინყება არ გინერია,
შენ, საქართველოს ტკბილო ბულბულო...

მსატვარი ბექა ხუცურაული

**ნუნუ
ქამუკაპვილი**

შეტბრნი აქვთ მზის სხივებს, –
წაზე – ოქროს ზვირთებით,
მზეო, ჩვენზე რომ ზრუნავ,
ვლამაზდებით, ვირთვებით.

გაზაფხულდა, ნავარდობს
მერწხალი თუ, მზენვია,
გვიხარია პაჭარემს, –
გაზაფხული გვენვია.

ნ. ქამუკაპვილი

სანდროს

პაპამ სანდროს უწოდა:
„სიხარულის მწვერვალი“
ზღაპრის წიგნი აჩუქა, –
წიგნი, – აზრით ელვარი.

მოეწონა წიგნი და
გაიღიმა პანიამ,
და... მთელ ოჯახს, სიტბო და
სიხარული აწვია.

წიგნთან ერთად, პაპიკომ
გულის სიტბოც მისცა და...
სანდრომ იწყო ლილინი, –
ბევრი აღარ იცადა.

გაიზარდე, ვაჟკაცო, –
დიდმა პაპამ დალოცა,
შეავედრე მშვიდობა
მთის და ბარის სალოცავს.

თაგვის წელი

თეამ თაგვი დაქარგა,
მიუქარგა – კაკალიც,
დაინახეს ქათმებმა,
მორთეს: კრიახ-კაკანი.

ჩვენო თეავ, ძვირფასო,
ხელოვანო და კარგო,
გთხოვთ, – თაგვი, თუ თაგუნა
ბევრი აღარ დაქარგო.

– ახლა, თაგვის წელია,
დე, სიკეთით ერბინოთ,
კარგად უნდა მოიქცნენ, –
ვუთხრათ, გავაგებინოთ.

მონყენილი წიგა

მიწურა ზამთარი,
მოიწყინა ციგამ,
მოითმინე ზამთრამდე, –
მოეფერა გიგა.

განა, სულ მიგატოვებთ?
ხან, სურვილს რომ ვნაბავთ,
წელიწადის დროების
მოგიყვებით ამბავს.

– თოჯინებით მესტუმრეთ,
გახალისდა ციგაც...
თოვლის პაპას დავურეკოთ
და მოვუყვეთ იგავს...

ხან დროს, შემეხმიანეთ,
ჩემო, კარგო ბავშვებო,
წელიწადის ოთხივ დრო
სიყვარულმა ამშვენოს.

გაზაფხული მოფრინავს

გაზაფხული მოფრინავს
და მეჯლისებს იხდის...
ზამთარს თან გაჰყოლია
ლოლოები, ჭირხლი.

მარტი ჩვენთანაა და
მზეც ყვავილებს უხმობს;
მოდის ია-ენძელა
ყოჩივარდაც, – უხმოდ.

მოდის, მოდის, მოცეკვავს
ყვავილთ თაიგული,
დავამშვენებთ დედის დღეს, –
დავლოცავთ, – გულით.

შერიგება

მურამ უთხრა ფისუნიას
დავივინყოთ მტრობა,
რა სჯობია – მეგობრობას,
სიკეთეს და ნდობას.

კარგი, კარგი, გირიგდები,
მეგობრად გთვლი, – მურა,
იცოდე, რომ დღეის შემდეგ,
ერთმანეთზე ვზრუნავთ.

უნყინარი იყოს

რასაც ბაღში მასწავლიან
შინ მკითხავენ დები,
და მეც „კომბლეს“, „ნითელქუდას“,
გულმოდგინედ ვყვები.

მისმენენ და თან ნატრობენ
რა იქნება, ნიკო,
კურდღელივით, – ყველა მგელი
უნყინარი იყოს.

ზურა და მერცხალი

– ბუდესთან რომ ტრიალებ,
რას აკეთებ, ზურა?
– მინდა ვნახო ბარტყებზე
დედა როგორ ზრუნავს.
– შენ რომ გხედავს მერცხალი
ველარ მოდის ახლოს,
იქით წადი, აცალე,
შვილები რომ ნახოს.
მიუტანოს საკვები,
ეშიებათ ბარტყებს,
თან, დედიკოს დანახვა
სიხალისეს მატებთ.
აივნიდან დარაჯობს
ზურა ბუდეს უხმოდ, –
ეს მალხაზი მერცხლები
არვინ შეანუხოს.

შემოდგომა და ქისარტყელა

შემოდგომამ ჩააბარა
ქისარტყელას ფერები,
შენ გაზაფხულს დაუბრუნებ,
და მას მოვეფერებით.

გაზაფხულდა, ნაირფერი
ზეცამ მინას დაფინა,
თეთრი თოვლიც და სიცივეც
ჩუმად, სადღაც გაფრინდა.

საათი

მირბის, მიხტის საათი, –
ნიკ-ნიკით და ხალისით
მინდა, ყველას ვახარო;
იმედი მაქვს ხვალისი.

ბავშვებს ესაუბრება –
წამოდექით, ახლო,
ზურა, ნიკა, ელენე,
კესო, კობა, კახაო...

ბაღიც, სკოლაც მოგელით, –
ვის სწავლით, ვის ზღაპრებით,
ცხოვრებაში წინ ნახვალთ
დიდი ცოდნის აფრებით...

დრო არავინ დაკარგოთ,
მე ვაფრთხილებ ყველასო:
ლალის, ლუკას, ლევანის,
ლიასა და ლელასო.

ნიკას უყვარს სიმღერა

ნიკას უყვარს სიმღერა
მიკროფონით ხელში,
გაზაფხული მოიყვანა, –
წყალი ჩადგა ხეში.

ია-ვარდი გაიშალა,
ბულბულიც სტვენს ნაზად...
ნიკა, ბიჭო, – შენი მღერა
ფრთებს შლის ფიანდაზად.

გაზაფხული

მზემ ალერსით აგვავსო,
მთვარე ღიმილს გვირიგებს,
ერთი ტაშ-ფანდურა აქვთ
მოცეკვავე გვირილებს.

მეგობრობენ, უხმობენ
სათამაშოდ, ცელქ სიოს;
ქარი ჩვენ არ გვინდაო, –
ნეტავ მხარი ექციოს.

ნაკადულებს ნაწნავი
რა ლამაზად დასწვნიათ;
ცხრათვალა მზემ მთა და ბარს
სიხარული აწვია.

კივის ხე

დათამ დარგა კივის ხე
გაიზარდა რა მალე,
– არ დაისხი კივები? –
მომეცი, სად დამალე?..

კივი ხეივანზეა,
ვაზებს გადაეხვია;
ჯერ არ დაიკრიფება, –
ბებომა თქვა: მკვახე!

კივი დამნიფებულა!
მოაქვს ამბავი იფანს,
პაპამ კიბე მიადგა, –
დათას ჩამოუკრიფა.

ბალის მეგობრები

კუმ აიდგა ფეხი,
დაინახა ზღარბი,
მიმოდიან ნელა
მურა სწრაფად დარბის.

ბალის მეგობრები
ბალს უვლიან ერთად;

გაზაფხულის დღეა, –
დგას ზეიმი – ფერთა.

როცა ღამე დგება
ზღარბი ეკლებს ისხამს,
კუ ბაკანში წვება
და კვლავ ღვიძავთ, – სისხამს.

ბალს სიმშვიდით იცავს
ყარაულობს მურა,
ბალის მეგობრებზეც
გულიანად ზრუნავს.

დათუნია

ზამთარი კარს გვეწვია და
დაიძინა დათუნია;
რამდენი დღე ეძინება? –
ციყვი იწყობს დათუნია.

ფულუროში კალენდარი,
რომ ჰკიდია, იცის!
ყოველ დილით, თითო ფურცელს
გადაფურცლავს ციყვი.

დეკემბერი, იანვარი,
თებერვალიც მიდის!..
ციყვი დღეებს ანგარიშობს
ფიქრი უწევს დიდი.

ამდენ გარჯას და ანგარიშს
ციყვი როგორ იტანს...
კოდალას ხმა მოესმა და...
დათუნა თვალი ჭყიტა.

მხატვარი ბექა ხუცურაული

ალექსანდრ ილიჩევსკი

მ
ლ
ა
რ
ა
რ
ა
რ
ა
რ
ა
რ
ა
რ
ა
რ
ა
რ
ა
რ
ა
რ
ა
რ

ერთხელ, კედლის მიღმა, რაღაც უცნაური ხმები შემოგვესმა. ის ძველ, იაფფასიან სასტუმროში ეზო-რობდა (1906 წლის მინისტრისგან და ხანძრისგან გადარჩენილ უიშვიათეს - შენობაში). სართულიდან სართულზე ასასვლელი ხვეული, ვინრო კინე, ძველი, მუქი ნიღელი ფერის მაუდის ზილიკი, მტკერი და თხელი, ხელისგულეზით გაპრიალებული მოაჯირები. ჩახლერილობა, სიკვდილისნინა შეძახილობა, რაღაც ზუყზუყა შემაძრწუნებელმა ხმამ ლეთარგიული მდგომარეობიდან გამოგვიყვანა.

ა. ილიჩევსკი

მ
ლ
ა
რ
ა
რ
ა
რ
ა
რ
ა
რ
ა
რ
ა
რ
ა
რ
ა
რ
ა
რ
ა
რ

პროზაიკოსი, პოეტი ალექსანდრ ილიჩევსკი დაიბადა 1970 წელს სუმგაითში. 1993 წელს დაამთავრა მოსკოვის ფიზიკის ინსტიტუტი. მიღებული პრემიები: ჟურნალ „ნოვი მირის“ პრემია (2005), იური კაზაკოვის სახელობის პრემია წლის საუკეთესო მოთხრობისთვის (2005), პრემია „რუსული ბუკერი (2007), პრემია „დიდი ნიგნი“ (2010), ჟურნალ „ზნამიას“ პრემია (2011).

ნამის ნერტილი*

ყველაზე საოცარი ღრუბლები სან-ფრანცისკოს თავზეა. ცივი დინების, რომელიც წყნარი ოკეანის სანაპიროს ელამუნება და კონტინენტური ჰაერის თბილი მასების გამო, დილით და საღამოს, რძისფერი მდინარეები სანაპიროსკენ მიისწრაფიან. მაღალ გორაკებზე გაშენებულ ქალაქში კი, დაბლობები, ხევები, ქუჩები და ჩიხები სქელ ნისლშია გახვეული. სადღაც, მაღლა, ფარნები და ანთებული ფანჯრები ფერმკრთალდებიან. ნისლი თანდათან თბება, დიადი უსინათლო ზევით ადის, შესახვევებს ათავისუფლებს და ზედა სართულებს უხილავი, ლიბრგადაკრული თვალებით აცქერდება. მანქანები, კალიფორნიის პროსპექტით, ნისლის ტბაში ჩაშვებულები მეორე გორაკის ფერდობზე ამოდიან, რათა შუქნიშნთან, უკანა გაჩერების მასუქებით, კვლავ ნითლად ჩაინთქან.

ღრუბლის გაფრენა გორაკიდან შეუდარებელ სანახაობად მოჩანს. გიგანტური, ასეული პართენონის ზომის, მარგალიტების მოსართავებით მოციმციმე დირიჟაბლი ქალაქის ცენტრს ზანტად ტოვებს. ტრანსამერიკული კორპორაციის ცათამბჯენის მუქი, პირამიდული სილუეტი გემის ანძად გელანდება. გვიან ღამით, სრულ სიჩუმეში, გამორთული შუქნიშნები რომ ციმციმებენ, იგუანის სარეკლამო ბიბილიოიანი ყვითელი ტაქსები, ფარებით, გზისპირებს ანათებენ და გორაკებზე ხან ჩაყვინთავენ და ხანაც ამოყვინთავენ.

ქალაქი რაღაც იდუმალებითაა მოცული, ძველთაძველი შელოცვით, რომელიც იმ დროიდან

არის შემორჩენილი, როცა აქ ინდიელთა ტომები სახლობდნენ. მაშინდელ ტყიან გორაკებზე, საიდანაც ოკეანის აბორგენული ტალღების ველი იშლებოდა, ისინი სასიგნალო საგუშაგო კოცონებთან ღვთაებებისთვის უთუოდ სამსხვერპლოებს აწყობდნენ, რომლებზედაც, ზოგჯერ, მშვენიერ ტყვე ქალებს აბამდნენ და სწამდათ, რომ მსხვერპლად შეწირულის სული, ნისლთან ერთად, ღრუბლების ღვთაებასთან მიჰქროდა. რომ სადღაც შორს, მაღლა, ვარსკვლავებს შორის, სახლობს იქ დავანებული ყველა ღრუბელი, ხატება, სახება.

გზიდან, ხშირად, ნავმისადგომისკე ვუხვევდი და ვიმედოვნებდი დავგვიანებული მეთევზეებისთვის მიმეწნრო, რომლებსაც ნავებიდან ნაირ-ნაირი თევზები ამოჰყავდათ. განსაკუთრებით, ბადეზე ბრტყლად დაყრილი, ვერცხლისფერი თინუსები მაინტერესებდა, ასევე მახეში გაბმული, მოფუთფუთე კიბორჩხალები.

მეთევზეებთან მაშინ მივდიოდი, ღრუბლები ცათამბჯენების ზედა სართულებამდე რომ ადიოდნენ და მზად იყვნენ ბერკლის მიმართულებით გაეცურათ, რათა მიელწიათ უხეიროდ მიმოფანტულ სახლებამდე, უნივერსიტეტის კოშკამდე, მერე კი კონტინენტის გახურებულ მიწებამდე და ჩამომდნარიყვნენ.

ის იყო ნაზი გოგონა, რომელსაც სინესტის ეპინოდა და გამუდმებით სციოდა. ოცნებობდა, ზაფხულში, თბილ სან-დიეგოში, სკოლის მეგობარ გოგონასთან სტუმრობაზე. მეგობარი, იქაურ უნი-

* ტემპერატურას, რომლის დროსაც ჰაერში არსებული ორთქლი იწყებს წყლად გადაქცევას, ნამის ნერტილი ეწოდება.

ვერსიტეტში, სამეცნიერო ხარისხს იცავდა ბიოლოგიაში.

მისი წარსულის შესახებ თითქმის არაფერი ვიცოდი და განსაკუთრებულს არც არაფერს ველოდი. მთელ დროს, რომელსაც ერთად ვატარებდით, უმეტესად ვდუმდით. არადა, სასიყვარულო ურთიერთობები, როგორც წესი, სიტყვაუხვი.

ისე მასავათებდა, რომ ძლივ-ძლივობით ვაჩოჩებდი გვერდზე, რათა დავლოდებოდი, გამოლოვიძებული ხელს როდის გამოიმინვდიდა და რამდენიმე ველური მოძრაობით საბოლოოდ გამოთიშავდა.

ერთხელ, კედლის მიღმა, რაღაც უცნაური ხმები შემოგვესმა. ის ძველ, იაფფასიან სასტუმროში ცხოვრობდა (1906 წლის მიწისძვრისგან და ხანძრისგან გადარჩენილ უიშვიათეს შენობაში). სართულიდან სართულზე ასასვლელი ხვეული, ვინრო კიბე, ძველი, მუქი წითელი ფერის მაუდის ბილიკი, მტვერი და თხელი, ხელისგულებით გაპრიალებული მოაჯირები. ჩახლეჩილმა, სიკვდილისწინა შეძახილმა, რაღაც ბუყბუყა შემადრწუნებელმა ხმამ ლეთარგიული მდგომარეობიდან გამოგვიყვანა.

„მეზობელს ასთმა აქვს“, – თქვა მან. ჯინსები ამოვიცვი, გარეთ გავედი და შეღებული კარისკენ გავემართე. კარის უკან მამაკაცი იდგა, რომელსაც ცალ ხელში ჟანგბადის ბალონი ეჭირა, მეორე ხელით კი ნიკაპზე ნილაბს იჭერდა. როდესაც, რაღაცის სათქმელად, ნილაბი მოიხსნა, ასე ორმოცდაათი წლის კაცის სახეზე შევამჩნიე ხალი, დიდი ტუჩები, დამსკდარი, გაუხეშებული კანი და მალალი ლანჯები. მაშინვე მივხვდი, რომ კაცი უსინათლო იყო: მუქი სათვალეები, ჩაბნელებული ოთახი. მარგალიტივით ნისლი სარკმელს ეტმასნებოდა და სითეთრეში ხვევდა. კაცი ხრიალებდა, შეკითხვებზე არ მპასუხობდა, მერე კი იატაკზე ჩაიკეცა.

რატომღაც სინათლე ავანთე და სასტუმროს ადმინისტრატორთან მოვკურცხლე. სანამ სასწრაფო დახმარება გამოიძახეს, სანამ ექიმები მოვიდნენ, მუხლებზე ვიდექი და მომაკვდავს ცალი ხელით პირზე ნილაბს ვაჭერდი, მეორეთი კი მკერდზე რიტ-

მხატვარი სოფიო ქელიძე

მულად ვანვებოდი. უცებ, ჩემი მზერა საჭურნალე მაგიდას მისწვდა – ბრაილის წიგნებს და ლანგარზე მდგარ, ღია ყავისფერი პლასტილინით გამოძერწილ ქალის თავს, კედელს მიღმა, საწოლში მომლოდინე გოგონას რომ ჰგავდა.

კიბეზე ფეხის ხმა გავიგონე და აჩქარებით წამოვდექი. მერე ხელი გავინვდინე, რომ შემეგრძნო ის, რასაც, ოდესღაც, უსინათლოს თითები შეიგრძნობდნენ.

მეტჯერ ის გოგო აღარ მინახავს. მისი გემო ტუჩებზე დამრჩა, მისი კანის გემო, რომელიც ნისლიან ბინდბუნდში ცისფრად მეჩვენებოდა.

გოგონას ორი ბარძაყი საწოლში ისე ანათებდა, როგორც ნავის ფსკერზე ხის დიდი ძელები.

რუსულიდან თარგმნა
აკაკი დაუშვილა

ყველა გამომსვლელი ძალიან მომეწონა, მაგრამ ჩემი ყურადღება მიიპყრო ჩემმა მეზობელმა – მეთე კლასელმა გიორგიმ. მან შესანიშნავად ითამაშა კაპასი ქალის ქმრის როლი. ყველა აღფრთოვანებული იყო. ამ სცენას კულისებიდან დედაჩემი უყურებდა, კმაყოფილი მომიტრიალდა და მითხრა: „ნახე, სოფიკო, შვილო, გენებს როგორი დიდი მნიშვნელობა აქვს. გიორგის დიდი პაპა შესანიშნავი მსახიობი იყო. იგი 55 წელი ემსახურა ჩვენს სახელოვან თელავის თეატრსო“. ს. გვრიტიშვილი

ერთი მსახიობის ცხოვრების გზა

ამ თემამ ჯერ კიდევ ხუთი წლის წინ დამაინტერესა.

ჩვენი სკოლის 20 წლის იუბილეს ვზეიმობდით, დღემდე დაუვინყარია ის შესანიშნავი დღე.

ყველა ბედნიერი ვიყავით: მასწავლებლები, მოსწავლეები, მშობლები. ყველაფერი კარგად იყო ორგანიზებული.

საზეიმო განყოფილება სკოლის მოსწავლეების ძალებით იყო გაკეთებული, მეც ვმონაწილეობდი. იმ დროს ერთ-ერთი ანსამბლის სოლისტი ვიყავი და ზეიმზე ერთი სიმღერა ვიმღერე.

ყველა გამომსვლელი ძალიან მომეწონა, მაგრამ ჩემი ყურადღება მიიპყრო ჩემმა მეზობელმა – მეთე კლასელმა გიორგიმ. მან შესანიშნავად ითამაშა კაპასი ქალის ქმრის როლი. ყველა აღფრთოვანებული იყო. ამ სცენას კულისებიდან დედაჩემიც უყურებდა, კმაყოფილი მომიტრიალდა და მითხრა: „ნახე, სოფიკო, შვილო, გენებს როგორი დიდი მნიშვნელობა აქვს. გიორგის დიდი პაპა შესანიშნავი მსახიობი იყო. იგი 55 წელი ემსახურა ჩვენს სახელოვან თელავის თეატრსო“. თეატრი ძალიან მიყვარს და ამ ამბავმა დამაინტერესა, მაგრამ თანდათან მიმავინყდა. შეიძლება აღარც გამხსენებოდა, რომ არა ერთი შემთხვევა.

სკოლა რომ დაამთავრა, გიორგის თეატრალურ ინსტიტუტში სდომებია ჩაბარება, მაგრამ რაღაც მიზეზების გამო თელავის სტომატოლოგიურ სასწავლებელში გააგრძელა სწავლა.

ჩვენს ოჯახებს კარგი ურთიერთობა აქვთ. ერთხელ გიორგის მამა, მერაბი ძია გვსტუმ-

რობდა და საუბრის დროს აღნიშნა, რომ მისი პაპა (მამის მამა) ბატონი ნაპოლეონი 1904 წლიდან გარდაცვალებამდე მოღვაწეობდა თელავის თეატრში და 200 როლი ჰქონდა ნათამაშები. ამის შესახებ ბევრი საინტერესო ამბავიც გვიამბო. სულგანაბული ვუსმენდი. ძალიან დავინტერესდი, გამახსენდა გიორგის მსახიობობაც.

მისი ნასვლის შემდეგ გადმოვალაგე ნიგნები, რაც თელავის თეატრის შესახებ მოგვეპოვებოდა. მწირი ინფორმაცია მივიღე ბატონ ნაპოლეონზე, თუმცა იგრძნობოდა მისდამი დიდი სიყვარული, პატივისცემა, დაფასება.

გადავწყვიტე, მის შთამომავლებთან მისულიყავი და ჩემი თაობისათვის უცნობი მსახიობის შესახებ რამე გამეგო.

დიდი სიხარულით და სიყვარულით მიმიღო ოჯახის დიასახლისმა, უიშვიათესმა პიროვნებამ – ანა დეიდამ და გულითადი მადლობა გადამიხადა, რომ მათი დიდი პაპის ამბით დავინტერესდი.

აი, ჩემს წინ იშლება საოჯახო ალბომი, ანა დეიდა და მერაბი ძია თანამიმდევრობით მიყვებიან ბატონ ნაპოლეონის განვლილ ცხოვრებას. ამბებს ამბები მოჰყვებოდა, ჩემს წინასწარ შედგენილ შეკითხვებს – შეკითხვები ემატებოდა. გვიანობამდე ვსაუბრობდით, ჩემს თვალწინ გადაიშალა ამ შესანიშნავი მსახიობის ცხოვრებისა და შემოქმედების ხანგრძლივი გზა.

აქვე ვნახე სათუთად შენახული, უკვე დრო-ჟამისგან შეყვითლებული 1983 წლის გაზეთი „ალაზნის განთიადი“, სადაც ბატონ ნაპოლეონზე გამოქვეყნებული იყო წერილი

ასეთი სათაურით „მსახიობის გზა“. ავტორი იყო ბატონი მიხეილ ზურაბიშვილი. წერილს თვალი გადავაკვლე და აი, რა წავიკითხე: „ამ დღეებში დაბადების 100 წელი შეუსრულდებოდა ჩვენს სახელოვან მსახიობს, ადამიანს, რომელსაც ხანგრძლივი წლების მანძილზე ხალისი და სიხარული მოჰქონდა მაცურებლისთვის, უანგაროდ ემსახურებოდა თელავს და ხალასი ნიჭით, ოსტატური გამომსახველობითი უნარით მიმზიდველ და ღრმად შთამბეჭქდავ მხატვრულ სახეებს ქმნიდა.

ნაპოლეონ ხვთისიაშვილი (ასტვაცატუროვი), რამდენი წარმტაცი მოგონება უკავშირდება ამ სახელს. მას სიყვარულით ნაბისაიჩს ეძახდნენ, მაცურებელი – ნაპოლეონს და ამ სახელში დიდ ფრანგ იმპერატორს და დამპყრობს კი არა, კეთილი და მოსიყვარულე გულის, გულწრფელსა და ალაღმართალ მსახიობსა და მოქალაქეს წარმოიდგენდნენ ხოლმე.

იგი დაიბადა 1883 წლის 27 თებერვალს, სიღნაღში. ობლობამ და ხელმოკლეობამ აიძულა მიეტოვებინა თბილისის სამოქალაქო სასწავლებელი და 1904 წელს თელავში გადმოსულიყო საცხოვრებლად. ამავე წელს მან მიიღო სასცენო ნათლობა თელავის სცენის მოყვარეთა დასში. წარმატებით შეასრულა სტეფანე მაკარიჩის როლი ავქსენტი ცაგარელის „ციმბირელში“ და სამუდამოდ დაუკავშირდა თელავის თეატრს.

1921 წელს, საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებისთანავე, იგი ხელოვნების მუშაკთა კავშირის კომიტეტის „რაბისის“ წევრად აირჩიეს ვ. გამყრელიძესთან, დ. აწყურელთან, ს. ბეჟანიშვილთან, შ. და ვ. ჭელიძეებთან და სხვებთან ერთად. იგი 1925 წლამდე უსასყიდლოდ ემსახურებოდა თელავის სცენას. 1925 წლიდან კი თელავის სახალხო თეატრის წამყვანი მსახიობია და გარდაცვალებამდე სცენიდან არ ჩამოსულა.

55 წელი მუშაობდა იგი თელავის თეატრში და ამ ხნის განმავლობაში 200-ზე მეტი საინტერესო სახე შექმნა. იგი უმთავრესად სახასიათო როლების უბადლო შემსრულებელი იყო, მისი გამოჩენა სცენაზე მაცურებელს ჯანსაღ სიცილსა და სიხარულს ანიჭებდა.

პრესა განსაკუთრებით მაღალ შეფასებას აძლევდა მის ავეტიქას – პიესაში „რაც გინახავს, ვეღარ ნახავ“, სულეიმანს – „არშინ მალაღანში“, ჰოფმარშალს – „ვერაგობა და სიყვარულში“, ღვთისავარს – „არსენა მარაბდეში“, ფროისას – „ჩვენი ქვეყნის ქალიშვილებში“ და სხვებს.

საქართველოს თეატრალური საზოგადოება, თელავის თეატრის მაცურებელი ყოვ-

ელთვის აფასებდნენ მსახიობს. ჯერ კიდევ 1916 წელს აღინიშნა მისი სასცენო მოღვაწეობის 10 წლის თავი. ამასთან დაკავშირებით „თეატრი და ცხოვრება“ წერდა: „სცენა მისი სული და გულია, ის ბუნებით ხელოვანია, რომელსაც მუდამ სცენაზე ყოფნა უნდა“.

1929, 1946 და 1956 წლებში აღინიშნა მისი შემოქმედებითი მუშაობის 25, 40 და 50 წლისთავი, სადაც მადლიერი მაცურებელი მადლობას უცხადებდა მოამაგე მსახიობს. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა საპატიო სიგელით დააჯილდოვა.

ბევრის მომსწრე იყო მხცოვანი მსახიობი, მის პირად არქივში დაცულია ლადო მესხიშვილის, იოსებ გრიშაშვილის, ელისაბედ ჩერქეზიშვილის, ნიკო გოცირიძის, შალვა დადიანის, მაკო საფაროვა-აბაშიძის და სცენის სხვა დიდოსტატების მეგობრული წერილები, მისალოცი ბარათები და დეპეშები, ავტოგრაფიანი სურათები.

მსახიობი სცენიდან მეგობრობასა და სიყვარულს, სიკეთესა და პატიოსნებას ქადაგებდა და მაცურებელს სჯეროდა მისი გულწრფელი, უანგარო, მართალი სიტყვა, რადგან თვით მასაც – ნაპოლეონს პირად ცხოვრებაში იცნობდნენ, როგორც სპეტაკი სულის, გულით მართალსა და პატიოსან ადამიანს.“

ანა დეიდამ მაჩვენა ბოლო, 1956 წლის შემოქმედებითი საღამოს მოსაწვევი ბარათიც. აი, რა შედიოდა მის პროგრამაში.

1. შესავალი სიტყვა – ი. ქოჩლაძე, მშრომელთა დეპუტატების თელავის საბჭოს აღმასკომის კულტურის განყოფილების გამგე.

2. ნაპოლეონ ხვთისიაშვილის (ასტვაცატუროვი) ცხოვრება და შემოქმედება – ალ. გვენცაძე.

3. სიტყვები და მისაღმებები.

4. მხატვრული განყოფილება – წარმოდგენილი იქნება სცენები თელავის თეატრის დადგმებიდან. ფ. შილერის – „ვერაგობა და სიყვარული“, მეხუთე სურათი. ა. ცაგარელის – „ხანუმა“, მეორე მოქმედება. ლ. ჭუბაბრია – „ამხანაგი“, პირველი სურათი. უ. ჰაჯიბეკოვის – „არშინ მალაღან“.

* * *

მერაბი ძიამ მიაგობო, რომ პაპას შესანიშნავი ურთიერთობა ჰქონდა თელავის თეატრში მომუშავე გამოჩენილ მსახიობებთან: სერგო ზაქარიძესთან, ბუხუტი ზაქარიძესთან, ქეთევან ბოჭორიშვილთან.

ბევრი საინტერესო ამბავი გაიხსენა მერაბი ძიამ. ისიც მითხრა, რომ მის მამიდას (ნაპოლეონის ქალიშვილს) ანჟელიკას (ანჟოს),

რომელსაც ბავშვობაში სცენიური ნათლობაც მიუღია, ბევრი საინტერესო მოგონება აქვს შემორჩენილი თავის მამაზე. სამწუხაროა, რომ მე მას ამჟამად ვერ შევხვდი სიშორის გამო, მაგრამ მომავალში აუცილებლად შევხვდები. ანა დეიდამაც ბევრი საინტერესო ამბავი მიაშობა. აი, ერთი სევდიანი ისტორია ამ ღირსეული ადამიანის შესახებ.

1949 წელს, ცნობილი მიზეზების გამო, ბატონი ნაპოლეონი ცოლშვილითა და რძლით გადასახლებაში მოყვა. გადასახლება სულ ცხრა თვე გაგრძელებულა, მაგრამ მისი ოჯახისათვის ეს იყო საშინელი სულიერი დარტყმა. გადასახლებაში ყოფილა აგრეთვე ქალბატონი მანია (მერაბი ძიას დედა), რომელსაც მე ძალიან კარგად ვიცნობდი. ის იყო შესანიშნავი ადამიანი, იშვიათი დიასახლისი. ყოველთვის თვალში მხედებოდა მისი იდეალური ჩაცმულობა. ანა დეიდამ საკუთარი ხელით ნაკეთები იშვიათი საოჯახო ნივთები დამათვალეირებინა, რამაც აღტაცებაში მომიყვანა. სამწუხაროა რომ იგი გასულ წელს გარდაიცვალა.

გადასახლებისას ქალბატონი მანია ფეხმძიმედ ყოფილა მერაბი ძიაზე. მას შვილი დიდხანს არ უჩნდებოდა და ახლა ნანატრ ბავშვს ციმბირში ელოდებოდა. მერაბი ძია იქ დაბადებულა, ტომსკის ოლქში, სოფელ ჩუდინოვკაში. იმ დროს ყოფილა რალაც არნახული, მკაცრი ზამთარი. დიდთოვლობას და საშინელ ზამთარს პირდაპირ სასონარკვეთაში ჩაუგდია იქ მყოფი ადამიანები. განსაკუთრებით ახალგაზრდა ქალი, რომელსაც ჩვილი ბავშვი ჰყავდა მისახედი.

მათ ცხრა თვის შემდეგ შეხებიათ რეაბილიტაცია, მაგრამ რაც ამ ხნის განმავლობაში ტანჯვა გადახდათ, ძნელი გადმოსაცემია. რამდენიმე თვე თოთო ბავშვით ბრუნდებოდნენ და საშინლად გატანჯულები და ჯანმრთელობა შერყეულები ჩამოსულან მშობლიურ სახლში.

ამ სასტიკმა ამბავმა შემზარა. ნაწილი გზის გავლა თვითმფრინავით მოუხდათ. თვეების ბავშვი ავად გახდომიან, მგზავრებს უთქვამთ ქალბატონ მანიასთვის, ბავშვს თუ რამე დაემართა არ დაიყვირო, თორემ თვითმფრინავიდან გადააგდებენო.

ალბომის დათვალეირებისას თვალში მომხვდა ბატონ ნაპოლეონის ულამაზესი მეუღლე – ქალბატონი სონია. ეს მშვენიერი ქალბატონი დეიდას პოლონეთში გაუზრდია. იგი ყოფილა შესანიშნავი ადამიანი, როგორც გარეგნობით, ასევე ბუნებით

მათ ჰყოლიათ სამი შვილი: უფროსი ანჟელიკა (ანჟო), რომელიც დღეს 92 წლის

ბრძანდება. სამწუხაროდ მომდევნო შვილები ქალბატონი მარგო და ბატონი სერგო, მერაბი ძიას მამა, ცოცხლები აღარ არიან.

ქალბატონ ანჟოს მსახიობური ტალანტი ჰქონია, მაგრამ მსახიობის პროფესია არ აურჩევია. მას მსახიობი თაყვანისმცემლებიც ბევრი ჰყოლია, მაგრამ თავისი მომავალი ცხოვრება დაუკავშირებია ცნობილი ექიმისა და შესანიშნავი პიროვნებისათვის, თელავში მცხოვრებ გრიშა მათიაშვილისათვის.

ანა დეიდამ კიდევ მომიყვა ერთი საინტერესო ამბავი ულამაზესი, უნიჭიერესი მსახიობის – ნატო ვაჩნაძის შესახებ. მე განსაკუთრებით დავძაბე ყურადღება, რადგან ნატო ვაჩნაძე ძალიან მიყვარს. ორი წლის წინ ნინელი მასწავლებელმა გურჯაანში გულდასმით დაგვათვალეირებინა მისი სახლ-მუზეუმი, რომელმაც დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა ჩემზე.

აი, რა მოვისმინე:

„ნატო ვაჩნაძე თელავში სტუმრად ყოფილა ჩამოსული ბატონ ნაპოლეონის ოჯახში. მათ ქალბატონი ნატო ვაჩნაძე გაუსეირნებიათ წინანდალში ალექსანდრე ჭავჭავაძის სახლ-მუზეუმის დასათვალეირებლად. იქ ყოფილა ცნობილი ფოტოგრაფი ისააკ ტორი, რომელსაც ნატო ვაჩნაძისათვის გადაუღია ცნობილი სურათი „ნატო მაგნოლიით ხელში“.

ბატონ ნაპოლეონს პარალელურად უმუშავია საკერავი მანქანების ფირმაში, ფირმა „ზინგერის“ აგენტად. ძალიან ხელმოკლედ უცხოვრიათ. მაშინ მსახიობებს ძალიან უჭირდათ.

ბატონი ნაპოლეონი გარდაიცვალა 1973 წელს, 90 წლის ასაკში. იგი დაუსვენებიათ თავის საყვარელ თეატრში. უამრავი ხალხი მისულა გამოსამშვიდობებლად.

ბოლოს ანა დეიდამ აღნიშნა, რომ მის გიორგის სურს მსახიობობა და აპირებს სწავლის გაგრძელებას ამ განხრით.

ვიცი რომ გიორგი აუცილებლად გახდება მსახიობი და იქნებ თავისი სახელოვანი დიდი პაპის გზის გამგრძელებელი. იგი არა მარტო ნიჭით ჰგავს თავის დიდ პაპას, არამედ გარეგნობითაც.

არ ვიცი რამდენად შევძელი ბატონი ნაპოლეონის ცხოვრების გზის ასახვა, მაგრამ ერთი კია, ჩვენ, ახალგაზრდა თაობას, არა გვაქვს უფლება დავვიწყოთ ისეთი იშვიათი პიროვნება, როგორც იყო თელავის თეატრის ერთ-ერთი წამყვანი მსახიობი – ბატონი ნაპოლეონი.

P.S.

ამ ზაფხულს მქონდა საშუალება, შევხ-

ვედროდი ბატონ ნაპოლეონის ქალიშვილს, 92 წლის ქალბატონს ანჟელიკას (ანჟოს), რომელიც მიუხედავად ასაკისა, საკმაოდ მხნედ გამოიყურება. მან დიდი სიხარულით მიმილო და საინტერესო ამბები გაიხსენა. მითხრა რომ მამის გარდაცვალების შემდეგ ბევრი რამ თეატრმა წაიღო, მათ შორის გამოჩენილი ქართველი მსახიობების ავტოგრაფიანი სურათებიც.

დავინტერესდი ბატონ ნაპოლეონის ოჯახიდან წაღებული მასალებით, მაგრამ სამწუხაროდ ვერსად მოვიძიე. ქალბატონი ანჟო დიდი სიყვარულით მიყვებოდა გამოჩენილ მსახიობებზე: ქალბატონ ელისაბედ ჩერქეზიშვილზე, ბატონ ვასო გოძიაშვილზე.

ისინი მარტო მამასთან კი არა, ჩემს ოჯახშიც დიდი სიხარულით მოდიდნენ. ჩემს მეუღლეს განსაკუთრებულად უყვარდა ბატონი ვასო, რომელიც ჩვენი ოჯახის ხშირი სტუმარი იყო. ამ დროს (მიუხედავად გაჭირვებისა) იშლებოდა ლხინის სუფრა. ცხოვრება იყო ლამაზი, სულიერად ამაღლებული და მსურდა იმ ბედნიერი წუთების უსასრულობა.

სამწუხაროდ ქალბატონ ანჟოს თავზე ბევრმა ქარტეხილმა გადაიარა. მან დაკარგა 40 წლის უნიჭიერესი, ულამაზესი და უსაყვარლესი შვილი. მის მეუღლეს, მის შვილს და შვილიშვილს მოსკოვის №1 სამედიცინო ინსტიტუტი ჰქონიათ დამთავრებული. ამას ისეთი მოკრძალებით მიაბობდა, ისე სათუთად, მასში უზომოდ მზრუნველი დედა დავინახე.

საუბარში მისი რძალი ანა ლარიბაშვილი ჩაერთო. მან მიაბო თუ როგორ უანგაროდ ეხმარებოდა ყველას ქალბატონი ანჟო, რომელმაც რძალი გააჩუმა და თქვა: როგორ შეიძლება ამაზე საუბარი, მე ხომ ადამიანი ვარ და ეს ყველა ადამიანის ქრისტიანული ვალიაო.

სამწუხაროდ დღეს სიკეთე და თავმდაბლობა გაიშვიათდა.

დამშვიდობებისას ქალბატონმა ანჟომ გულში ჩამიკრა და სიხარულის ცრემლები ვერ დამალა: დიდი მადლობა, რომ მამა კიდევ ახსოვთ და თანაც შენისთანა პატარა გოგო დაინტერესდა მისი ცხოვრებითა და შემოქმედებითო. მამა ძალიან უყვარდა მაყურებელს. მაყურებელი ყოველთვის მგრძნობიარეა, მამას ტალანტს ხედავდნენ მის გულწრფელობაში, ბუნებრიობაში, ის ხომ მონოდებით შემოქმედი იყო. მას ბუნებით ჰქონდა დაყოლილი ეს ნიჭი.

როგორ მინდოდა, იმ წუთებში შემძლებოდა მარტო ამ პატარა ნარკვევის კი არა, უფრო დიდი რამის გაკეთება, რომ ეს უსაზღვროდ კეთილშობილი, შესანიშნავი ადამიანი განსაკუთრებულად გამეხარებინა. როგორ მინდოდა უცებ გავზრდილიყავი, მქონოდა ისეთი პროფესია, რომ ასეთი ასაკიანი ადამიანისათვის დიდი სიხარული მიმენიჭებინა. მათ ხომ სულ პატარა, სულ პატარა ყურადღებაც კი ჰყოფნით.

მხატვარი ვანო გოცირიძე

ღვანდღმოსილი

თელავი საქართველოს უღამაზესი ქალაქია, რომელშიც ცხოვრობენ შესანიშნავი პიროვნებები. ერთ-ერთი მათგანი ცხოვრობს ქალაქის შუაგულში. ეს გახლავთ ღვანდღმოსილი პედაგოგი და საზოგადო მოღვაწე, რომელსაც დიდი წვლილი აქვს შეტანილი თელავის საგანმანათლებლო და საზოგადო ცხოვრებაში. ამისთვის მას მიენიჭა საპატიო თელაველის წოდება. ეს მოხდა ერეკლეს დაბადების დღეს – გასული წლის 7 ნოემბერს. მისი შრომა დაფასებულია აგრეთვე ღირსების ორდენით (2009 წელი).

ქალბატონი ლია მუმლაური გავიცანი სულ ახლახანს მასთან სტუმრობისას. მან ისე წარმართა ჩვენი საუბარი, თითქოს დიდი ხანია ვიცნობდით ერთმანეთს. ამით კიდევ ერთხელ დავრწმუნდი, რომ ეს ქალბატონი არის თელავის სიამაყე, თელაველების საამაყო პიროვნება. დამაინტერესა მისი ცხოვრების მნიშვნელოვანმა ეტაპებმა.

ქალბატონმა ლიამ ძალიან თავმდაბლად და უბრალოდ მომიყვა, რომ დაამთავრა ი. გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფიზიკა-მათემატიკის ფაკულტეტი 1962 წელს და განაწილებით მუშაობდა საგარეჯოს რაიონის სოფ. გიორგინმინდის სკოლაში (1962-66 წწ). შემდეგ დაუბრუნდა მშობლიურ თელავს და 1966 წლიდან დაიწყო მუშაობა თელავის 5 საშ. სკოლის დირექტორის მოადგილედ, ხოლო 1981-86 წლებში სკოლის დირექტორად დაანინაურეს. სკოლაში იმდენად

გამოიჩინა თავი და დაიმსახურა ავტორიტეტი, რომ მას დიდი ნდობა გამოუცხადეს: დანიშნეს თელავის რაიონის განათლების განყოფილების გამგედ (1986-2004 წწ). შემდეგ მისი კარიერა გაგრძელდა თბილისის კერძო სკოლის თელავის განყოფილების უფროსის თანამდებობაზე.

თელავში ბევრია მისი აღზრდილი: ისინი ამყოფენ თავისი მასწავლებლით და თავად ქალბატონი ლიაც სიამაყით იხსენებს თავის ნამონაფრებს, მათ იმდროინდელ და ახალ წარმატებებს, რაც ძალიან უხარია. მისი აღზრდილები არ ივინყებენ საყვარელ მასწავლებელს და ურეკავენ, ნახულობენ, პატივს მიაგებენ მას განუელი შრომისთვის.

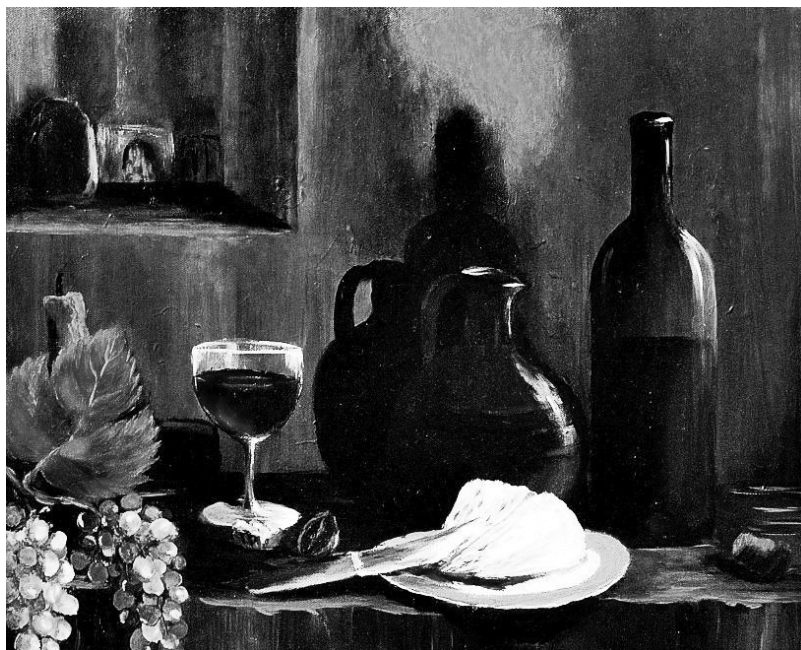
ახლა ქალბატონი ლია დამსახურებულ პენსიაზეა. მას 2019 წლის 6 თებერვალს 80 წელი შეუსრულდა. ამჟამად ის ცხოვრობს თავის შვილთან და შვილიშვილთან ერთად, რომლებიც ღირსეულად აღზარდა და ამით ტკბილი სიბერე შეიქმნა.

მე ვუსურვებ ამ შესანიშნავ პიროვნებას და მისი ოჯახის წევრებს ჯანმრთელობას, დიდხანს სიცოცხლეს და დიდ წარმატებებს, იმედების და ოცნებების ასრულებას. გაიხარეთ!!!

დაბოლოს მინდა განსაკუთრებული მადლობა გადავუხადო ქალბატონ ლია მუმლაურს გულთბილი მიღებისთვის და სტუმართმოყვარეობისთვის. ღმერთმა დაგლოცოთ და გაგაძლიეროთ!!!

ციური პარიკა

პედაგოგი-მკვლევარი

მხატვარი ბექა ხუცურაული

დიდი სიყვარულითა და ზრუნვით

შობა-ახალ წელს მიეძღვნა ღონისძიება, რომელიც ჩაატარა საზოგადოება „ამაგდარმა“ (დამფუძნებელი უმაღლესი კატეგორიის პედაგოგი – ნინო ჭიკაძე-ლევსვერიძე) თელავის უმწეოთა და უპოვართა სახლში, – (დირექტორი ნინო აფცი-აური).

საზოგადოება „ამაგდარი“ დაფუძნებულია თელავის მუნიციპალიტეტის მთავარ ბიბლიოთეკასთან (დირექტორი მაცვალა ნიკლაური).

საზოგადოება „ამაგდარის“ მიზანია, სამსახურიდან გამონთავისუფლებული, ღვანღმოსილი ადამიანების, პენსიონერების ცხოვრების გააქტიურება, მათი სხვადასხვა ღონისძიებებში ჩაბმა, გაჭირვებულ და ავადმყოფებისათვის საჭიროებისადმი დახმარების განწევა.

საზოგადოება „ამაგდარი“ 2013 წელს დაფუძნდა ნინო ჭიკაძე-ლევსვერიძის და საინიციატივო ჯგუფის მხარდაჭერით. საინიციატივო ჯგუფი განისაღვრება 15 წევრით. მის შემადგენლობაში შედიან: ნინო ჭიკაძე, მაცვალა ნიკლაური, მარინა მრელაშვილი, ლია ფეიქრიშვილი, ფარნა რაინა, ნუნუ ძამუკაშვილი და სხვანი. მათ ერთობლივად შეიმუშავეს საზოგადოება „ამაგდარის“ სამუშაო გეგმა, რომელიც ხორციელდება „ამაგდარის“ წევრთა ქველმოქმედებით. დღეისათვის საზოგადოება „ამაგდარს“ ჩატარებული აქვს საინტერესო ღონისძიებები: საზოგადოება „ამაგდარის“ მიზნები და ამოცანები; თელავი და თელაველები; ცნობილ პოეტებთან და პროზაიკოსებთან, ხელოვნების მუშაკებთან შეხვედრა; ღონისძიება – საიუბილეო დღეებთან დაკავშირებით; 9 მაისი, მისი მნიშვნელობა, ომის ვეტერანებთან შეხვედრა და მათი დახმარება; მასწავლებლის დღე; „ამაგდარის“ წევრების – ცინარი ბახსოლიანის წიგნის – „სიცოცხლის ჰიმნის“ პრეზენტაცია და ლია ფეიქრიშვილის პედაგოგიური გამოცდილების განზოგადება; ქალთა დღე, – „ქალი სიცოცხლე და გაზაფხული“; „დედაენის“ დღე, – „ო, ენავ ჩემო, დედაო ენავ“; ექსკურსიები – საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში; უნარშეზღუდულ ადამიანებთან შეხვედრა და მათი დახმარება; სამუდამო გამოსათხოვარი დღე „ამაგდარის“ ყოფილი წევრების (ნ. ჟურული, ნ. შეშაბერიძის, ნ. ქათამაძის); „ამაგდარის“ წევრების დასწრება თელავში „ღვინის დღეზე“.

საზოგადოება „ამაგდარს“ მუშაობაში დიდ სტიმულსა და შემართებას აძლევს მხარდაჭერა ჩვენი ქალაქის ხელმძღვანელობისა: თელა-

ვის მუნიციპალიტეტის კულტურის სამსახურის უფროსის, ქალბატონ ფიქრია ყუშიტაშვილის, ასევე მწერალთა ასოციაცია „ლიტერატურული კახეთის“ თავმჯდომარის, – ფარნა რაინასი, მისი მოადგილის – თინათინ მრელაშვილის, ამავე ასოციაციის ახალგაზრდა მწერალთა სექციის ხელმძღვანელის, – ნუნუ ძამუკაშვილის, თელავის მთავარი ბიბლიოთეკის თანამშრომლების, მათ შორის – ბიბლიოთეკის გაერთიანების მეთოდისტის, – მარინა მრელაშვილის, თელავის ფოლკლორული ანსამბლის „პატარა კახის“ – ბექა და კახა ბიძინაშვილების ხელმძღვანელობით. „თელავის“ ქალთა გუნდის, – ხელმძღვანელი ნინო ბაქრაძე. დიდი მადლობა მათ „ამაგდარის“ ყველა წევრისაგან.

ღონისძიებაზე, რომელიც ჩატარდა საზოგადოება „ამაგდარის“ მიერ თელავის უმწეოთა და უპოვართა სახლში, – ბენეფიციარებს შობა-ახალი წელი მიულოცა ნინო ჭიკაძე-ლევსვერიძემ, მათ საშობაო დღესასწაული მიულოცეს აგრეთვე პოეტებმა ნუნუ ძამუკაშვილმა, ცისანა თვალაშვილმა და საკუთარი ლექსები წაუკითხეს. შობა-ახალი წლის ზეიმი მიულოცეს აგრეთვე „ამაგდარის“ წევრებმა ლია ფეიქრიშვილმა, ნანა ივანკომ, მარინა მრელაშვილმა.

კიდევ უფრო ხალისიანი გახადა ღონისძიება „თელავის“ ქალთა გუნდმა, – მათ მიერ შესრულებულმა სიმღერებმა და საცეკვაო მუსიკამ, – ღონისძიების ყველა მონაწილე აამღერა და საცეკვაო ფერხულში ჩააბა.

დიდი კმაყოფილება გამოხატა უმწეოთა და უპოვართა სახლის დირექტორმა ნინო აფციაურმა; მან გულთბილი სიტყვა წარმოსთქვა ჩატარებული ღონისძიების მონაწილეების მიმართ, მადლობა გადაუხადა საზოგადოება „ამაგდარს“, ასევე, სტუმრებიც კმაყოფილები დავრჩით ქალბატონ ნინოს მიერ მოწყობილი საზეიმო გარემოსათვის. დასასრულს, საზოგადოება „ამაგდარის“ დამფუძნებელმა ნინო ჭიკაძე-ლევსვერიძემ საახალწლოდ განყოფილ მაგიდებთან მიპატიჟა ღონისძიების მონაწილენი და საახალწლო საჩუქრები გადასცა ღონისძიების ბენეფიციარებს.

ყველამ დიდი კმაყოფილებით დატოვა დარბაზი და კვლავ, ახალი, საინტერესო ღონისძიებების სურვილი გამოთქვეს.

ლია ფეიქრიშვილი

უმაღლესი კატეგორიის პედაგოგი

მხატვარი ზეკა ხუცურაული

მხატვარი ვანო გოცირიძე